

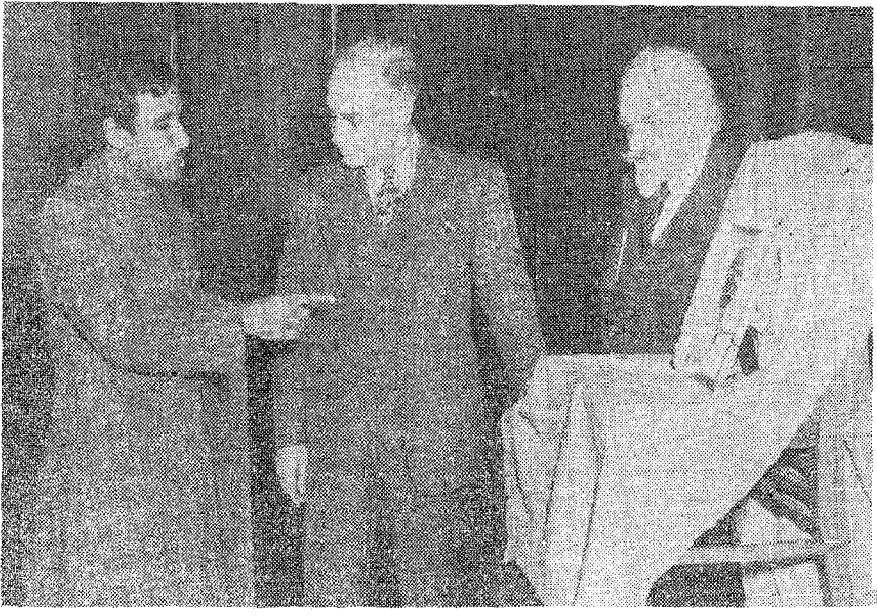
Saraswala Niketanam,
VETAPALEM

ఆంధ్రపత్రిక

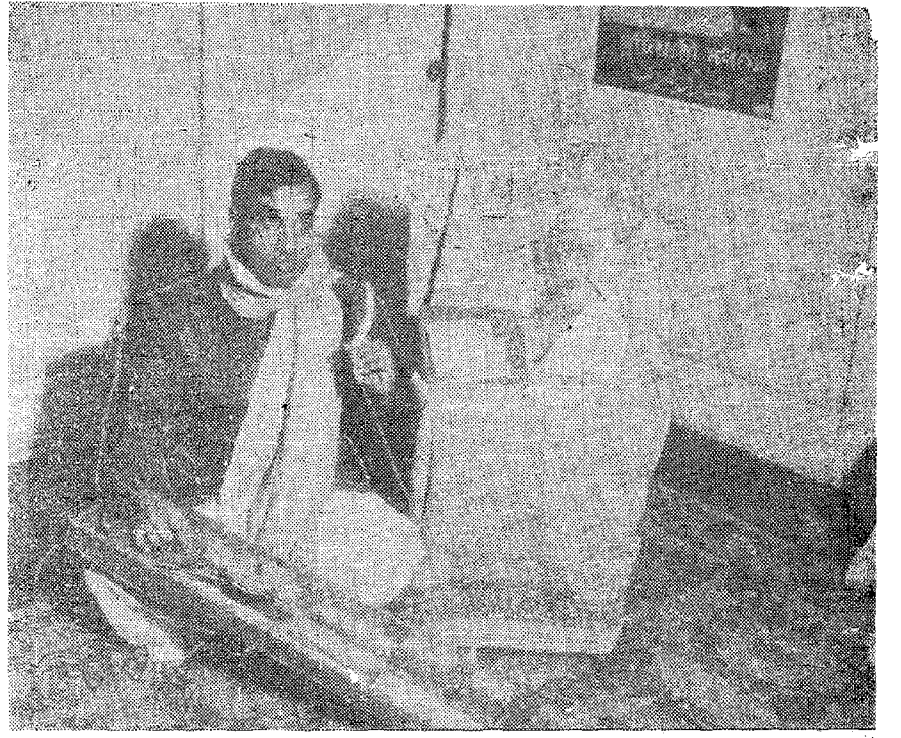
సచిత్రవారపత్రిక

సింహాచలము

ఆ మెరీకాలో కొలంబియా మిషన్ విశ్వవిద్యాలయంలో మహాత్మాని చిత్రపటా విష్కరణ మొనరిస్తున్న దృశ్యం. చిత్రంలో (1) భారతీయ విద్యార్థి సంఘకార్యదర్శి యన్. కృష్ణమూర్తి గారు, (2) డా. థామస్ బ్రాడీ, (విశ్వవిద్యాలయ పాఠ్యశాల చిత్రపటం ఆవిష్కరణ మొనర్చిన వారు, (3) ప్రొఫెసర్. జెస్సీ, రెంట్, గాంధీజీ గూర్చి ఉపన్యసించినవారు) ఉన్నారు.

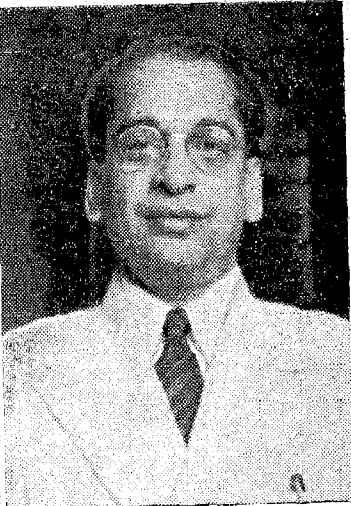

యన్. కృష్ణమూర్తిగారు తన గదిలో గాంధీజీ భౌతిక శేషాలకు వినతు లర్పిస్తున్నారని గాంధీజీ కళేబరిపై ఉంచిన పుష్పాలను ఎయిర్ మెయిల్ కవరులో, కర్నాటక నాయకుల ఆర్. ఆర్. దివాకర్ గారు కృష్ణమూర్తిగారికి పంపించారు.

వార్ధాలో నిర్మాణ కార్యనిర్వహకులసంఘంలో విశ్వాభావే ఉపన్యసిస్తున్న దృశ్యం. లండన్ లో ఇండియా హౌస్ లో, రాజ్యాంగకార్యదర్శి హెండ్లర్స్, గాంధీజీ స్మారకసభలో ఉపన్యసిస్తున్న దృశ్యం.

మ ద్రా సు హై కో ర్టు కో త్త జ డ్డి లా.

శ్రీ పంచాప కేశవాస్త్రి

శ్రీ కె. సుబ్బారావు

బొంబాయిలో ఆసియా యువసంఘము మహాపర్యం చేసికొన్న ఉత్సరకేంద్ర ముఖద్వారము.

శ్రీ సాహిత్యం

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0

విజ్ఞాపక అకౌంట్ 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఓరు లేయవి యొనరించిన నరవర! యప్రియము రస మనంబున కగు చా

నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగ. (మహాభారతము)

Founder: K. NAGESWARA RAO.

సంపుటము 40

సంచిక 29

సర్వజిత్తు సంవత్సర ఫాల్గున బహుళ సప్తమి బుధవారము

“రాజకుమారి”

శ్రీమినీవారి “చంద్రలేఖ” చిత్రంలో నటించి.

ఆంధ్రపత్రిక

1948-వ సం॥ మార్చి నెల 31-వ తేది బుధవారము

రాష్ట్రమంత్రుల కర్తవ్యం

రాష్ట్రశాసనసభల కాంగ్రెస్ పక్ష నాయకుడుగ శ్రీ ఓమాంధూరు రామ స్వామి రెడ్డియార్ ఎన్నిక అయినందున శాసనసభాసభ్యులుగాని, రాష్ట్రప్రజలుగాని, వీరి మంత్రివర్గముగాని, గత సంవత్సరకాలములో సాధించిన 'మహాత్కార్యము'లతో తృప్తి చెంది రని భావించుటకు, విశ్వసించుటకు ఏలులేదు. ఈ సన్నెండు మాసములో వాస్తవమునకు మంత్రివర్గము సాధించినదేమియు లేదు. రాష్ట్ర ఆర్థిక, రాజకీయ సాంఘిక కార్యక్రమములను అధికారస్వీకరణము చేసిననా డెట్లుం డెనో నేటికిని అట్లే యుండెను. ఏ మంత్రిని తనవరముగ నున్న శాఖలకు సంబంధించి ఒక నిర్దిష్టమైన విధానముగాని, ఒక విస్పష్టమైన ప్రణాళికగాని యుండినట్లు కన్పించుట లేదు. పూర్వమువలెనే ప్రతి సమస్య విచారణకును ఉపసంఘముల నియమించి నిజేదికల నిరీక్షించుట జరుగుచున్నది. మంత్రుల పరిపాలనా పద్ధతుల వల్లను, వారి ప్రసంగములు, ప్రకటనలవల్లను, వీరికి రాష్ట్రావసరముల అవగతమైనట్లుగాని, పరిష్కార మార్గములు గోచరమైనట్లుగాని కన్పించదు.

ఒక నిర్దిష్ట కార్యక్రమమును నిర్ణయించుకొని ఆ ప్రకారము పని సాగించుటకు ఈ వార్షిక ఎన్నికలు కొంత ప్రతిబంధకమై యుండవచ్చును. మంత్రివర్గవిధానము, ప్రభుత్వపరిపాలనా పద్ధతులను బట్టి గాక కేవలము వ్యక్తుల, వర్గముల అపేక్షలబట్టి ఈ వార్షిక ఎన్నికల ఫలితములు నిర్ణయమగుటవలన, తమ మంత్రివర్గము అభ్యవయమార్గము ననుసరించి జాతీయాభివృద్ధికార్యక్రమముల కొనసాగించినను, మరు సంవత్సరముకూడ తమకుట్టి యవకాశము లభింపగలదను నమ్మకము మంత్రులకు కలుగకుండెను. నిర్వాహకారతకు, పథకానుబద్ధముగ పనులు సాగించుటకు, ఈ చంచల పరిస్థితులు, అర్థవంతమైనవికాక సాకుగావచ్చునేగాని అధికమింప

జాలని అవరోధములుగ కనిపించుచున్నవి.

శ్రీ రామస్వామి రెడ్డియార్ గారే నాయకుడుగ ఎన్నిక అయినందున తిరిగి వార్షిక ఎన్నికలు జరుగువరకు ఈ మంత్రివర్గమే అధికారమునందుండగలదనుట నిశ్చయము. మరొక సంవత్సరమువరకు తమ స్థానములు స్థిరముగ నుండునను సుమారు ప్రాంతంలో పడక, మంత్రివర్గము ఆత్మపరిశోధన చేసుకొని, భావి కర్తవ్యమును నిర్ణయించుకొని పనిచేయుదురని విశ్వసించుచున్నాము. పరిపాలనా శాఖాపంపకములో, ఏ కారణమువలనగాని, వివిధభాషాప్రాంతముల ప్రతినిధులకు న్యాయము జరిగినట్లు కన్పించదు. ఆంధ్రమంత్రులకు ఆర్థిక, రివెన్యూ, ఫైనాన్స్, రిపాలిట, పరిశ్రమ, హరిజనాభ్యుదయ శాఖల నిచ్చిరి. ఈ మంత్రులు తమ ప్రాంతములకు నిర్మాణాత్మకమైన సేవచేయుట కెట్టి యవకాశమునులేదు. పబ్లిక్ వర్క్స్, విద్య, వైద్యము, ప్రజారోగ్యము, విద్యుచ్ఛక్తి, మున్నగు ప్రధాన శాఖలు ఆంధ్రేతర మంత్రుల పరముగ నేయున్నవి. కనుకనే ప్రస్తుత మంత్రివర్గము నలన ఆంధ్రప్రాంతములకు విశేషప్రయోజనము కలుగుట లేదను భావము ప్రబలినది. రాయలసీమ కళాశాలలను ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు నందు చేర్చుట అను సామాన్యవిషయ మిప్పటికిని, విద్యాశాఖామంత్రివికారితవైఖరివలన అపరిష్కారముగ నేయున్నది. ఇక మంజూరు అయిన స్కీములపై యగుచున్న వ్యయము తమిళ జిల్లాలందు అత్యధికము. గుంటూరు వైద్యకళాశాలవిషయమై ప్రభుత్వబోధాసనము ను విడిచితిమి. ఆయ, వ్యయవివరములను పరిశీలించిన ఈ వ్యవస్థాసము ఎన్నియు మూజేటి కంకణమువలె కన్పించును. ఈ వ్యవస్థాసముల పేర్కొనుట ప్రాంతీయవిభేదముల ప్రోత్సహించుటకు గాదు. గత శుక్రవారము జరిగిన ఎన్నికవలన ఈ విద్యేషములు, దురభిమానములు

భాషాప్రాంతములమధ్యనేగాక, పుష్కలకులకర్ణములమధ్య ఎట్లు ప్రజ్వలించుచున్నవి స్పష్టమయ్యెను. అట్టి విద్యేషముల రెచ్చగొట్టుట మంత్రివర్గమునకుగాని, మంత్రులకుగాని, వారు పరిపాలించు ప్రాంతములకుగాని తేమముగాదు.

నేడు రాష్ట్రపరిపాలనమును నిర్వహించుచున్న మంత్రివర్గము రాష్ట్ర రాజకీయములందు ప్రవేశించిన ఈ ప్రతిపక్షకుల తుదముట్టింపకున్న రాష్ట్రమునందు అరాచకము ప్రబలి, నిర్మాణ, పునరర్థరణ కార్యక్రమముల నిర్వహణ దుస్సాధ్యమగుట యటించి, మామూలు పరిపాలనమును సాగించుట కూడ దుర్లుభ్యమగును. రాష్ట్రమునందు దిష్టాంత కౌన్సిలకాంతిని ప్రోత్సహించుటకు, ఆంధ్రజిల్లాలందు పరిపాలనాభుటలవల్ల అరాచకమును కలిగించుటకు ప్రబల ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఇట్టి అశాంతి, అరాచకములకు మూలకారణముల నెరిగి మంత్రివర్గము తిరిగి చిత్తశుద్ధిచేయవలసి యుండును. తాము లక్ష్యించిన సూచన ఆర్థిక, సాంఘికవ్యవస్థకు దోహదము చేయు శీఘ్రకాల, దీర్ఘకాల ప్రణాళికల సమన్వయచుట ద్వారానే మంత్రివర్గమీ సమలను చేయగలదు.

ఈ మంత్రివర్గమే తిరిగి ఎన్నికయగుట ఒకవిధముగ హర్షింపతగినదే. తిరిగి ఏ పనిని మొదలెత్తవలసి యుండదు. విధివిషయముల నవగాహన చేసుకొనుటలో కాలమును వ్యర్థముచేయ నవసరములేదు. ఈ మంత్రివర్గమీ సవత్సరమైనను ఒక నిర్దిష్ట విధానమును అనుసరించి, స్కీములనుండగల ప్రయోజనముల సాధింపగలదని విశ్వసించుచున్నాము. ఆ కార్యక్రమమున మంత్రివర్గమునకు రాష్ట్ర ప్రజలు, నాయకులు మనస్ఫూర్తిగ తోడ్పడగల రని ఆశించుచున్నాము.

రాష్ట్రాభిమానం

భారతఅధినివేశప్రధానామాత్యుడు పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూగారు భారతవాణి జ్యోతిరామికసంస్థల సమాఖ్య వార్షికసమావేశ ప్రారంభోత్సవమును చేయుచు అనేకవిషయముల ప్రస్తావించిరి. భారతప్రాంతమునందు రాష్ట్రాభిమానము విసరీతమగుచున్నదని, వివిధభాషాప్రాంతముల మధ్య ఏర్పడిన పరస్పరద్వేషము, అవిశ్వాసములను వెంటనే అరికట్టకపోయిన దేశమునకు ఘోరప్రమాదము వాటిల్లగలదని హెచ్చరించిరి. ఈ రాష్ట్రాభిమానము తమకు చాలకాలముగ తీవ్ర ఆందోళనమును కలిగించుచున్నదనియు వెల్లడించిరి.

దేశభవిష్యత్తును నిర్ణయించి స్వతంత్రభారతదేశ రూపురేఖలు దిద్దవలసిన ప్రధానామాత్యునకు 'రాష్ట్రాభిమానము' ఆందోళనాకారకమగుటయం దాశ్చర్యమేమియు లేదు. కాని ఈ

అవిశ్వాసమునకు, పరస్పరద్వేషమునకు, రాష్ట్రాభిమానమునకు గల కారణములను సంబంధములను ప్రధానామాత్యుడు గ్రహించినట్లు కన్పింపదు. నేడు దాదాపు అన్ని రాష్ట్రములును వివిధ భాషాప్రాంతములతో ఏకరాష్ట్రముగ వ్యవహారము జరుపుచున్నవి. ఒకే భాష మాట్లాడువారు అనేకరాష్ట్రములూ దుండిపోవుం యు వారి కే రాష్ట్రమునందును పరిపాలనా నిర్వహణమునందు సముచితస్థానము లేక పోవులయు, అందువలన వారి స్థితి అభివృద్ధి చెందకపోవుటయు ఈ ఆందోళనకు కారణము. ఇప్పటి రాష్ట్ర సరిహద్దులు, రాష్ట్రములు ఒక సూత్రమును అనుసరించగాని, ఒక పద్ధతిపై గాని ఏర్పడియుండలేదు. ఈ విషయమును, కాంగ్రెస్, కాంగ్రెస్ నాయకులు కూడ గుర్తించి యుడిరి.

రాష్ట్రాభిమానము సంకుచితత్వమని విమర్శించుట భావ్యముగాదు. ప్రత్యేకరాష్ట్రనిర్మాణమును కోరుట జాతీయదృష్టికి అంతర్జాతీయ పరజ్ఞానము, ప్రపంచ అభ్యుదయ లేక పోవుటవలనగాను కేవలము తమ వ్యవహారములను తాము చక్కబెట్టుకొనుచు, తద్వారా దేశసర్వతోముఖాభివృద్ధికి తోడ్పడవలె ననియే ఆ గాంధీ ప్రాంతముల వారు భాషాప్రయుక్తముగ రాష్ట్రపునర్నిర్మాణము జరుగవలెనని కోరుచుండిరి. రాష్ట్రాభిమానము ప్రమాదపేతువు కాగలదను భయము భారతప్రధానామాత్యునకు ఉండిన, ఆయా భాషాప్రాంతముల సత్వరము ప్రత్యేకరాష్ట్రములుగ నిర్మించుట ద్వారానే ఆ ప్రమాదమును తొలగింపగలరు. ఈ ఓషమును భారతప్రభుత్వమునకు నిష్పన్నమైన విధానమున దేగాని, ఆ విధానముకు అనుగుణమైన కారాక్రమము లేదు. పండిత నెహ్రూగారి కేవలము భాషాచిత్రముల చూచి భయమందటకంటె భాషా రాష్ట్ర నిర్మాణసమస్యను సత్త్వముగా పరిష్కరించుట అవసరము. అవిధముగ జరిగిన పరస్పర అవిశ్వాసమునకు ఇప్పుడు గల హేతువులు పూర్తిగ తొలగిపోయి ఇప్పటికంటె ఎక్కువ సయోధ్య, సామరస్య మేర్పడుటకు అవకాశము లభించును.

గతయధికాలమున ప్రపంచమందలి ఆంగ్లభాషాప్రాంతముల సమాఖ్య నొకటి ఏర్పాటు చేయవలె నని అప్పుడు బ్రిటిష్ ప్రధానిగ నున్న విక్టోర్ చర్చిల్ ప్రతిపాదించి యుండెను. అందుకు కొన్ని దేశములు సమ్మతించెను. ప్రజలు నేమచేయుటలో భాష కేత ప్రాధాన్యమున్నదో ఇందు వల్ల స్పష్టముకాగలదు. పండిత నెహ్రూగారు "రోగశీతల"మంచి భయపడుటకంటె చికిత్స నెరిగి ఆ ప్రకారము రోగిని నర్మించు మునకు ఉపక్రమించుట ఉచితము.

కీటి ప్రపంచం :

ఈ సారి జర్మనీ నడిగడమైన యుద్ధం సంభవమా?

గత ముగ్గురు దశాబ్దాలలో ఈ భూమి కర్రపై నడుచు ప్రపంచం గ్రామాలకు జర్మనీ నాశనమైంది. ఇంకా ఇంకా మానవజాతి పరాధూతమై పూర్తిగా నశించిపోయింది. యూరప్ ఖండంలో ఎప్పుడు ఏ అశాంతి ప్రారంభమైనా దానికి జర్మనీ తానే కారణమనిపించుకొన్నది. అంతకల్ల యూరప్ ఖండంలోకి, తద్వారా ప్రపంచాంతికి కూడా జర్మనీ సంతకం ప్రజాస్వామ్యం వైపున, ప్రకృతి పరిపాలన వీధి అవసరమనే విషయాన్ని అందరూ ఆమోదించడం జరిగింది.

యూరప్ ఖండం భవిష్యత్తు జర్మనీ భవిష్యత్తుపై ఆధారపడివున్నది కాబట్టి, జర్మనీకి ఇక బ్రహ్మాండమైన సైనిక శక్తిగా తియ్యరకార్య కూడదనీ, ఏ ఇరుగుపొరుగు దేశానికి దానివల్ల దురాక్రమణ ప్రమాదం నాటిల్ల నిర్వహించిన సంకల్పించి దానిపై ద్వితీయ ప్రపంచయుద్ధం నంతరం బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, అమెరికా రష్యాలు చేపట్టి పరిపాలనాధిపత్యాన్ని ఏర్పాటుచేసుకొన్నవి. ఈ వాల్టె అగ్రరాజ్యాలు దేశాన్ని నాలుభాగాలుగా ఆక్రమించి నామమాత్రమైన సమిష్టిపాలకవ్యం అశక్తపేదతో అధిపత్యాన్ని నిర్వహిస్తున్నది. జర్మనీ భవిష్యత్తు పరిపాలన వివిధంగా వుండాలనే విషయంలోగాని, దానితోకనకవలసిన శాంతి ఒడంబడిక విషయంలోగాని ఈ అగ్రరాజ్యాలు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం మాస్తమే దాదాపు మూడుసంవత్సరాలైనప్పటికీ రాజీకరులేదు. కుడిచే అవకాశమూ లేదు.

ప్రపంచశాంతిసాధన విషయంలో బ్రిటన్, అమెరికా ఫ్రాన్సులు ఒకవైపు, సోవియెట్ రష్యా, దాని ఉపగ్రహరాజ్యాలు మరొకవైపు పరస్పర విగ్రహమైన దృక్పథాలను, ఆర్థిక రాజకీయ విధానాలను అనవరించడంలో ఈ అగ్రరాజ్య విభేదాలు ఆనాటి కాలాదు మహాగాఢంగా పరిణమిస్తున్నవి. ఇప్పటివరకూ కేవలం అంతర్జాతీయ సమావేశాలలో మాత్రమే కనబడుతూ వచ్చిన ఈ విభేదాలు, విభిన్నదృక్పథాలూ ఇప్పుడు కేవలం జర్మనీ భూభాగంలోనే కనపడే ప్రత్యక్ష మవుతున్నవి. ఈ వారం ముగిసే విపరీతం ఘటనలే అగ్రరాజ్యాల మధ్య ముఖ్యంగా రష్యా అమెరికాల మధ్య పనిపాత భవిష్యత్తులో సంఘర్షణ అనివార్యమనడానికి ప్రబల నిదర్శనలు.

గత మాసంతోన, ఈ మాసారంభంలో జెకోస్లావాకియాలో జరిగిన ఘోర సంఘటనల వల్ల, అమెరికా తత్వణమే యుద్ధస్థాయి కాలానికి, కమ్యూనిజం వ్యాప్తిని ఇన్ సోటిమాలుతో ఆరికట్టడం అసంభవమని ప్రెసిడెంట్ ట్రూమన్ చేసిన ప్రధానమైన ప్రకటనవల్ల ఏర్పడిన విపరీత పరిస్థితులు ఈ వారం బ్రిటన్ అగ్రరాజ్య చిట్టచువ్వు పాలకవర్గ సమావేశ సంఘటనల ఫలితంగా మరి విషమంగా పరిణమించినవి.

బ్రిటన్ ప్రారంభమైన అగ్రరాజ్య చతుష్టయపాలకవర్గ సమావేశంనుంచి సోవియెట్ ప్రతినిధి మార్షల్ సాకొలావిస్కి. ఆయన అనుచరులు పశ్చిమరాజ్యాలపై ఖరీదైన తమ ఆక్షేపణను ప్రకటిస్తూ సభను వాయిదా వేసి హారాత్తుగా నిష్క్రమించారు.

బ్రిటన్, అమెరికా, ఫ్రాన్సులు జర్మనీ పరిపాలనలో లోగడ రష్యాతో కలిసి చేసుకున్న ఒడంబడికను భిన్నపరిచినవి వీరి ప్రకటనల బట్టి మాస్తే సమిష్టిపాలకవర్గమే అంత మెచ్చాయోదనే ధృవపడుతున్నది" అని మార్షల్ సాకొలావిస్కి (తూర్పు జర్మనీలో రష్యాకు మిలిటరీ కవర్నర్) హెచ్చరించాడు.

సోవియెట్ ప్రతినిధిగణం నిష్క్రమించగానే అమెరికా మిలిటరీ కవర్నర్ జర్మనీ లూసియన్ క్లౌ ఆఫీసుకు అధ్యక్షత వహించి నిష్క్రమించి నిర్ణయ వాగ్దానకావాలను నడిపి తమలో తమే (మిగతా మూడు రాజ్యాల ప్రతినిధులూ) సమావేశమై క్యవహారాలను నిర్వహించుటకు ప్రకటించారు. ఈ సమిష్టిపాలకవర్గ సమావేశాలకు ఒక్కొక్క నెలలూ ఒక్కొక్క దేశ ప్రతినిధి అధ్యక్షత వహించాలనే నియమం ఇదివరలో పెట్టబడినాడు. ఏప్రిల్ నెలనుంచి అమెరికా వంతు వస్తుంది. రష్యా దారికి వచ్చి, సమావేశాలకు హాజరైతే అయినట్లు, లేకపోతే దానితో సరిరాజు దానికే మిగతా మూడు కాలవారూ నిర్ణయించుకొన్నానన్నమాట. రష్యా నిష్క్రమించడంలోనూ, బ్రిటన్, అమెరికా, ఫ్రాన్సు ఈ విధంగా నిర్ణయించడంలోనే భవిష్యత్ ప్రమాదమంతా ఇమిడివున్నది.

అగ్రరాజ్యగత వ్యయపాలక సంఘం నుంచి రష్యా నిష్క్రమించిన నూడురోజులకే బ్రిటిష్ ఆక్రమిత జర్మన్ భూభాగానికి మిలిటరీ కవర్నర్ గా పనిచేస్తున్న సర్ బ్రియాన్ రాబర్ట్స్ పాకాక సంఘానికి చెందిన ఏ ఉపసంఘ సమావేశాలలోనూ బ్రిటిష్ ప్రతినిధులు పాల్గొనరనీ, వాటిని వారు బహిష్కరిస్తున్నారనీ ప్రకటించారు. రష్యా తన వైఖరిని క్రమక్రమంగా సంజాయిషీ చేసుకొనేవరకే తా మి ఉపసంఘ సమావేశాలకు బహిష్కరిస్తున్నట్లు రాబర్ట్స్ స్పష్టపరిచాడు.

ఏది ఏమైనప్పటికీ జర్మనీపై సమిష్టి పరిపాలనాధిపత్యం వహిస్తున్న వాల్టె అగ్రరాజ్య సంబంధాలలోనూ అతిక్లిష్టమైన ప్రతిపక్షన ఏర్పడింది. బ్రిటన్ గత పరిపాలన విషయంలో కూడా ఈ ప్రతిపక్షన వ్యాపించింది. జర్మన్ రాజధానినంచి బ్రిటన్, అమెరికా, ఫ్రెంచి ప్రతినిధులు వెలిబోయేటట్లు చేయడమే రష్యా చేసిన ఈ ఎత్తులో అంతర్గతం. ఆరు నూరైనా, నూరు ఆరైనా బ్రిటన్ నుంచి కవితే ఉత్తేజం తమకు ఏమాత్రం లేదని అమెరికా స్పష్టపరుస్తున్నది. తూర్పు, పశ్చిమ యూరప్ రాజ్యాల్పై అధిపత్య సాధనలోనూ అగ్రరాజ్యాలు ఎత్తులకు ఎదురేత్తులు వేస్తున్న దాని ఫలితమే ఈ ప్రతిష్టా భంగం.

తూర్పు జర్మనీ రష్యా అధిపత్యంకిందా, పశ్చిమ జర్మనీ మితమాడు అగ్రరాజ్యాలు అధిపత్యంకిందా చీలిపోకలసిన దుర్మతి జర్మనీకి పట్టింది. తూర్పు జర్మనీకి ఒక ప్రత్యేక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటుచేయడానికి సోవియెట్ రష్యా పశ్చిమ జర్మనీ అంతటికీ వర్ధించే మరొక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటుచేయడానికి అమెరికా, బ్రిటన్, ఫ్రాన్సులు పథకాలను తయారు చేసుకొని వుంచుకొన్నట్లు వర్తమానాలు వస్తున్నవి.

ఇదివరలో జర్మనీ సురాక్రమణ కాంక్ష ఫలితంగానూ, అది ప్రదర్శించిన జాత్యహంకారం ఫలితంగానూ దాని ఉనికికల ఇరుగు పొరుగు రాజ్యాలకు యుద్ధ ప్రమాదం సంభవించింది. ఇప్పుడు అగ్రరాజ్యాల నీడస్వార్ణం ఫలితంగా, విభేదాల ఫలితంగా జర్మనీ నడిగడమిడనీ, దానిరాజధాని ఆయన బ్రిటన్ లోనే అగ్రరాజ్యాల ప్రత్యక్షమర్షణ ప్రమాదం సంభవించేటట్లున్నది.

జర్మనీపై సమిష్టిపరిపాలన సాగించడానికి అగ్రరాజ్యాల అయోగ్యం, అనర్హత ఈ విభేదాలవల్ల, ఇటీవలి సంఘటనలవల్ల స్పష్టపడింది కాబట్టి, వీటి తీవ్ర విభేదాలు ఇప్పటికీ పరిష్కారంకావు కాబట్టి ఇకనాన్ని నిర్ణీతమైన గడవువరకూ మ్యూరాజ్య సమితి భృత్యత్వం కిందికి మార్చడం అవసరమేమో ననిపిస్తున్నది. ఈ విధంగా ఏదో ఒక దశ్యమైనపద్ధతి అనుస

రించినప్పటికీ జర్మనీకి ముక్తి; పరస్పర సంఘర్షణకు సమాధి లేమవుతున్న రష్యాను, దాని ఉపగ్రహరాజ్యాలు బ్రిటన్ అమెరికా ఫ్రాన్సులను కొంతకాలంపాటునా మారంగా వుండడానికి పీలవుతుంది. లేకపోతే, ఈ అగ్రరాజ్యాల మధ్య భయంకర సంఘర్షణ, తద్వారా మరొక ప్రపంచ ఘోరతప్పదు.

ఈ మధ్య జెకోస్లావాకియాలో జరిగిన భయంకర సంఘటనలను గురించి చీల్చి ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనలపై భద్రతా మండలి చర్చ ప్రారంభించింది. జెకోస్లావాకియా ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం తో వుం వికర్మరాజ్యంపై ప్రతినిధిగా పనిచేసి, దేశం కమ్యూనిజముకు బలి అయిందని తెలియగానే ఆ ప్రాతినిధ్యాన్ని కడలకొన్న డాక్టర్ జాకోపావెక్ తన దేశంలో రష్యా సాగించిన తిరుగుబాటు అంతా భద్రత మండలి సమావేశంలో విశదీకరించాడు. ఇటీవలి భద్రతా మండలి సమావేశానికి అటు హాజరుకాలగవ్వరాదనే రష్యా, యు.కె.యూ ప్రతినిధులు వాసిల్ బారానెకో, ఆండ్రీ గ్రోమికోవ్ ల పట్టుబట్టారు. ఐతే వీరి ప్రతిపాదన వెళ్ళలేదు.

ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం సమాపంకాలార్యమే జెకోస్లావాకియాలో కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వ స్థాపనకు పన్నాం పన్నుతూ ప్రజాస్వామ్యాన్ని హతమార్చడానికి ప్రయత్నించినట్లు డా|| పాపెవ్ భద్రతా మండలి సభ్యులకు స్పష్టపరిచాడు.

ఇతరు విశదీకరించిన అంశాలలో ముఖ్యమైన మరొకటి కూడా తెలుసుకుంటే, జెకోస్లావాకియా విమోచన గాఢలో రష్యా ఏవిధంగా జోయించేసుకున్నది బోధపడుతుంది. (1) డా|| బెన్, ఆయన సలహాగర్లు 1945 లో మాస్కోకు వెళ్లి సప్తకు సోవియెట్ ప్రభుత్వం ద్వారా ఒత్తికేయింది, జేక్ ప్రతినిధులు దేశంలో కమ్యూనిస్టు వున్నారాగా పంథాకే ఒప్పుకునేట్లు చేశారు. ప్రధానమైన ప్రభుత్వోన్యాయగా లన్నిటిలోనూ కమ్యూనిస్టులనే నియమించాలని కూడా నిర్బంధం పెట్టారు. (2) జెకోస్లావాకియాలో వున్న యూరేనియం గను లన్నిటిని రష్యాకు తమ ఆధ్వర్యంకిందికి బలవంతపరచుకొని, దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో తమ అధిపత్యాన్ని స్థాపించుకున్నారు. (3) జెకోస్లావాకియా మొదట మార్షల్ పథకాను సాంధంగా అమెరికా ఆర్థిక సహాయాన్ని పొందడానికి నిర్ణయించుకొన్నది సోవియెట్ రష్యా ప్రభుత్వం నిర్బంధించినవల్ల కే ఈ నిర్ణయాన్ని ఉత్తేశాత్మక గత సంవత్సరం జూలై మాసంలో మార్చుకోవలసి వచ్చింది. (4) 1945 లో తన (బెన్) మాస్కో వెళ్లి సప్తకు, ఇతరు తెలిసోనూ ఉత్తర ప్రత్యుత్తగాలుగాని, సంతతింపులుగాని, జరపడానికి వీలేకుండా తనను నిర్బంధించినట్లు ఎడ్వర్డ్ బెనిష్ స్వయంగా చెప్పాడు. (5) జాకోపావెక్ 1945 లో జాకోపావెక్ మాస్కో వెళ్లి సప్తకు, రష్యా విదేశీ మంత్రి మోలటోవ్, జెకోస్లావాకియా రాష్ట్రం చేపుచేరిలకు లోబడి నడుచుకొనేకపోతే, దానితో (జెకోస్లావాకియాతో) రష్యా రాజకీయ సంబంధాలు తెగడంపులు చేసుకుంటుంది గుమా అని బాహాబంగా బెదిరించాడు.

ఇన్నీ చెప్పి డా|| పాపెవ్, జెకోస్లావాకియాలో రాసున్న ఎన్నికలలో కమ్యూనిస్టులు గెలిచే అవకాశం ఏమాత్రం లేనందువల్ల కమ్యూనిస్టులు ఈ కుట్ర పన్ని అధికారాన్ని హస్తగతంచేసుకున్నారని ముగించాడు.

దౌర్భాగ్య స్థైర్యాలకు, ఉత్తమ ప్రజాస్వామ్య సంప్రదాయాలకు ప్రఖ్యాతి గాంచిన జెకోస్లావాకియా ఏవిధమైన వత్తిడి లేకుండా చేతులారా ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని కులదోసుకుంటుందనడంకల్ల అని బ్రిటిష్ ప్రతినిధి పాపెవ్ వాదనను బలపరిచాడు.

జెకోస్లావా యావై అధిపత్యాన్ని స్థాపించుకోవాలని బ్రిటన్, అమెరికాలు తాపత్రయపడవనీ, అది సాగకపోయినందున రష్యాపై ఈ విధంగా దూషణకు ఉపక్రమించిన వనీ "వ్యక్త ప్రతినిధి గ్రామికోవ్ ప్రత్యక్ష పలు చేశాడు.

కమ్యూనిస్టు కుట్ర ఫలితంగాని పూర్వం రష్యా విదేశీకాట ఉపయోగి జోర్జ్ జెకోస్లావాకియా ఎత్తిదానికి కరణ మేమిటనీ, అక్కడ ఆయన బిరేజ తరుంగ మేమిటనీ, గొల్బ్యాక్తో చర్చల అంతర్వ్య మేమిటనీ, తన దేశంపై విభతరదేశీకా వివిధమైన ఒత్తిడి చేయలేదని జేక్ ప్రతినిధి గుండెబడ చేయి వేసుకొని చెప్పగలడానీ, జాకోపావెక్ ఆత్మహత్య చేసుకోదానికి కారణ మేమిటనీ అమెరికా ప్రతినిధి వారెకాట్టిక రష్యాను నూటిగా ప్రశ్నించాడు. ఈ విషయాలన్నీ టిమిడా తగిన సంజాయిషీ చేప్పమని రష్యాను అడగడానికి భద్రతా మండలికి హక్కు వున్నదికదా అని ఆస్టిక్ ఖండితంగా చెప్పాడు. మండలి తిరిగి ఈ సమస్యపై మార్చి ఆఖరున చర్చిస్తుంది. చర్చలో రష్యా తగిన సమాధానాలు చెప్పకపోతే, లేదా మండలి సభ్యత్వాన్ని విరమించుకోవడమో జేలాల్.

అగ్రరాజ్య క్యవహారాలలో ఇంత తీవ్రపరిణామాలు ఏర్పడినప్పటికీ అమెరికాలోని రష్యాకు రాయబారి అల్లెగాండర్ పన్నుక్ స్పీక్ సోవియెట్ రష్యా అమెరికాతోనూ, మిగత ప్రపంచంతోనూ శాంతియుత సంబంధాలనే కోరుతున్నదనీ, యుద్ధాన్ని కోరడం లేదనీ ఈ మధ్య మ్యూరార్డు భోలో ఉపన్యసిస్తూ పదే పదే అన్నాడు. ప్రపంచంలోని ఏ దేశపు ప్రజలూ యుద్ధాన్ని కోరడంలేదు. కాబట్టి ప్రపంచానికి కొంతకాలంవరకూ బహుశా యుద్ధ ప్రమాదం లేదని లండన్ లోని రష్యాకు రాయబారి అంటున్నాడు. సోవియెట్ రష్యా ప్రజలు సంపూర్ణ సహనమూరులని మార్షల్ న్నాలిక్, అమెరికా ప్రజలు దైవభీతి, పాపభీతి గలవారని జార్జి మార్షల్ ఆత్మస్తుతిచేసుకున్నారు. ప్రజలు శాంతి ప్రియులు, సనానమూర్తులు అయిన మాట వాస్తవమేమోగాని, ప్రపంచాన్ని మరొక మూలకావోమంలోకి లాగడానికి అగ్రరాజ్య సభ్యత్వాలు వేస్తున్న ఎత్తులు ఎదురెత్తుల మాట ఏమిటన్నీ ప్రశ్న. ప్రపంచానికి మరొక యుద్ధ ప్రమాదం సంభవిస్తుందా లేదా అన్న సమస్య ప్రజల శాంతిప్రయత్నమిడ గాక, ఆయా ప్రభుత్వాల మనస్తత్వమిడనే విశేషంగా ఆధారపడివుంటుంది.

యూగోస్లావియా, పోలెండు, బల్గేరియా, హంగరీ, రుమేనియా, జెకోస్లావాకియా, ఆల్బేనియాలలో యుద్ధానికి పూర్వం 160 వేలమంది కమ్యూనిస్టులు నూత్రమే వుండేవారనీ, ఈనాడు వీరి సంఖ్యాబలం 60 లక్షలవరకూ పెరిగిపోయిందని రష్యా ప్రకటిస్తున్నది. వీటి జవాభా 9 కోట్లు. ఇటలీలో దాదాపు 28 లక్షలమంది, ఫ్రాన్సులో 10 లక్షలమంది కమ్యూనిస్టులు వున్నారని మాస్కో ప్రకటిస్తున్నది ఈ అంకెలు సరిఅయినవి అయినా కాకపోయినా, మొత్తమిడ సోవియెట్ రష్యా కుశంత్రం ఫలితంగా ఇరుగుపొరుగు దేశాల ప్రజలు కమ్యూనిస్టు ఒత్తిడి తోకేకపోతున్నమాట నిజం.

ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం అంతంకాగానే 1945 లో మాస్కోలో జరిగిన విజయదినోత్సవ సందర్భంలో మార్షల్ స్టాలిన్ ఉపన్యసిస్తూ నాజీజం, ఫాసిజం సమూలంగా నాశనమైంది కాబట్టి యూరప్ ఖండ ప్రజలు ఇక స్వాతంత్ర్య పతాకచ్ఛాయలలో యదేచ్ఛగా జీవయాత్ర సాగించవచ్చునని ఉద్ఘోషించాడు. స్వాతంత్ర్య పతాకచ్ఛాయలంటే, నిరంకుశ కమ్యూనిస్టు పతాకచ్ఛాయలని ఆ దేశాల ప్రజలు అప్పుడు ఊహించి వుండక. స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలు, నిరంకుశత్వానికి మధ్య ఇంత త్వరలో ఇంత ఘోర సంఘర్షణ సంభవిస్తుందని కూడా అనుకొని వుండరు.

బ్రాహ్మణశాఖలు

బ్రహ్మీ శతావధాని చెల్లవిల్ల వెంకటశాస్త్రిగారు

“భూమిక్ బ్రాహ్మణ శాఖలం దొకటియై పొల్పొందు నెంతేని నారామద్రామిడశాఖ... భారద్వాజ గోత్రమునకే”

(—మా దేవీభా. ౧ పుం.)

“ప్రసక్త మాలిన ధర్మం లేదు” కనక ముందుగా మా శాఖపేరు చెప్పకున్నాను—ఆ యీ పద్యంలో—

“ఎంతేని నారామ”

అనే దానిలో వున్న సంధినిగూర్చి ప్రస్తుతం అంతగా ప్రసక్తి లేకపోయినా అవికాశాన్ని బట్టి బ్రహ్మణశాఖల అగు వ్యాసాంతముందు కొంత చర్చిస్తాను. ద్రవిడ, ద్రమిడ అనే రూపాలు రెండూ వున్నాయి గనక ఆశ్చర్యం కలిగించవలసి వుండదు. ఆ యీ—

బ్రాహ్మణశాఖలు

అనంతరాలు కాక ముఖ్యమైనవి పదియేదో వ్యాసంలో—

“ఆంధ్ర ద్రవిడ కర్ణాట మరాఠా ఘోరరాస్త్రధా సారస్వతాః కౌన్య కుజ్జా గౌడా ఉత్కల మైథిలాః”

ఆ యీ శ్లోకం వుదాహరించినట్లే జాపకం. యిందులో, తథా అనే రెండక్షరాలూ తప్ప తక్కిన పదాలన్నీ—

బ్రాహ్మణశాఖలు

నామధేయాలు వీటన్ని రెండుగా విభజిస్తే పంచద్రావిళ్ళూ—పంచగౌడలూ, అని తేలుతుంది. గౌడలలో వుండే అనంతరభేదాలు ఆదేశవాస్తవ్యులకు తెలిసినట్లు తదితరులకు తెలియవు కనక దాని జోలికి పోయేది లేదు బాగా తెలియని విషయం పెట్టకొని అపహాస్యాస్త్రాన్ని కావడంకంటే తూంట్టి భావమే యుక్తం. యింక నల్లా—

పంచద్రావిళ్ళు

మిగులతారు. యిందులో కూడా అనంతరంగా వున్న ద్రవిడశాఖను గూర్చి దాక్షిణాత్యులకు తెలిసినట్లు మనకు తెలియదు.

పంచద్రావిళ్ళు

లో అనంతరంగా ద్రవిడు, లున్నట్లే—పంచ గౌడలలో కూడా గౌడలన్నట్లు పయి శ్లోకం తెలుపుతూనే వుంది. సరే; మొదటి వారిలో మొనారు ప్రాంతంలో వుండే కర్ణాటకులలో వుండే అనంతరభేదాలు గాని, మరాఠులలోనూ ఘోరరూపంలోనూ వుండే అనంతరభేదాలు గాని మనకు బాగా తెలియవు కనక వారిని గూర్చి కూడా వ్రాసేది లేదు. ఆ యీ సంధి రాబట్టి తెలిపే పుస్తకాలుకూడా వున్నట్లు గోచరింపదు. మహా రాష్ట్రాలు ఆయుధజీవులన్నంతవరకు పాణినీయ మూత్రంవల్ల గోచరిస్తుంది. దానికి తథ్యంగా కొంతకాలం వారు రాజ్యాన్ని పాలించారు—

“పుబ్బలో పుట్టి, మఖలో మడింది” రాజ్యం యెప్పుడూ ఆయుధబలాన్ని పురస్కరించుకొని వుంటుంది.

“వీరభోజ్యమనుము రాజ్యము” (భారతం)

“దెబ్బకు దెయ్యం జంతుతుంది” యితరులను పట్టి పీడించేపిశాచాలుకూడా ఆయుధానికి జంకి పన్ను చెల్లిస్తాయన్నమాట. ఘోరరూప విశేషించి వర్తకులేమా? వీరిలో పాండిత్యంవల్ల పేరందినవారి కేళ్ళు శ్రుతంకావడం లేదు. తేకటాధ్యరీ—

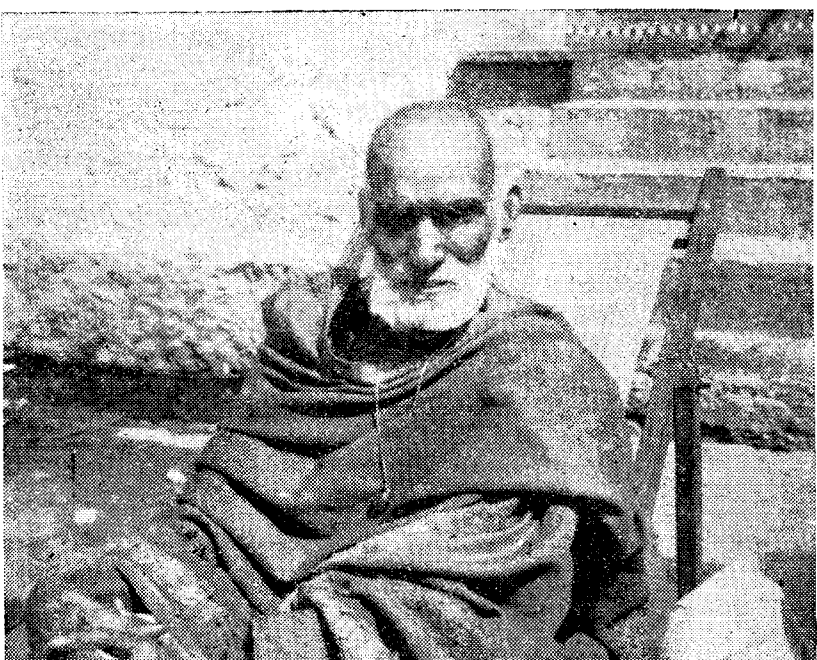
“కేవా ఘోరరూపమనయవా యానాం న మోహవహః” (విశ్వగుణాదర్శం) అనడంచేత ఆయీ బ్రాహ్మణులు విశ్వవ్యవస్థలని సాక్షాత్కరంపరయా బోధిస్తుంది... “యత్ర కృతిస్తత్ర గుణాః, యత్ర గుణాస్తత్ర సంపదః”. అయితే తేకటాధ్యరీ యావత్తు జాతినీ బోధించే ఘోరరూపదాన్ని ప్రయోగించడంచేత దాన్ని తేవలం బ్రాహ్మణపరం చేయడం సమంజసం

కాదనీ కేక కనకాశం వున్నా. బ్రాహ్మణో పాటు యితరులు కూడా విశ్వవ్యవస్థలని కావలసివస్తుంది. కాని అంతకంటే వచ్చే విపత్తి పత్తి లేదని తెలియి. అయినా మనకు బాగా తెలియని విషయంలో యేదో వ్రాతకు దిగి, తెలిసి తెలియని వ్యాఖ్యాతలవలె అపహాస్యాస్త్రాన్ని కావడంకంటే యేదో చెప్పేవాని తెలిసినవిషయంలోనే కొంత వ్యాకరించడం సమంజసం కనక ప్రస్తుతం అట్టిది—

“ఆంధ్రబ్రాహ్మణజాతి”

కనక దాన్ని గూర్చి తెలిసినంతలో కొంత వ్యాకరిస్తాను. యీపేరు, వీరు వసించే దేశం ఆంధ్రదేశం కావడంచేత వచ్చి వుంటుంది. యిదే కాదు తక్కిన, ద్రవిడ, కర్ణాట మృగా వేర్లు కూడా దీక్ష. యీ పేరు గల బ్రాహ్మణులలో అనంతరభేదాలు చాలా వున్నాయి:

(1) తెలంగాణులు (2) వేగి నాట్లు, (3) వెల్మిట్లు (4) కాసలనాట్లు, (5) ములికి (ముల్ల, నానాటికి ములికిగా పరిణమించింది) నాట్లు, (6) కరణకమ్మలు వీరు వైదికులమని కృతవహరించకుంటారు. అన్యోన్యమూ వీరిలో

వీరికి పంక్తిభోజనాలు (ఆహితా గ్నులకు తప్ప) కలవు మంచప్పిత్తు (వివాహాలు) మాత్రం యేలేశ్వరోపాధ్యాయులనాటినుండి లేదు. అంతకు పూర్వం వున్నట్లే పూహించాలి. ఉపాధ్యాయులుగారి కొమార్తెకు విశ్వ బ్రాహ్మణుడు భర్తగా (ప్రమాదంచేత) తటస్థ పడ్డాడనీ ఆకారణంచేత ప్రతిస్పృతి సంధర్భం లేని యీ వివాహానికేదో బ్రాహ్మణలో ఆచారంగా పరిణమించిందనీ చెప్పకుంటారు. “ఏలేశ్వరోపాధ్యాయులు” గారు చాలా గొప్ప వారని తోస్తుంది. ఆయన వెల్మిటిశాఖీయులే. ఆ యింటిపేరివారు ఆ శాఖలో మొగల్తురి గ్రామంలో నేడున్నా వున్నారు. ఇతరత్రా కూడా వుండివుంటారు. నాకు అక్షరాభ్యాసానంతరం (రెండో గురువులు) యేలేశ్వరపు శ్రీరామశాస్త్రిగారే. ఆయీ వంశీకులు, పుష్కాధ్యాయులుగారి, కొమార్తెకు ప్రమాదవశతః ఘటించిన “విశ్వబ్రాహ్మణజాత్యుత్పత్తి” కారణంగా ఆయీ శాఖవారికి వెలి (బహిష్కారం) వచ్చి తద్వారా వీరువెలినాట్లుగా యేర్పడి, తుదకు వెల్మిట్లుగా వ్యవహరింపబడుతూ వున్నారని వొక పుక్కిటి పురాణం శ్రుతమవుతుందిగాని, అది యుక్తిసహం కాకపోవడంచేత అనాదరణీయం. యెవరో వృథా శాఖాభిమానులు “దురభిమాన గ్రహవేళ భూమధూపితులు కల్పించి వుంటారు. పాకనాడు, కాసలనాడు, వేగినాడు వగయిరా పేర్లంటిదే యీ వెలనాడున్నా. వెలనాడు అనేది విదర్భదేశానికి నామంతరమని విసికిడి వుంది. అతేవాసులు బ్రాహ్మణులు

ల్లాటివారు అయితే, ఆనశింగో వసించే త్నత్రిమారులు కూడా వెల్మిట్లు కావద్దా! అనే శంక కరకాశం లేకపోదు. ఆ శంక యితర నాడులకూ వుంది. అటు నిరుత్తరః పూర్వః పక్షః—యేకారణమో? బ్రాహ్మణులకుమాత్రమే ఆయీ పేరు కలిగింది—యితే యిప్పటికే చెప్పే సమాధానం. వెలనాటి చోడుడు అనే పేరుతో వొకరాజు వున్నట్లు దేనిలోనో చదివిన జాపకం. ఆయీ ఆంధ్రబ్రాహ్మణులలో వుండే యావత్తు అనంతరశాఖలూ వొక ప్రక్కా, వెల్మిటివా రొకప్రక్కా వుండేటట్లు విభజించి తూకం వేస్తే యింకా, వెల్మిటివారే మొగ్గుతారని తోస్తుంది. యీ శాఖ సంఖ్యాబాహుళ్యానికే కాదు, పూర్వం—“వేద శాస్త్రసంపత్తి” కాదు, విశ్వవ్యాపికే కాదు, అన్నిటికీ ఆంధ్రబ్రాహ్మణశాఖలలో అగ్ర గణ్యంగా కనపడుతుంది. ఆఖరికి ఆంధ్రకవిత్వాని గూర్చి నిన్ను మొన్నటినుంచి యీ శాఖకే, తి. శా. గారివల్ల యెక్కువ గౌరవం కల్గింది అతనిదే యీ వాక్యం—

“వెలనాటివాడ గవిత్వ మెల నాటిన వాడ”

అన్నాడు తి. శా.కవిత్వ యేదో సందర్భములో. యింకా కొందఱు వీరిలో కవులున్నారు. కాని ‘నఖలు’ సర్వోపి వత్సరాజు. అనేక కారణాలవల్ల వెల్మిటివారికి అగ్రతాంబూలం యీవలసి వస్తుంది. ఆ శాఖలో— ఆ-బూ-చే-లు మఱి నుప్రసిద్ధులని గోదావరి జిల్లాలో చెప్పగా వినడం. ఆ అంటే ఆ కేశవ వారు, బూ అంటే, బులుసు, చే అంటే. చేవలి యీ యింటి పేర్లవారు వేద

యర్థాయం కాక యోగాయుర్థాయం... పట్టి యిప్పుడు వచ్చిమాస్తే యే మ ను కో వలసి వస్తుందో? అనిపిస్తుంది నాకు. యిది గతజల సేతుబంధనం. ఆంధ్ర బ్రాహ్మణులలో సర్వ విధాల వెల్మిటి వారు అగ్రగణ్యులు. పేరూరి ద్రావిళ్ళు లేదా వెల్ల ద్రావిళ్ళు. యీ ఈషదసమాప్తా కల్పప్రత్యయః, ఆయీ “కల్ప” తాల్యాన్ని చెప్పేటప్పుడే ప్రత్యయంగాని, వేదంగాని చెప్పేటప్పుడు స్వతంత్రబ్రహ్మ (కల్పశ్రేణి వడంగాని-మా). యీచర్య “మం” న గూర్చి వేదోక్త్యాసంబంధి విస్తరించడంచేత స్ఫురించి విడువరానాను. అయితే యీరెండూ శాఖలూ తప్ప యితర శాఖలు యెందుకూ పని! రానివి కావు. వారిలోకూడా లోకోత్తరతైః పండితులు వుండేవారు.

- (1) భాగవతుల హరిశాస్త్రిగారు
- (2) ఇంద్రగిరి విశ్వవతిశాస్త్రిగారు
- (3) కొవ్వూరు గోపాలశాస్త్రిగారు
- (4) శివు కృష్ణమూర్తిగారు
- (5) ఆణివిళ్ళ వేంకటేశాస్త్రిగారు
- (6) నడివింటి మంగళేశ్వరశాస్త్రిగారు
- (7) పులే దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారు
- (8) ఇంద్రగిరి గోపాలశాస్త్రిగారు
- (9) మంత్రవాది లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు.

ఈలా యేకరువుపెట్టవలసి వస్తే వందలకొలదిగా పెరుగుతుంది జాబితా. గతించిన వికారి వత్సరం చాలామంది పండితులను మాట దక్కించుకుంది గాని, లేనిపక్షంలో యింకా యిప్పటికూడా చాలా మంది వుండేవారే, ఆ వికార సంరంలో-సప్తగహవాటం తలపించింది. అది దేశానికి అనేకవిధాల అరిష్టపాదకమని మాపరమగురువులు, కొవ్వూరులో శాంతికి పుష్కమింది చాలా పని చేశారు. వారు ఆదిత్యులనే పరమ పదించారు—

“కలిమానం జాక యెదువే లరగ నే కత్రస్త సప్తగహ మ్ములకుక్ శాంతి యునర్భుచక్ శ్రమ లవ మ్ముక్ లేకయే బ్రహ్మయం గలనెక్ బ్రహ్మగురూత్తమందు దశమి కంజా ప్రవారంబు నా ద్యులసత్పత్తము కానికమ్మున వికా ర్యబ్రహ్మయం గూడగన్”

జాబితాలో వుదాహరించిన నామధేయా లన్నీ యితరశాఖలపండితులే. వెల్మిటిశాఖ విస్తరించి వుండటంచేత వారిలో పండితసంఖ్య కూడా విస్తరించే వుండేది. యితరశాఖాసంఖ్యను బట్టి పండితసంఖ్య యితరశాఖలలోనూ వుండేదన్నమాట. శాఖలన్నిటిలోనూ మా ఆరామ ద్రావిడశాఖ సంఖ్యలో చాలా తక్కువది. కవులూ, పండితులూ, యజ్ఞకర్తలూకూడా యీ శాఖలో చాలా తక్కువగాని, యజ్ఞకర్తల బుద్ధిక్కులకూ పుష్కరేచే గ్రంథం, ఆణివిళ్ళ అనేది కాకరపర్తి వాస్తవ్యులు ఆణివిళ్ళ వేంకట సోమయాజులుగారు రచించడంచేత బుద్ధిక్కులలో వారిపేరు యెలగినివారు వుండరు.

యీ సోమయాజులు గారు, ఆ పురాయ యశ శ్చింద్రోదయం అనే అలంకార గ్రంథం కూడా రచించారు. యీయన కవిత్వం అగ్రహారాలు చాలా సంపాదించింది. ఆఖరు వయస్సులో పెద్దాపుర సంస్థానంవారు వీరికి అగ్రహారం యిస్తూవుండగా మంత్రి పాణికి పల్లి రామచంద్రుడుగారు చెడగొట్టినట్లు చెప్పకుంటారు. దానికి కారణం రామచంద్రుడుగారు సోమయాజులుగారిని విందుకు ఆహ్వానిస్తే యాజులుగారు అంగీకరించక పోవడమే. సోమయాజులు వారు యితరులు వండినది యేలాగూ తినరు. అందుకు దివానుగారికి కోపం రాలేదు. “అయ్యా! మీరు చేసుకునే స్వహస్తపాకం, మాగృహంలో, మా పదార్థంతో చేసుకుంటే మాకు సంతోషి. తద్వారా మా పెద్దలు తరిస్తాడ మేమూ తరిస్తాం” అని ప్రాధేయపడితే కూడా సోమయాజులుగారు, దానిలో యేం ల వస్తుందో, వైదికానికి? అందుకు కూడా వు, హూ, ససేమిరా; అని ఛాందసంగా విజ్ఞప్తియడంచేత రామచంద్రుడుగారికి వొళ్ళు మండే ఆయీ అపకారం చేసినట్లు చెప్పకుంటారు. కలిపోటుకన్నా కలంపోటు మిన్నగా పని చేస్తుందన్న మాట పూరికే ఫుట్టలేదు. ఆ యీ

(22వ పేజీ చూడుడు)

అమెరికన్, రష్యన్, రాజకీయ నాయకులు, ఒకరినొకరు తృప్తియ ప్రపంచ సంగ్రామ ప్రేరేపకులంటూ పరస్పరం నిందించుకొంటూనే యుద్ధప్రలాపాలు సాగిస్తున్నాడు. మొన్నటి వాషింగ్టన్ సమావేశాల్లో, అమెరికన్ నందకి కూడా, విషిస్సీగ్ యుద్ధప్రలాపి అని నిశ్చితాభిప్రాయం కలిపేయింది.

“అవకాశవాదం” అంటూ తెలుగు కమ్యూనిస్టులు, లెనిన్ ప్రోక్షంగా చెప్పుతూ ఉండటం వింటూంటాము. ఆ అవకాశవాదం అపదర్శకంగా మారినాడో, మరే ఇతర నీతినియమాలతో మేళవించి లెనిన్ అనుసరించాడో ఏమోగాని, నిత్యధర్మంగా, బ్రతుకు తెరువుగా, రాజకీయ కోటిలాన్నిక ప్రాపకంగా అవలంబించినవాడు విషిస్సీగ్.

ఒకసారి మిషన్-టు-మాస్కో అనే సినిమా చిత్రం చూసి, విషిస్సీగ్ పొట్ట చెక్కిలయ్యేటట్లు నవ్వి ప్రక్కనున్న కామ్రేడునుకూడా కొగలించుకుంటూ విరగబడి నవ్వాడు. ఆ నవ్వుకా కావలసినంత కారణం ఉండనే ఉంది. ఆ చిత్రంలో 1936-38 నాటి మాస్కో విచారణలో పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ గా ఉరుములు మెరుములు కురిపిస్తూ తొమ్మిదో అత్యం పారా యణలో నమక చమకాలు వర్షిస్తున్నప్పుడై, పొడుగ్గా, పెద్ద బిలిండ్లతో నిలబడ్డాడు. నిజంగా ఆవేశ అల్లా ప్రవర్తించిన అసలు విషిస్సీగ్ పొట్టిగా, బొడ్డుగా, నున్నగా గీచిన గడ్డంతో, కళ్ళలోడుతో ఉంటాడు. తన నల్లరి పెద్దానున్న చిత్రం లోనే కూపకల్పనన్నా ఏ మాత్రం సంచర్చుకున్న తనట్టుగా కనబడేటట్టికి విషిస్సీగ్ పొట్ట చెక్కిలయ్యే వ నవ్వుతోలేపోయాడు.

చిత్రనిర్మాతలు తెలిసి కావాలని చేసిన పొర పాటయి ఉండదు. కానీ బొత్తిగా సందర్భ కుద్ధి లేదనేందుకు వీలేదు. ఎందుకంటే, అసలు విషిస్సీగ్ లో కేవలం యురభాదే కాకుండా, ముఖము, యా పురేఖా విలాసాలు, వ్యక్తిత్వమూ, అన్నీ ఇట్టే మార్చేసుకోగల చలాకీ, “అవకాశ”వాద ప్రతిజ్ఞ ఉంది.

ఇవాళ క్రెమిన్ లో అతని కంతో బలియమైన స్థానమే ఉంది. అయినప్పటికీ, అతను అక్కడే, మనక ఖల్లో నవాబుల మండ్రెల్లాగా, వందిమాగధకై వారవిధానంలోనే నాయకులతో, ఆతిముఖప్రీతిగా మనలుకొంటాడు. అంతిరా తీయ సమావేశాల్లో అతనా ఉప న్యాసాలు చూస్తే, స్వయంప్రతిభ, భావనా విశిష్టతలు కనబడవు. స్టాలిన్ తత్వపరిత్రవ నిరూపణకు అమోఘమైన చిటికెలుగా కనపడ్డాయి. విశేషాంగముంతి మల్టాన్ అతర్థాతీయ సమావేశాల్లో ఉన్నప్పుడు ఆ ప్రక్కన విషిస్సీగ్ నిచూస్తే, కలకర్తను చూడబోయిన తాసిల్దార్ ప్రక్కనుండే తాలూకా గుమాస్తా కంటే, మహావీరుడుగా బిడి బిడి కనబడుతాడు. ముఖాన్ని నిత్యం చిటిచివ్వు అతింించే ఉంటుంది. కారి సంతోషచిహ్నము అనిపించదు. సోవియట్ రష్యలో ముప్తేనివిక్కుగా ఏ ఎండ్ కా గొడుగు పట్టగల తీవ్రశీక్షణలో నిమగ్నమైన వ్యక్తి శిక్షాభాగంగా అలరర్చుకొన్న మంచహాసం అది.

2

సోవియట్ అగ్రనాయకులలోకల్లా పరంపరాగతమైన కార్మికవంశోద్భవ గౌరవం లేని వాడు ఒక్క విషిస్సీగ్ యే. రాచరికవంశికమైన రక్తధార విషిస్సీగ్ లో ప్రవహిస్తూనే ఉండటం. 1782 లో అస్టోర్ యా గారిషియా దేశ ప్రాంతాల్లో ఒక విషిస్సీగ్ ని, అస్టోర్ యా మహారాజు ప్రాంసిస్ . II బేరెన్ లోన్ ది హోలీ రోమన్ ఎంపైర్ గా చేశాడు. ఆ హో దా యే మళ్ళీ మొదటి నికోలస్ జూరు చక్రవర్తి, యుక్రేనియన్ రాష్ట్రమైన వారత్ మోనియాలో ఉన్న మరో విషిస్సీగ్ జ్ఞాతివంశానికి కట్టబెట్టాడు. మన విషిస్సీగ్ పితృపితామహులకుమాత్రం అనుచు అంటలేదు.

కేవల పట్టణంలో 1888 సం॥ డిసెంబరు 10వ విషిస్సీగ్ జన్మించాడు. తండ్రిని మండుల న్యాపారము. బాహు కేవల పట్టణాలలో నుట్టాలు చదువు పూర్తి చేసుకొని “హాక్సిల్” అని పేరుసంపాదించాడు చదువుల కాలంలోనే ఆ ఊరి అందగత్తె, కాపిటాలినా మిఖైలో

ఆంధ్ర విమర్శ

యం. విమర్శయక్

వాను వలచి తర్వాత పెండ్లి చేసుకున్నాడు. 1901 లో కేవల్ న్యాయవాది పరీక్షకు చదువు సాగించాడు. రష్యా అట్టుడికి పోతున్న గోజు లవి. విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, ఇంజనీర్లు, లాయర్లు, ఒక రేపటి చదువుకున్న వాళ్ళంతా, రాజకీయోద్యమాలలో పాల్గొని, జైళ్ళను, దేశాంతరవాసశిక్షలను, ధైర్య సాహసాల్లో ఆహ్వానిస్తూ శిక్షలకు లలి విపోతున్నాడు.

యువకుడు ఆంధ్రీకూడా ఒక విద్యార్థి ఉద్యమంలో పాల్గొని, విశ్వవిద్యాలయం లోంచి వెళ్ళగొట్టబడ్డాడు. 1903 లో మెన్షిక్ పక్ష అగ్రకేజీలో చేరాడు. (సోషల్ డెమాక్రాటిక్ పక్షంలో వీరికలై మెన్షిక్ పక్షం ఏర్పడింది).

1905 విప్లవంలో, విషిస్సీగ్ ప్రత్యక్ష రాజకీయాల్లో దిగవలసినట్టి రాటులేరాడు. నైత్య కార్మికుల సమ్మెను నడిపటంలో పాల్గొన్నందుకు, ఒక కోట లో ఏడాది నిర్బంధశిక్ష విధించారు.

ఇంతకుమించి, ఈయన ఉద్యమంలో పడ్డ శిక్ష లేమైనా ఉన్నాయేమోనని, సోవియట్ ఉద్యోగులు కంచుకాగడాల్తో బిడికి నా దొరక లేదట. కమ్యూనిస్టు నాయకులుమాత్రం, 1907 లో విషిస్సీగ్ పై జరిగిందంటూ ఒక హత్యాప్రయత్నాన్ని గొప్పగా చెప్పుతారు.

అల్లాంటిదేదైనా జరిగే ఉంటే, విషిస్సీగ్ విప్లవ ఉద్రేకాన్ని చల్లావేయడంకే పనికివచ్చిందిగాని ఏమాత్రం రెచ్చగొట్టి వేడెక్కించనట్లులేదు. ఆ తర్వాత ఒక దశాబ్దండాకా, విషిస్సీగ్ చాలా భయభక్తులతో మెలనే సంసారి జీవితమే గడిపాడు. ఒక పుష్కరం సాగిన చదువుతో, చివరకు 1913 లో న్యాయవాది పట్టంతో, బాహులో, న్యాయవాదవృత్తి సాగించాడు. ఇక్కడున్నప్పుడూ, ఆ తర్వాత విప్లవానికిముందు వృత్తి మాస్కోకు మార్చి నవ్వుదూకూడా, విషిస్సీగ్ న్యాయవాద వృత్తిలో ఎక్కువ గిట్టబాటెనట్లు కనబడదు. ఏదో చేతికి, నోటికి సంబంధము కలుపుకొనేంత హామీ హామీగానే సంపాదన సాగింది.

సెప్టెంబరు 1917 విప్లవంలో విషిస్సీగ్ ఒక దిగ అందుకుంది. రోమానోవ్ లను తొలగించి ప్రజాతంత్రనామపక్షం ప్రభుత్వంలోకి వచ్చి, మాస్కో జిల్లాపాలకులలో విషిస్సీగ్ ని చేర్చింది. అక్టోబరులో పెట్రోగ్రాడ్ లో కమ్యూనిస్టుల ప్రాబుల్యంలోకి వచ్చేటప్పటికి, వా ముపక్షం నుంచి, కుడి పక్షానికి మారి బోల్షివిక్కులను తూర్పురెవల్యూషనరుగా, కారణం ప్రభుత్వం వారే వామపక్షంగా తయారౌతుందనే.

1918 లో జర్మన్ సైన్యం చితికిపోయేటప్పటికి, రష్యాలో రాచరిక వ్యతిరేక విప్లవం బయలుదేరింది. విప్లవానికి కార్మికప్రాధాన్యం తగ్గిపోయి, మధ్యతరగతి నాయకత్వపు రిపబ్లిక్ తయారయింది. కాని బోల్షివిక్ తత్వవేత్తలు జర్మన్ వ్యవహారాలకూడా, కమ్యూనిస్టు స్వర్గం కేసీ దారి తీస్తున్నాయని జర్మన్ తో చేతులు కలిపి, వాళ్ళ పార్లీరామిక కాలిన్ని తమ ఆపారమైన దేశసంపదన వెలువరించటాని కుపయోగించవచ్చుననే ప్రచారం చేయసాగారు. కాని జర్మన్ చరిత్ర సూపాంతో, తెలివిబడి విషిస్సీగ్ “సంస్కారపథిని” వెన్నుడిగా మార్చురావాలనే విశ్వాసం వదులుకొని తన పక్షంలోనుంచి జారసాగాడు. అక్కడికి 1919 లో మెన్షివిక్కులతోనే ప్రచారానికిలూలాకు బయలుదేరి, దక్షిణాదినుంచి వస్తున్న తెల్ల సైన్యాలతో ఘోరంగా పోరాడాలని కార్మికులను హెచ్చరించాడు. ఒకప్పుడు సోవియట్ రాజ్యం నిలబడేమోనని అధైర్యం తోచి, బోలిష్ పారుడుగా, అక్కడికి నివృద్ధివాదునికూడా ఆహ్వానించాడు. కాని 1920 నాటికి ఒక నిశ్చయం తెచ్చుకొని బోల్షివిక్ సభ్యత్వానికి

ప్రయత్నించాడు. వెంటనే సభ్యుడిగా చేర్చుకొన్నాడు.

బోల్షివిక్ పక్షంలో చేరి చేరటంతోనే, 7000 క్కున్న వైకి వచ్చినవాడు కాదు. విషిస్సీగ్ ముందు పెట్రోవిక్ పక్షంలో ఉండి బురఖా మార్చినందుక, బోల్షివిక్కులు కొంత అనుమానంతోనే చూడసాగారు కాని “మధ్యవైష్ణవునికి నామములపెద్ద” అన్నట్లు బోల్షివిక్ ఆదర్శాలను, మహాతీక్రంగా పాలిస్తూ సత్కార్యచరణకు దిక్షతో పూనుకొన్నాడు. ఎనిమిదేళ్ళు, ఒక్క హూనం చేసుకొని పనిచేశాడు. ఆహారభాగనంది, విద్యాభాగన, అక్కడినుంచి న్యాయభాగన కమిసరేటుగా పెరిగాడు. ఆ తర్వాత సోవియట్ రిపబ్లిక్ ను ప్రేమ డ్రీబుగ్ నల్ మహా న్యాయస్థానపు, శిక్షాసంఘంలో పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుగా నియమితుడయ్యాడు. తర్వాత మాస్కో విశ్వవిద్యాలయంలో న్యాయ శాస్త్రాచార్యుడై, క్రిమినల్ ప్రాసీజరు ఉపాధ్యాయత్వం వహించాడు. విశ్వవిద్యాలయం, డీకాగాను, తర్వాత అధ్యక్షుడుగాను, తర్వాత సోవియట్ రిపబ్లిక్ విద్యాభ్యాసభ్యుడుగాను తర్వాత, కేంద్రవృత్తి శిక్షణాభాగన అధిపతి గాను ఆయాగ్తు.

1928 నాటికి, విషిస్సీగ్ కి తనకి నచ్చిన పనివారికింది. యుక్రెయిన్ ‘షెక్స్’ బోగ్డన్ గనుల్లో కొందరు యింజనీర్లు, కావాల్సి పని మందగోడిగా చేయించే విధానం సాగించారు. వాళ్ళపై కేసు నడిపి శిక్షించాల్సిన పనివిషిస్సీగ్ కి పెట్టారు. వణికిపోతూ తుమాశ్చీక్ష వేడుతున్న ఆ దోషులమీద, నిప్పులు కురిపించి, వీరభద్రావతార మెత్తి, “అమ్మాస్తాలిన్ కన్నా స్టాలి నిసురా!” అనిపించుకొన్నాడు.

విదేశీతర్వాత సోవియట్ ప్రభుత్వం మళ్ళీ, నల్లేఖరలందరినీ కూర్చి, మహాన్యాయవిచారణ నాటకం సాగించింది. ఆనాటకంలో రాక్షసపాత్రలు లెనిన్ గ్రాడ్ లో నిలిక్కర్న ఎలక్ట్రిక్ కంపెనీ లో పనిచేస్తున్న బ్రిటిష్ ఇంజనీర్లుకు వాళ్ళతోపాటి రష్యన్ సహాయకులకు ఇచ్చారు. ఈ విదేశీ విద్రోహులపై ధర్మపాఠం ప్రయోగించే పాత్ర విషిస్సీగ్ ని. ఎనిమిది గంటలు వాళ్ళపై ఉపన్యాసం వడగళ్ళ వరంగా కురిపించి, చివరకి ఆ బ్రిటిష్ వర్గంలో, “ఈ దేశానికి సంబంధించినంత మటుకు మీ ఉపయోగం మాకేమీ ఉన్నా ఉండంటే, మా పొలాలకు మిమ్మల్ని ఎరువుగా చెయ్యటమే” అని ఉద్ఘాటించి ముగించినాడు. (బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము, ఈ మహా త్కృష్ట భాగ్యం వాళ్ళకు లభించకుండానే చేసిందిగాని,

విషిస్సీగ్ ఈ లో పునే తన వేతనవేతగా వాళ్ళపై కోపం తీర్చుకోకపోలేదు) ఆ విచారణలోనే దోష నిరూపణ విధానాన్ని, ఒక ప్రత్యేక కళగా గొప్పగా అవగృహిస్తాడు విషిస్సీగ్.

మాడేశ్య తర్వాత మాస్కో విచారణలలో ప్రపంచమంతా అట్టుడికి పోయింది. ఆ విచారణలో దోషులు, సర్వాభియోగాలను, “విద్రోహీ, హత్యలు, ప్రభుత్వముపై కుట్రలు, ప్రభుత్వాన్ని పడేసేందుకు పంచమాంగదళ వ్యాపారాలు” ప్రభుత్వానికి ప్రజకూ కూడా ఇంకా మహాఘోరపాతకాలు తాము చేసినట్లు స్వయంగా ఒప్పుకొనేందుకు ఏమేమీ గూడు పుతాణిలు జరిగారో ఎవ్వరికీ తెలియదు. అనేక మంది అనేకవిధాలుగా అభిప్రాయాలు పడ్డారు. కొందరు దోషులకు, శిక్ష తగ్గిస్తామని, అక్రమేటి మహాపాతకాలు ఒప్పించారు. వాని ప్రతివాడును ఏకమై కూపిలుకొల్పి న్యాయ విచారణ నాటకం జరిపినట్లు అనిపించింది. ఒక్కసారి మాత్రం మాత్రం జర్మన్ రాయబారి క్రెప్సిన్ స్కీ తన పూర్వంబుష్కాన్న నేరావన్నీ, అబద్ధమని కోర్టులో అల్లిరీ చేశాడు. వెంటనే తెలివనమ్మ అరిగిపోయి లాగేకారు. విషిస్సీగ్ ప్రతిబోధిచేత, తాను చేసింది, మోసం, అకార్యం, అంటించాలనే దేశద్రోహని కింకా ఆ తీరమైన ఘోరపాపమనే అనిపించాడు. కొందరు దోషులు విషిస్సీగ్ కి తమ తమ నేరాల ఘోరస్వరూపం అందించటం మొదలుపెట్టారు.

మాస్కో విచారణ లో నిదోషులపట్టి చూడూంటే, సోవియట్ మహావీరుల వామాల పటికలాగ కనబడుతుంది. మాలటోవ్, జాధావ్ లాంటి స్టాలిన్ అనుమానాలు ఒక రిద్దరు మినహాయించుకుంటూ సోవియట్ సాధానికి మహాస్తంభా లనుకొన్నవాళ్ళంతా ఆ విచారణలో దోషులుగా నిలబడ్డారు. (ప్రెమియర్ గైకోవ్, బ్రిటన్ రాయబారి సోకోల్నికోవ్, జర్మనీరాయబారి క్రెప్సిన్ స్కీ, సోవియట్ పక్ష ఆదర్శాలకు నేత నియాటి (20-వ శతాబ్దం చూడుడు)

జీవితమునకు తొత్తకాంతి!

మండిత. గోపాలాచార్యులవారి

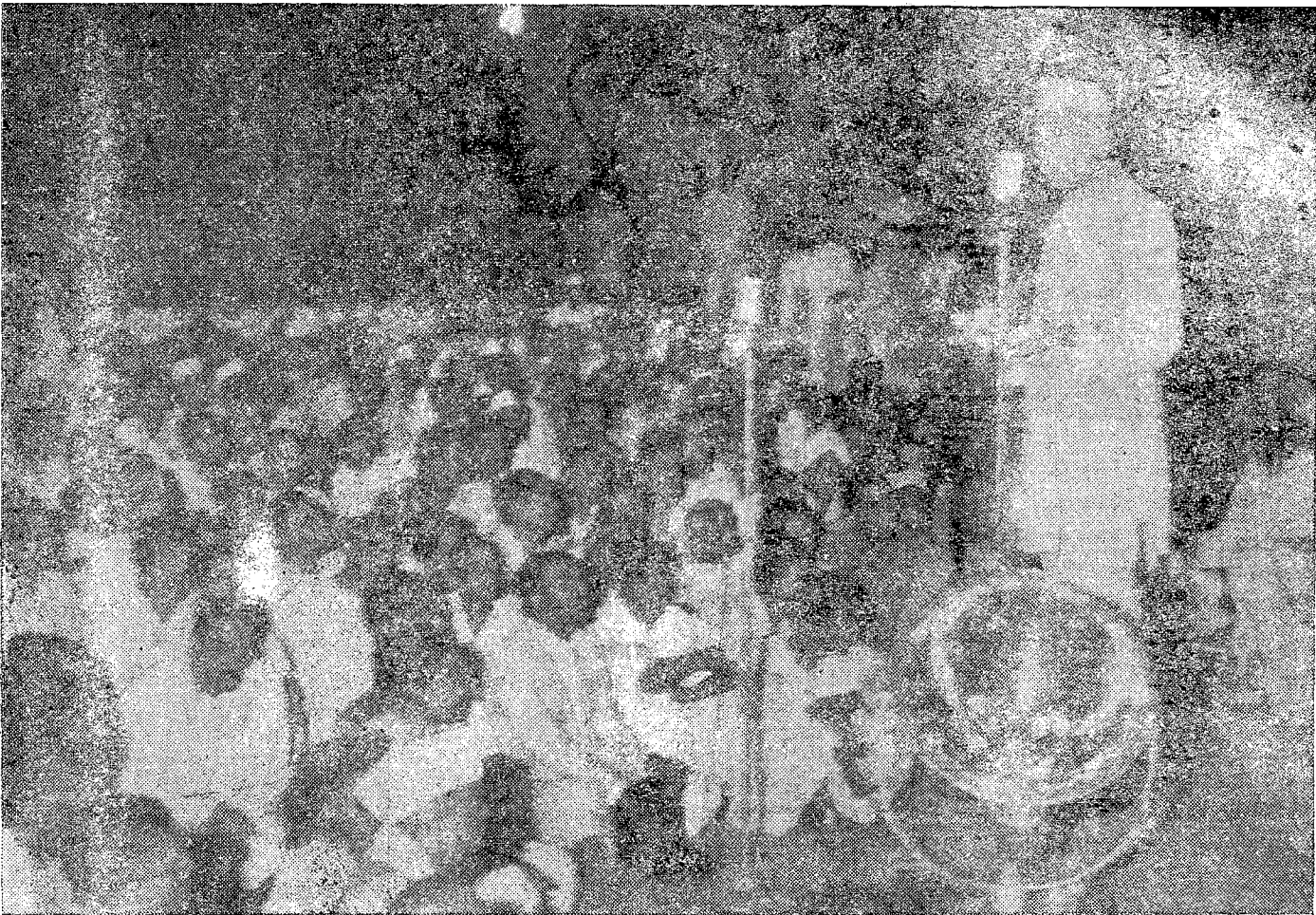
జీవామృతము

ఈ ఆనందనం సారం

ఒక ఆరోగ్యచిత్రం. జీవామృతము బలవర్ధకావధం.

స్త్రీలు, పురుషులు సేవింపవచ్చును. ఇది జీవితమునకు తొత్తకాంతినిచ్చును. శేవమునకు మరకుదనమునిచ్చి దేదీప్యమానమైన ఆరోగ్యమును ప్రసాదించును.

అయుర్వేదాశ్రమం ఏమిటి? ముద్రాని 17

విశాఖపట్టణంలో నెహ్రూ ఉపన్యాసం

విశాఖపట్టణంలో పండిట్ నెహ్రూ

పండిట్ నెహ్రూను ఆంధ్రదేశం మార్చి 14 వ తేదీన అఖండస్వాగత మిచ్చింది. ఆంధ్ర దేశంలో ప్రతిపక్షంనుంచి, ప్రతిగ్రామంనుంచి ప్రజలు నెహ్రూదర్శనార్థం విశాఖపట్టణం వచ్చారు. ప్రజానాయకునిగా నెహ్రూకు స్వాగతమిచ్చారు. భారతావనికంతటా వాస్తవంగా ఇతడే పాలకుడని మాత్రం కాదు. కాని, నెహ్రూ రాకముందే పోలీసు బందోబస్తు కట్టు దిట్టంగా చేయబడింది. ఉత్తర సర్కారులో ప్రతిష్టాపూరిత రిజర్వ్ పోలీసుదళాలూ, ముఖ్యంగా స్పెషల్ పోలీసుదళాలు రావించి బడినవి. ఇంతకట్టుబట్టుమున్నా పండిట్ నెహ్రూ దర్శనం ఆందోళనకే లభించింది.

రోడ్లవెంబ బాటలు తీర్చి నిలచిన ప్రజా సమావేశాన్ని పండిట్ ప్రీతిపూర్వకంగా మంద హాసంతో తిలకించారు. ఈ అవకాశంలోనే ఆంధ్రదేశీ నాయకులందరినీ (అన్ని వర్గాలవారినీ కూడా) ఒకచోటచూసే భాగ్యం విశాఖపట్టణం పొందుతు కలిగింది. డా॥ పట్టాభిగారు, శ్రీ ప్రకాశంగారు, శ్రీ రంగాగారు, మద్రాసు మంత్రులు అందరినీ ఒక వేదికపైనే చూడగలిగారు.

పండిట్ నెహ్రూ చాలా ఉత్సాహంగా ఉన్నారు. విమానాశ్రయం నుంచి తిన్నగా నాకా ట్రయానికి సరిహారంగా వచ్చారు. పరివారమంతా ముందు వేదికపైకి వచ్చి ఆసీనులైనారు. పండిట్ నెహ్రూ చక్కచానకీరే వెల్లి జలఉప నాకపులో భాగాన్ని చూశారు. నాకానిర్మాణ నిపుణుడు కాంట్ బెల్ నెహ్రూకు ఆశ్రాంతాన్ని చూపారు. వేదికపైకి వచ్చి ఫైరోహితుల వేడోత్తి ఆశీర్వాదం పొందారు. ముఖంలో ఆనందం నాట్యం చేస్తుండగా ముగ్ధమతో నాకపై స్వస్తి రిచించారు. కొద్దికాలానూ ఓడపై విహరికొట్టారు. పగలలేదు. జంతితో ఆడుకొనే బాలని రీతిగా ఆనందోత్సాహంతో తిరిగి కొబ్బరికాయను తినిరికొట్టారు. పగిలింది. వేద భూమి మధ్య రజ్జువు ను తరించారు నాక వయ్యారంగా జలంలో ప్రవేశించింది. పదిహేనుగిమిపాలు ఆశ్రంతో ఆందూరూ చూశారు. తరువాత పెద్ద భారం తీసట్లు ఆందూరూ శ్యాసనించారు. వచ్చిందో హిరాచంద్, పండిట్ నెహ్రూలు పరస్పరం ప్రసన్నదృక్పథాలు ప్రసరించారు. పండిట్ నెహ్రూ అరగంటకేపు హిందూస్తానీ

లోనూ ఇంగ్లీషులోనూ ప్రసంగించారు. ఉత్సాహంతరం హవామహత్లో విశ్రమించారు. అక్కడే ఇతర నాయకులు ఆపూట విడిది దిగారు.

పండిట్ నెహ్రూ నిత్యం ఏదో యోచిస్తున్నట్లుంటారు. పెదవులు కదుల్తుంటాయి— ఏదో తనలో తాను ప్రసంగించుకున్నట్లు. మధ్యాహ్నం విశ్వవిద్యాలయంలో ఉపన్యాసం విన్నవారు, బహిరంగసభలో విరామసమయంలో పండిట్ నెహ్రూను చూసినవారు తప్పక మేల్కొనిపోయి నిద్రించిన హామెట్ పాత్రను జ్ఞపిస్తే తెచ్చుకోకపోరు. విశ్వవిద్యాలయంలో మాట్లాడుతూ “మనసులో ఏదో సందేహం కలుగుతోంది. మన భావాలలోనూ, మన చేతల్లోనూ ఎక్కడో లోప మున్నట్లు మీకు తోచడం లేవా? దేశంలో ఇటీవల సంఘటనలు చూస్తే ప్రతివారికీ ఈ సందేహం కలిగి తీరుతుంది” అన్నారు. ఈ మాటలు ఒక్కసారికాదు, పనేపడే చెప్పి, యువజనులందరూ దీన్ని గురించి తీవ్రంగా యోచించాలని చెప్పారు. ఈ సందేహం పండిట్ నెహ్రూ మనసును పీడిస్తున్నదని అందరికీ తోచింది. విశ్వవిద్యాలయంలో ఉపన్యాసాన్ని బట్టి నెహ్రూను స్థిరచిత్తంలేదని గోచరిస్తుంది. సుమధ్య అన్నిటిని ఏకరువుపెట్టి పరిష్కారవిధానాలు మాత్రం నెహ్రూ చెప్పనిలోటు అందరికీ కనిపిస్తుంది.

ఆంధ్రరాష్ట్రాన్నిగురించి మాట్లాడుతూ “మేము ప్రత్యేకరాష్ట్రానిర్మాణం చేయగలమని వాదన విచ్చియున్నాం. త్వరలోనే ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడగలదు” అన్నారు. కొందరు కరతాళధ్వనులు చేశారు. వెంటనే నెహ్రూ “అప్పుడే కరతాళధ్వనులు చేయకండి, ముందు ఆలోచించవలసివచ్చినట్లు ఉన్నాయి” అన్నారు. ఆంధ్రరాష్ట్రాన్నిగురించి కాంగ్రెస్ నివేదికలోని వాదనభావతప్ప భారత ప్రభుత్వానికి స్పష్టంగా ఏటి ఆభిప్రాయం లేదని అప్పుడే తెలిసింది.

సాయంకాలం బహిరంగసభలో జనసమూహాన్ని చూసి పండిట్ నెహ్రూ ఉత్సాహం ఇనుమడించింది. ఏ భావంలో మాట్లాడనని నెహ్రూ సమీపంలో ఉన్న రంగాగారిని ప్రశ్నించారు. ఇంగ్లీషులో ఉపన్యాసించమని రంగాగారు సూచించారు. “ఏమిటి, ఇంగ్లీషు

లోనా మీరు మాట్లాడుతున్నది?” అన్నారు నెహ్రూ. ఇక్కడవారికి హిందూస్తానీ రాదనీ, ఇంగ్లీషులో మాట్లాడితే తెలుగులోకి అనువదించవచ్చనీ రంగాగారు రన్నారు. “ప్రతివాక్యానికీ అనువదిస్తావుంటే నేను మాట్లాడలేను. ముందుగా హిందూస్తానీలో మాట్లాడతాను. నా ఉపన్యాసం పూర్తిఅయినతరువాత తెలియమకావచ్చును. తరువాత తిరిగి ఇంగ్లీషులో ఉపన్యాసిస్తాను” అన్నారు నెహ్రూ. దీనికి అందరూ అంగీకరించారు. నెహ్రూ హిందూస్తానీ ఉపన్యాసాన్ని శ్రీ చక్రగౌల బలరామకృష్ణయ్యగారు, ఇంగ్లీషు ఉపన్యాసాన్ని శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు అనువదించారు.

ఉపన్యాసవేదికపైకి వచ్చి పండిట్ నెహ్రూ లక్ష్యవైగా వచ్చిన జనానికి దర్శక మిచ్చారు.

రంగాగారు పరిచయవాక్యాలు పలుకుతున్నంతసేపూ, తరువాత దుగిరాల బలరామకృష్ణయ్యగారు రోకసారి, తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు రోకసారి తమ ఉపన్యాసాన్ని అనువదిస్తున్నంతసేపూ, పండిట్ నెహ్రూ కాలు నిలువకుండా ఉపన్యాసవేదికపై పవార్లుచేస్తూ యోచిస్తూనే వున్నారు. కొంతసేపు వేదికపైపావాలపై కూర్చున్నాడు. అప్పుడు తెలుగుట్టా తీసుకుంటే ప్రజలు స్మారకే సంగతి, సమీపంలో అనేకమంది నాయకులు స్మారకే సంగతి పండిట్ నెహ్రూ విస్మరించినట్లున్నది. ఒకసారి వేదికపై నిలబడి, అడ్డంగా కట్టిన కర్రలు పట్టుకుని బాక్ ఎక్స్ ప్రెస్ చేస్తున్నట్లు చేతులపై కర్రరాన్నంతనీ లేపనెత్తి దిగారు. వెంటనే సమీపంలో ఉన్నవారందరూ చూసినవ్యుత్పన్నట్లు తెలుసుకుని కొంచెం లజ్జపడి బాలుని మాదిరిగా ముఖమంతా హాలమే అయినట్లు తామూ నవ్వారు. తరువాత ఒక యువకుడు సాహసంతో నెహ్రూను కలకరించి “పండిట్ మీరు దిగిపోవాలి యోవనం పొందుతున్నట్లున్నా కే!” అన్నాడు. “ఓహో, అలాగో” అని కుసుమాజమైన పూర్ణమందహాసం చేశారు.

హిందూస్తానీలో మాట్లాడుతున్నప్పుడు ప్రజానీకంపట్ల అవోక ప్రీతి, కరణ ఆయనలో కనిపించాయి. తెలుగు రాదు కాని వస్తే మీభాషలోనే ఉపన్యాసించేవాడి నన్నారు. తెలుగువారందరికీ ఆనంద మయింది. అక్కడ చేరిన వారందరినీ ఆనందపర్చాలనే ఉద్దేశంతో ఆంధ్రరాష్ట్రానిర్మాణంగురించి ఆశావంతంగా చెప్పారు.

నెహ్రూజీలో క మిష్టమకొ ఏ ర్వా టు చేస్తా మన్నారు.

మైద్రాబాదును గురించి, కమ్యూనిస్టులను గురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు భావాతిరేకంవల్ల మాటలు తడబడినాయి.

రాత్రి 7-30 గంటలకు ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సర్వసభ్య సమావేశంలో గాంధీజీ తురగాత్రుడై మరణశయ్యాపై నున్నట్లు తెలవరచిత్ర మొకటి వేదికప్రక్క ఉన్నది. దీనిని తలుచుకున్న హిందూలు చిత్రలేఖనోపాధ్యాయులు శ్రీ వెంకట్రాజుగారు రచించారు. ఆ చిత్రాన్ని పండిట్ నెహ్రూ తడకడితుతో కొన్ని తుజాలు పరికించారు. తరువాత తాముపన్యాసించవలసింది ఏమీ లేదనీ, అన్ని విషయాలనూ బహిరంగసభలో చెప్పినాననీ, అందువల్ల సభ్యులేలేనా ప్రశ్నలు వేస్తే సమాధానాలివ్వగలననీ పండిట్ నెహ్రూ అన్నారు. రాష్ట్రకాంగ్రెస్ కార్యదర్శి అప్పుడు సన్మానపత్రం చదివారు. అందులో ఆంధ్రరాష్ట్రానిర్మాణ వశ్యకతను గురించి ప్రజల ఆందోళన గురించి చెప్పబడింది. ఇతర రాష్ట్రాలలోని ఆంగ్లంల హక్కులు కాపాడవలసిన అవసరాన్ని గురించికూడా చెప్పబడింది. వెంటనే పండిట్ నెహ్రూ ఉద్రిక్తులైనారు.

ఇదేనా “నా కివ్వవలసిన సన్మానం? ఆంధ్రరాష్ట్రాన్నిగురించి నే నీంకేమి చెప్పవలసియున్నానని మీ ఉద్దేశం?” అని విమర్శ ఆరంభించారు. స్వాతంత్ర్యసిద్ధి అనంతరం తాము ఎదుర్కొన్న బృహత్సమస్యలను ఏకరువు పెట్టారు. భారతదేశ స్వాతంత్ర్యానికి ప్రమాదకరమైన ఈ సమస్యలను పరిష్కరించవలసి యుండగా, ఇన్నిటిని విడిచి ఆంధ్రరాష్ట్రసమస్యనే భారతప్రభుత్వం తక్షణం పరిష్కరించాలనడం తప్పున్నాడు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ లో ఏదో లోపం ఉందన్నారు. వక్రదృష్టి ఏర్పడిందన్నారు. భారతపౌరసత్వం మాట మరిచారన్నారు.

శ్రీ రంగాగారు నెహ్రూమనస్సు నొవ్వకుండా విమర్శకు సమాధాన మిచ్చారు. “స్వదేశ స్వాతంత్ర్యస్వాధీనభారంతో పండిట్ నెహ్రూకు తలమునకలుగా ఉండి” అని హెచ్చరించారు. జి. వెల్లు చెప్పిన మాటలు జ్ఞప్తికి తెచ్చి, అట్లే ఆంగ్లంలకు రాష్ట్రవాంఛ తలమునకలుగా వుందనీ, అంతే గాని ఆంగ్లంలకు వక్రదృష్టి ఏదీ లేదనీ చెప్పారు. నెహ్రూవలెనే ఉద్విగ్న ప్రకృతిగల ఆంగ్లంలు తమపై విమర్శకు సమాధాన రుంతో స్వీకరించగలరనీ, భారతదేశీయలో ఎవరికీ ఆంగ్లంలు తీసిపోరనీ వాదన మిచ్చారు. నెహ్రూ మృదువుగా నవ్వారు. శ్రీ రంగాగారిది ప్రశంసాదృష్టితో వీడించారు. అయితే ఆంగ్లంలకి ఆశాభంగం కలుగచేసే మర్నాడుదయం విమానంలో వెళ్లిపోయారు.

“నేను 12 సంవత్సరాలక్రితం ఇక్కడికి వచ్చానని నాకు జ్ఞప్తికి తెచ్చారు. అప్పుడు ఈ సుందరదృశ్యాల్ని చూశాను. కాని అప్పుడు మీ విశాఖపట్టణం ఇంత పెద్దది కాదు. నాకాశ్రయంకూడా ఇంత పెద్దదికాదు. ఇప్పుడు నాగా కృద్ధి అయింది. తూర్పుకోస్తాలో మీ విశాఖపట్టణం ఇంకా పెద్దదే, ప్రధాన పారిశ్రామిక కేంద్రంగా మారిందని అజ్ఞున్నాను” అని భారత ప్రధాని పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ మార్చి 14 వ తేదీ సాయంకాలం విశాఖపట్టణం బహిరంగసభలో హిందూస్తానీలో ఉపన్యాసిస్తూ అన్నారు. తిరిగి ఇంగ్లీషులో ఉపన్యాసిస్తూ “మీ విశాఖపట్టణం ఆంధ్రదేశంలో కెల్ల ప్రధానకేంద్రమై వృద్ధికొగలదు” అన్నారు. “మీ విశాఖపట్టణం అన్న మాటను ఆందూరూ గుర్తించకపోయినా కొందరు ఆంధ్రదేశీ నాయకులు ఆ రోజున గుర్తించకపోలేదు. అనాలోచితంగానే చా సమాజంగా వచ్చిన మాట ఇది. దక్షిణాపభంగంనీ ప్రసంగించే సమయంలో “మీ” అనేమాట సముజసంగా లేదు. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సర్వసభ్య సమావేశంలో ఇట్టి భేదదృష్టికే, భిన్నరాష్ట్రీద్ధుకృతాన్నే పండిట్ నెహ్రూ విమర్శించారు. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కు వక్రదృష్టి వుందా అని సందేహం వెలిబుచ్చారు.

“ఆంధ్రంతప్ప మికితరమేమీ గోచరించనట్లున్నది. భారతదేశ మేమైపోయినానరే, మీకు ఆంధ్రదేశం, ఆంధ్రరాష్ట్రం, ఆంధ్రసమ

స్వలచింత తప్ప మరొకటి లేనట్లున్నది..... భారతదేశ కృతను మీరు దృష్టిలో నిడుకోవాలి. భారతదేశస్వాతంత్ర్యానికే ప్రమాదం సంభవించే పక్షంలో మీ ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏమాత్రం అది మీరు ఆలోచించారా? అన్నారు పండిట్ నెహ్రూ. కాని పరిస్థితుల్ని గమనిస్తే ఇట్టి విమర్శకు తావు లేదని బోధపడుతుంది.

ఆంధ్రరాష్ట్రంగురించి ఎవరూ ప్రశ్నించకుండా సాయంకాలం 4-80 గంటలకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో పండిట్ నెహ్రూ తమ ఆభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరిచారు. ఆ సమయంలో సామాన్యంగా దేశంలోని మత వివక్షలు, రాష్ట్రవ్యవస్థలను విమర్శించారు. సాయంకాలం 6 గంటలకు బహురంగసభలో విశాఖ పట్నం మునిసిపల్ కౌన్సిల్ ఫారసన్లలో ఆంధ్రరాష్ట్రంగురించి చూచించబడింది. అప్పుడు భాషా రాష్ట్రాల సమస్యను సమగ్రంగా చర్చించడానికి ఒక కమిషన్ రాజ్యాంగ శరీరము నియమించగలదని తెలియచేశారు. తరువాత దేశంలోని సమస్త సమస్యనుగురించి ఉపన్యసించారు. ఈ రెండు సభల్లోనూ ఆంధ్రులనుగాని, ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్నుగాని నిందించలేదు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర సర్వసభ్య సమావేశంలో కూడా పండిట్ నెహ్రూకు సన్మానపత్రం సమర్పించబడింది. రాష్ట్రకాంగ్రెస్కూడా ఆంధ్రదేశం పట్ల తమ కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించుకోవడానికి మాత్రమే ఆంధ్రరాష్ట్రప్రసక్తిని సత్కృత్యంతో తెచ్చింది. ఇట్లు చెయ్యనిపక్షంలో ఆంధ్రప్రజానీకం రాష్ట్రకాంగ్రెస్ను గురించి ఏమి తలచుంది? రాష్ట్రకాంగ్రెస్ను రాష్ట్రం విషయంలో శ్రద్ధ లేదని విమర్శించగలదు.

అప్పటికే రెండుసభల్లో ఆంధ్రరాష్ట్రంగురించి తమ ఆభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరిచిపట్ల టికి తిరిగి ప్రస్తావనను ఉద్వేగపరచుకొని పండిట్ నెహ్రూ కోపించియుండవచ్చును.

మరొక విషయాన్ని కూడా పండిట్ నెహ్రూ విమర్శించారు. ఇతర రాష్ట్రాలలోగల ఆంధ్రుల హక్కులను కాపాడాలని భారత ప్రభుత్వాన్ని రాష్ట్రకాంగ్రెస్ కోరుతున్నట్లు సన్మానపత్రంలో చెప్పబడింది. ఇట్టి కోరిక కై సవ్యంగా కనుపించినా ఇట్టి మనస్తత్వాల వలన తప్పక ప్రమాదముందని పండిట్ నెహ్రూ అన్నారు.

ప్రమాదం ఉండవచ్చును. కాని, చెప్పినట్లు

వాగ్ధాలో, నిర్మాణ కార్యక్రమ సంఘంలో పండిట్ నెహ్రూ

లోనూ, చెంగల్పట్టు జిల్లాలోనూ ఆంధ్రులు పడుతున్న ఇక్కట్లు తెలిస్తే పండిట్ నెహ్రూ అట్లు విమర్శించి యుండరు. వక్రదృష్టి ఆంధ్రులకు లేదు. ఆంధ్రుల రాష్ట్రవాంఛను, అందోళనను నిరోధించ యత్నిస్తున్న పౌరుష వారికి ఉన్నందు వలననే ఇట్టి ఇక్కట్లు ఆంధ్రులకు వచ్చాయని, రాష్ట్రకాంగ్రెస్ నూచలలో తప్పేమీలేదని విషయాలు తెలిసినవారికిమాత్రమే బోధపడుతుంది.

కాశ్మీర్ లో దుష్కృత్యాలకు బాధ్యత పాకిస్తాన్ దా లేక భారతపైన్యాలదా అనే విషయం గురించి విచారాలకు ఎట్లు బోధపడుతుంది? ఈ సామ్యం పండిట్ నెహ్రూకు తోచియుండకపోవచ్చును. కాని ఆంధ్ర రాష్ట్రకాంగ్రెస్ వంటి సంస్థ, ఆంధ్రుల గంటి బాతి ని ఒక్క మాటలో నిందించడం అట్టి ఉత్తమరాజకీయ కేతన ఉచితము కాదు.

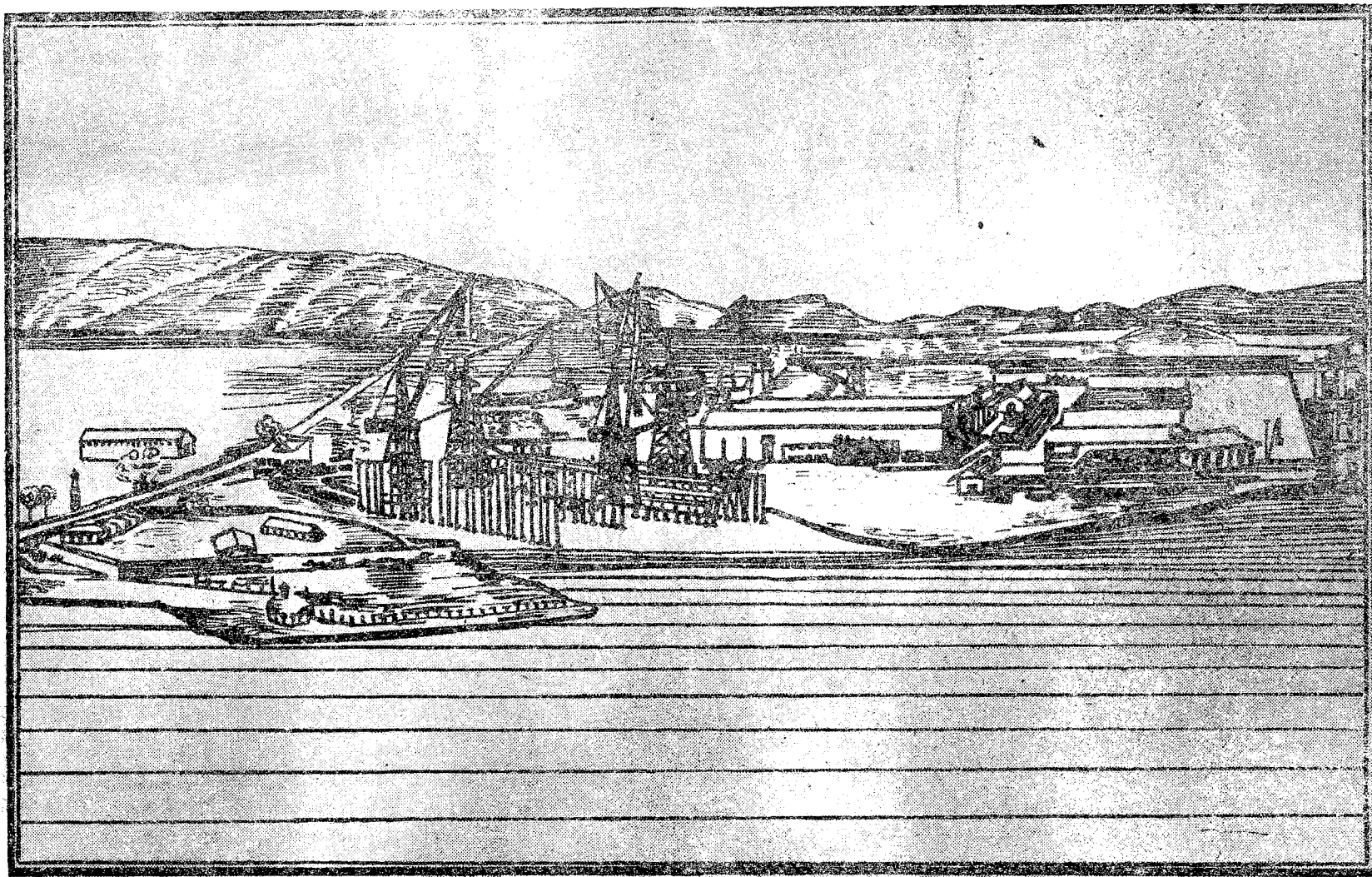
అయినా రంగానాగు చెప్పినట్లు నెహ్రూ

విమర్శను ఆంధ్రులు సహృదయంతోనే గ్రహించారు. ఎందుకల్లనంటే, "నెహ్రూ వ రె నే ఆంధ్రులుకూడా ఉద్వేగపరచుకొని వారరు". నెహ్రూను ఆంధ్రులే ఇతరులకంటే మేలుగా అర్థం చేసుకోగలరు.

అయితే పండిట్ నెహ్రూ విశాఖపట్నం సందర్శనానంతరం ఒక విధంగా ఆంధ్రులకు ఆశాభంగక కలిగినది. ఆంధ్రరాష్ట్రంగురించి ప్రస్తావించినప్పుడెల్లా రాష్ట్ర భేదతత్వాల విమర్శ, హైదరాబాదు సమస్యల గురించి పండిట్ నెహ్రూ అధికంగా చెప్పారు. అందువల్లనే నెలరోజుల్లో భాషారాష్ట్రాల గురించి పరిశీలించుటకు కమిషన్ నియమించబడగలదని నెహ్రూచెప్పినా ఆంధ్రులు లుత్సాహవంతులు కాలేదు. హైదరాబాదు సమస్య పరిష్కారం అయ్యేవరకూ ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడదేమోనని అనేకమందికి సందేహం కలుగుతోంది. రాష్ట్ర వైచమ్యాలకుడదని పండిట్ నెహ్రూ చెప్పారు.

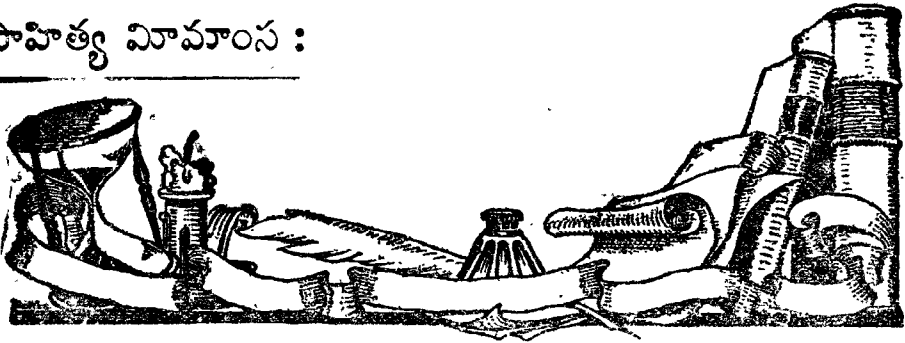
కాని సత్యరాష్ట్ర విభజనవల్ల ఈ వైచమ్యాలు తొలగగలవని ఆంధ్రుల ఆభిప్రాయం. ఆంధ్రులు తొందరపడిన కాలదీ రాష్ట్రనిర్మాణం వెనుకబడగలదని పండిట్ నెహ్రూ విశ్వవిద్యాలయంలో చెప్పారు. ఇది ఆంధ్రుల ఆభిప్రాయానికి సరిగ్గా విరుద్ధంగా వుంది. అందువల్ల ఈ రెండువిషయాల్లో ఆంధ్ర నాయకులు ప్రజాభిప్రాయాన్ని నెహ్రూకు తెలుపవలసిన అత్యంత ఉంది.

రాష్ట్రనిర్మాణం విషయంలో భారతప్రభుత్వానికి సంబంధించినంతవరకూ ఈ రెండు సంగతులే విలంబానికి పాతమని విశాఖపట్నంలో నెహ్రూఉపన్యాసాల్లో ద్యోతక మౌతున్నది. ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రమే హైదరాబాదు సమస్యపరిష్కారానికి అనువైనదనీ, సంతకర్తగా రాష్ట్ర విభజన జరిగితే అంతగా వైచమ్యాలన విభజనవల్ల సంభవించ గలవనే ఇతర సమస్యల తాలను తొలగించవలసిన మన నాయకులు చెప్పవలసియున్నారు.

విశాఖపట్టణంలో నౌకానిర్మాణశాల

సాహిత్య మిమాంస :

వ రూ ధి ని
(మ ను చ రిత్ర కా వ్య ర స త త్వ చ ర్చ)
శ్రీ కొబిదెన బాలకృష్ణయ్య

త్రిప్రదేశీయం మణిమయమ్. అన్నియు దీమమామిషిన్న శే. ఎల్లప్పుడు మంచుల యానిలంబారమే. దిశ్యభోగములు!! అటు వంటి మనోజ్ఞప్రదేశము - అవగా ఇంటియంగిటి యందున్న మామిడి చెట్టుమొదట వేరుబడిన విత్తరై శీతలాదిలము పెల్లగ వీతెంచుచుండ సుఖముగ వదూధిని యాసీనయై యున్నది. పా వాయించుచున్నది. ఆమె వస్త్రావ్యలంకరణము లను, పిదపాదనకాల్యమును, పెద్దవార్య డి క్రిందికడయున జిత్రించి మించెను.

“తనకింతబాగాగ ధనభాంసుకములలోని యంతటపుం గావించునలంకర.... గంపు దళితా త పా వాయించుచుండి”

“అట్లుపాట తోడ నయ నాంబుజములో నిక సింక..... గోరులూ గుబ్బిలంక జూచె నలంకర నన్నిట సద్ధరాయకుడ.”

సెట్టెముడ ను నా క్రతిని, సకామయనము నా యచ్చరణము మాచినది. అనివంపుర్య మున సాంధ్యశ్రీజన్మంబు బొంపిరివోపుమా వా చిక్కదనమున కక్కజపడిన యామెహ్మం యమున పరవికారాంకూరము తెలహడినది “విలాకన ప్రభావీకలక త దీ య ప మ పీ క ల కాంబుకి వెల్లిగొల్పుచుక” చూచినది. తాను గూర్చుండిన యరుగుపైనుండి “యశంయుశత్క టక సూచిత జేపదారవిందయై లేచినది. “మచం బులక - బిటుము-లేనడుము-” అల్లలనాడ సొగ నుగ-బయోరముగ నడిచి “అచటజూచిన యొక్క పోక సుఖబోధియ”జేరి నిలిచినది. క్రమముగ నా విజృంభి హాసభాసంసూచిత సాత్వికలక్షణ ముల కన్నిటికి నెలవైనది. అందువలన “తని రూపకేళావిలాసంబులకుం జొక్కి యక్కముల పత్రేక్షణ యాత్మకంబున, వాని లావణ్య, తారూణ్య, వైభవము నగించుచు” నిలిచినదోట నిలువనీసి తమమున “జెట్టె తన జ్వరంఘ్రి కట కంబుత్త్రమాయ నతనిత్రోవకు అడ్డుముగిల్చెను”

వాడు విశ్రాంతుడయ్యెను పాపము. ముని యాశ్రమమునయు, జనానికమునయు, ఇంటికి వచ్చినవో దనయూరు జేరి నొక పెనుకున గన వచ్చుననియు బ్రమసినచే నా యతిహాడన విప్రగృహము. ఆమెకు మదనజేదన, ఆహుతు సదనగమనజేదన. అంతియకాదు - స్వస్వార్థకర్మ భంగజేదన అమిశ్రాని పీడించుచున్నది. ఆ సొగసుకాని కుమారకరీరసంస్కర్షణమున బంధ జాణజాణావిహ్వలతాప ముప కమింప జేసి యానందించు కుతూహలమున నామె వాని నడ గించినది. ఆమె దయవలన దన యహుతి తెలుపు దలిసికొని యిలువడి “అగ్ని, అతిథి, అభ్యాగత” పూజాదికకర్మకాండము నడువ నతడు గృత నిశ్చయమై చేరవచ్చియున్నాడు. మునిమాశ్రమ మని తలంచినవాడు గావున, ఆమెనుజూచి నివ్వెద పడి బాడిబుడిబు పలుకరించుచున్నాడు. ఒకరి యంతరంగజ్ఞభేదముకొరకె డేయకు. అట్టి స్థితిలో బ్రవరునకు, వరూధిని సంతోషమును బ్రవరిల్లెను. “ఓ చిన్నదానా! నీ వెరగివు. భయము విడిచి తోడులేక చూడబోయి నొక్క దానవే తిగగుచున్నావు. నేను బ్రవరుడనెను బ్రాహ్మణుడను. కంఠకాపరముచేత ముందు వెనుకవిధారీంపక యాకొంకొమ్మునకు వచ్చి త్రోవ తీర్చిచిక్కల బడుచున్నాను. నాకు దారిమాపుము. నీకు మే లగునా.” అనెను ప్రవరకా.

ఎంతటి సౌమ్యభావము. ఎంత దయ. ఎంత నిర్భయపూర్వము - ఎంతవచ్చాత్మపము. ఆమె జిత్తరపు జూపులగని “భక్తపారిశిక్షణ” అని సంతోషించెను “ధ య స డ కు ము” అని పలుకుటతోయన మున్నుంచుగ “ధూమరుడ”నే నని స్పష్టముచేయుచున్నాడు తాను వచ్చిన ప్రయోజనమును విశదపరచినాడు. వరూధిని— “కనుగవపెలుగు లాబ్బగా, తాటంక ములునా, జనుగవయు, కడుమున వడికగా పెనవులమూలలు విచ్చి నవ్వుచు”దన కథయు, దన పేరును సవిస్తర ముగ చెప్పెను. ఆ సందర్భమున నెత్తిపాడపుగ నతని నేత్రలావణ్యమును బొగడినది. తాను జన్మని ననియు, నేకాంతిననియు, నిర్భయముగా బలికె, ఉద్ధయల విహారమునకు జక్కని యవ కాకమున్నటుల నూనజేసెను. అంతేకాదు— తనవైభవము నగడించి యూరించుటచెట్టినది. “కపటపు మన్మథరూపుడవగు నీవు మాకు బాటను వైతిని” “మా మణిమంటపమున నాయాసము నపనయించుకొని, మే మిప్పు ఆతిథ్యము ను గొనుము!”అని యాహ్వానించినది.

“అహ! మేలిమిబంగరు చాయగల నీదేహము మధ్యాహ్నపు తెంపెనలన గంపింది. ముద్దు లాటకు మెగమునకు బంధానినది.”

“నా గృహముపాపముననేని బంధిక దీర్చికొని పాము.”

అని ప్రార్థించినది. ఎంత లాటన! ఎంతటి గడుసుదనము!! ఎట్టి యనురాగము!!!

అతడో—“అంజయన, నీ వొసగునట్టి సపర్యలు మాకు వచ్చె..... సనకగావలయుక గరుణింపు నాపంపు.”

“వీరిక నిల్లునేరుటకు నెద్దియుపాయము?” అని మఱు నడిగెను. “ధనభావంతోచన” యగు నామె, చిటునగ వంజరించుచున్న యందము మొగమున బిందులు ద్రొక్క నిట్టన్నది: “ఒక్కడియూరు, కాల నిలువ కంటికి బోయెద నందు బల్లెడి వక్కలు!” అని ప్రవరుని పేద తనము నెగతాగిసి, తన సౌభాగ్యమును వర్ణించి, “ఒక్కము దాచునెల, ధరణీసుర నందన, యంక; నీవయక”...అని తన మది నల్లల నాడించుచున్న మన్మథరీతాపమును సిగ్గుపడిచి బతుటచెప్పికొన్నది. ఇద్దరు నీక్రింది విషయన సంభాషణము నడచెన:

ప్రవ—“వకతేక్షణ! గ్రతులై దినములు గడచెడు విశ్రుల నిలుల గామింప రిస యునా? మనస్సులో విచారమునలరా?

“జేలిమి, కురూర్పక, విప్రసపర్యయ జిక్కి నది. భుక్తిజేత యతిక్రమించినది. జననజనకులు కడువృద్ధులు. (కావు) ఆకలసోలుచ జితతో నెదురు చూచుచుండు. (కేవో) అహితాగ్నిని. నే డింటికి జేనేని సమస్త ధర్మములును దూరను”

వరూ—(విస్తరము చేయవలెననున) “భావజరూప! ఎట్టి యెలప్రాయము జెడికకర్మ బోవగ నింక భోగముల బొందుట యెన్నడు? నిష్కలక యజ్ఞకోటుక భావన తాటకక భలము నా కోగోళ్ళ నుభించుకే కదా?” అని మందలించినది.

“పెన రించు వృగగుడను” మొదలైనవి ఇందు గలవు. అనుదినమున గూడి భోగపరుడవై రమింపుము” అని యాహ్వానిసి చెప్పెను.

“అంధునకు నెన్నల ననికొనియటలు,

దివాంధము వెలుగు గని గొంది నడిగినదీని, గంధ ర్యాంగల పొంగు గాదని సుసా రాంధువున బడియెదరా? అక్కటా!!”

అని బాలిగడర ఆకలికి మంచుమాటల మేలు గూర్చుడివోలె బోధించినది.

“నావలె నిటులు జన్మకలె గరగిపోవునట్టి యతిజేలుల గొలిచుకేప్పు భాగ్యము తెన్ని జన్మకులెత్తి ప్రయత్నించిన గల్లును?” అనచు దర కామకభావశలతను నెల్లడించినది.

“నకరీరస్వర్గములు సమ కొనియుండగా, ఇంద్రియనిరోధమున గృహపజ్జ యాత్మనలచుట (చేత) (నీకు) కుశలము గలననా?” అని ప్రస రునియొక్క దేవత్యలకు సుఖకరమార్గమును జూపెట్ట సమకట్టినది. ఈ యుపన్యాసమంతయు నా పాఠుని మ్రోల బధిరకం ఖా రావ మైనది. ఆమె, త్రోవ జూపకపోగా కొలది నాతని పాగిపోనిచ్చులాగున గనబడుటలేదు. తాతకు దగ్గ నేర్పకాచుచున్నది. ఇక నామె భోరణి నరికట్ట దలంపునని ప్రవరాఖ్యుడు—“జ ల జా డీ! కాముకుని విషయమున నీ వన్న యర్థ మెల్లను నిజమే. (కాని) అకాము డిది గణింపదు. ఎఱిగి లేని నగరమగ్గుంబు జూపి పుణ్యమున బొమ్ము” (అనుచు మార్గము నెలుగ ని హో నోరెత్తిక నీత్రోవను నీవు బొమ్ము. అధికప్రసంగము మానుము” అను న్యతికేకారము దోప సౌమ్య ముగ దం డించె ను. “ఎఱిగిలేని-పుణ్యమున బొమ్ము” అను మాటలీ భావమును స్ఫురింప జేయుచున్నవి) “బ్రాహ్మణుడు, ఇంద్రియవశ గతుడై ప్రహృళంబాధిరాజ్య పదవీయ్యగుడై చెనును” అని దేవకాంతను మోమాటవి విడిచి విస్మయముగ జెప్పెను.

పాతాళయైన వరూధిని నెమ్మనము తల్లకిల్లి నది. ఈ సందర్భమున జెద్దవ మహాకవి “వరూ ధినిలీలాసము” నొక మూక చలనచిత్రముగ బాకముల భావవిధి గాంచి యలర జక్కని వచన మును గూర్చియున్నాడు. చతుఃశ్రీతి నను భవించి యనుభవించి రాగోత్పలంఘన వరూ ధిని ప్రవరుని వాక్యములకు జితయైనది. ఆమె యనభవించుచున్న యాభ్యంతర కామభావ వికారము లన్నియు బహిర్గతములై యామెచే నాంగికముగ వివిధభృంగరలిఖన టనముల నా యాహిగ్నియెడట నభినయింపజేసెను. ఖండితముగ బ్రవరు డెంత నొక్కినక్కాణించి నను నాలితోంగి తన పట్టులను సడలనీయక నాతనితో దర్కమునకు డీకొనెను. మఱుల నాతనియొద్దికి జని వాడింపసాగినది.

“ఎంతే డెందము కంఠింపు రహితే నేకా గ్రతక.....యింకే పరబ్రహ్మ మానందో బ్రహ్మ” యట న్న ప్రాజ దు పు నంతరబ్ధి నూహింపుము.”

అనుచు దత్తరపాటుతో డ న్నొడిబలుప వేదాంతవాక్యముల నుదహరింప మొదలైన యాకాంతనజూచి “తనకు సిగ్గు-రెగటు” గలిగిన చిటు:వ్యవో బ్రవరు డిట్లు బదులుపల్లెను: “ఈ పాండిత్యము నీకు దక్క మఱియెందును గనలేదు. (వేద) ధర్మములు పాపములా? రతి పుణ్యమా?” అని యాసపించి పడికి, ప్రపంచ విషయమున గల తన విముఖతను ప్ర వ రు డు నిర్వచించి యామెను నిరుత్తేజుడ జేయ నిలుల జెప్పెను.

“తమజీ! కేపును మాపు హవ్యము:చేతక దృష్టహో వహ్ని.....వొడలో తిరమే? చెప్పకు మిట్టి కుచ్చుకుఖులలో మీసాలపై లేచియల్.”

వరూధినికి మిన్ను విఱిగి మోద పడినట్లులైనది.

నోట మాట రాకేదు. వ్యాధయము జల్లుచున్నది. మోము వెల్లనైనది. కనుల నీరు గ్రబ్బిన్నది కంక ముగాద్రకిము వహించినది. “ఉ నూరు” మను చూపులతో నతని జూచుగు “అక్కటా! వనిత తనంత దావలచి వచ్చిన జాలకనగాదా!! అని బాలి కలగు నేమో యని తన దుర్బలహృద యమును నెల్లడించుకున్నది. ఫలము కలగలేదు. మనోజానలతాపవేదన లెలమున్నట్లైనది. దుర్బల బాధచే వివశయై భావశబలత ననుభవింపసాగినది. కాముకస్త్రీసహజములగు జైహికవిలాసనటన ములన్నిటిని బడరించి తన ప్రియుని నెమ్మనము గఱింప నాయాసపడది. ప్రాడతనపు సుడికా రపు బలుకుల వాని భావము రాగిల్ల నుపగ్రసించి నది. ఫలము లనము నొదవయ్యెను. మదనో న్నాడినయైనది. స్వప్రభావతారతమ్యభేదనిర్ణయ జ్ఞానశూన్య యైనది. ఉచితానుచితములగలి విచారంపని తిత్తరపాటుపై, వశ్యభూటి ప్రవర గాధాలింగనాడిక సౌఖ్యావ్యధూతి ననుభవించు నాసదుది జతనముగ సాహసించి “వెత్తుక వెట్టకు మిరక న న్ననుచు, రతిసంరంభము మీర, నిర్జర వసూరత్తుంబు” అదాటున బ్రవరునిమోద ప్రాతి, అంత నాతని విడువక సిగ్గు విడిచినదియె— “ప్రాంచున్నమా బాహు మూల రు చి తో బాలిండ్లు పొంగార జై యంచులో మోతగ గొగి లించి యధరం”బును ఆసించినది.

ప్రవరుడో? “హా! శ్రీహరి! యంచుక..... ఓరమోమిడి తిడి మాంసవ్యయం బంటిపా” మృంచుక ద్రోచివై చెను.

పాపము!లతాగియైన వరూధిని ప్రవరుని చేతి త్రోవున క్రింద పడిపోయినది. మిగుల నొచ్చుకున్నది. లజ్జాపావశయనది. తన తెంపటి త న ము గూ డ త్రోయై నది. లేచి అగ్గలను గు సిగ్గు చే ప్రు గ్గ వ ల సి తచ్చిన తన యనస్థుని బాల పరకపించినది. తొలిన వీర సవరించుకొని, కొప్ప నొప్పగ జక్కనొత్తుకొని, కొంతు సవరించుకొని, కేరీర కాంతులు రెవలు బ్రాక నిలిచి, యేపుమిడిన కొపమున నా బాపని జామల జూచుచు మఱుల వరూధిని దిగువ ప్రాసిన రీతి నాతనితో దన భోరణి పాగించినది: “పాటున కెంతు లో రురా? పృపారహితాత్మా!” అని తిట్టినది. “(నీవు నన్ను నెట్టిసపుడు) ఇచ్చట భగవన్నఖాంతురము సోక, జూడుము” అనుచు గట్టుజను జూపించినది. ఈ ఘట్టమున గవితాపితామహుని చతురము యనన్య సద్యముగదా! “రససమంచితకథల గల కావ్య మును దనకు అంకితముగా రచింపగోరి—కవితా వగరుని డెందము దల్లల న్గొలుపున్న” కృష్ణ రాయ లీ విన్నాణంపు గవనకల్పనాచాతురీ మహిమ కంత యానందించెనో; కొలది నెలుంగ దరమా?”

వరూధిని తన గడుసుపోకడల సంతటితో గట్టి పెట్టెను.

“కనుల నీలు తొమ్ముల బకుమండగా దశ- గాత్రకలస్వనము దెబుపుబక”యన వేదన నెవమిడి యే డ్దెను. నిష్కలమైనది. ఇట్లన్నది: “జన్నములు—రసము జేసితింపటిని. దమా విహీనువ వరు నీవు చేసిన పుణ్యములు ఫలము గాంచునా?”

“అన్ని పుణ్యములు జేసిన ఫలమును ధూత ద మూర్ఖిబుద్ధిగలవానికి లభించును”

“ధూనుకర్యా! ఇంతమాత్రము చలియని నీ చదు కల?”

(18 వ పేజీ చూడుము)

Advertisement for Syed Kader, Pensioned Havildar, Beedi Merchant, Pension Line, Washermenpet, Madras. The ad includes a logo with a building and text in Telugu and English. It mentions 'No. 1, Strong' and 'Beedi Merchant'.

“అమ్మ! ఏదో, నాకు పుట్టే తమ్ముడు, చెల్లెలు!” అమాయకంగా అడిగాడు శివుడు. సరస్వతిబుగ్గలు లేతగులాబులయ్యాయి. శివుడా ప్రశ్న వేయటానికి ఎందుకు అవకాశ విచ్చానా అని కింప పడ్డది కొంచెము. జవాబు చెప్పనిదే శివుడురొక్కడని తనకు తెలుసు.

“తమ్ముడు కావాలా, చెల్లెలు కావాలా?” ఎదురు ప్రశ్నించింది కొంటెగా సరస్వతి. ఆలోచనాసముద్రములో ఊరకాలం శివుడు మునిగాడు. ప్రక్కనే అవుడే పొలిచి పడుకోబట్టిన తన తమ్ముడు కనిపించాడు. ఇంట్లో చెల్లెల బయింది.

“తమ్ముడు న్నాడుగా, చెరే కావాలమ్మ!” ఏదో అమూల్యమైన ఫలం ఆకాశకృతులనుంచి రావలెనున్నట్లుగా భావిస్తున్నాడు. సరస్వతి ముఖము విశల్లమయింది. “చెరే కావాలా!” శివుడి అమాయకపు వాంఛకు ఆస్పరాన్ని వెలిబున్నా చిన్నగా గొడిగింది.

“ఎన్నార్లకు కనుక చెరి?” బాగములా మాటిగా తిరిగింది ప్రశ్న.

“నీవు అన్నం తిను. నాన్నగారు వచ్చేసరికి నిద్రోతావు.” అని కంపటికేసుండి అన్నము గిన్నె దింపుతూ మాట్లాడి విషయాన్ని మధ్య పరచి శివుడి మనోహర్యా మార్చ ప్రయత్నించింది.

శివుడికి అన్నంపెట్టి చాపపై పడుకోమని చెప్పి, తన చీరకొంగు పరిచుకొని ఒకమూల నడచువచ్చింది. ‘టంగ్, టంగ్’ మని సుత్రం అధిగమించి గడియారంగంటల ధ్వని మెల్లగా విసవడది.

“పడకొండయినా వారు రాలేదు. ఇంకా వర్షము కురుస్తూనే వుంది. ఎక్కడ తల వాచుకొన్నాకో, ఏమో! కాస్త దూర మైతే తడిసయినా ఇంటికి వచ్చేవారు.....” ఆలోచనా తరంగాలు ఆమె హృదయ సముద్రములో ఒకదాని నొకటి తోసి ముందుకు వస్తున్నాయి. “..... శివుడికి చెరే కావాలి! ఇప్పటికే ఈ సంసారం ఈదలేని మహాసముద్ర మయింది. ఈ పిల్లలకే పోషణ చేసేసరికి తాత మతాతలందరూ దిగివస్తున్నారు. ఆయనయినా పెద్ద సంపాదనపరుడు కాదు. అందులోనూ, ఈ ఊళ్ళోకాల పెట్టుటం ఇవాళేను. అక్కడ సంపాదించిందంతా అనంతరపు ఖర్చుకీ, అప్పుకీ అయిపోయింది ఇక్కడెలావుంటుందో పరిస్థితి! కాస్త కాతికి ఊరిందొరికితే, ప్రావులు జొస్తే కలక సక్రమం గానే జరగవచ్చు.

“పురుడు వస్తోంది.. అవుడెలా వెళ్ళాయో కోజాల! దీనికి తోడు అడకలయికే చెప్పనే అక్కలేదు. మగపిల్లల పోషణకే ఇలా నరాలు తెంపుకుంటున్నాం. చిదువు చెప్పించటానికి శివుణ్ణి ఇంటిదగ్గరే ఉండమన్నాం. ఇవా అడకలయికే కట్టుకొని, కానకలీ మే మెక్కడ తీసుకొస్తాం? మగపిల్లలు కాబట్టి పరివారం; ఏ గోవిందాతోనో కాలం గొంతుకున్నాడు. నాలుగు అక్షరంముక్కలు వస్తే సరి; - తేక పోయినా రెక్క కట్టించేమకు ప్రయత్నితారు. అదైనా, శివుడు వట్టి అప్పుడు. ఆ అర్హత్యం ఎప్పుడు పోతుందో, ఏమో! అమ్మమ్మ ఏపింది అందుకేగామాను. ‘పోతూ, పోతూ, ఈ గుడి బండ ఒకటి, మెడకి కట్టిందేమో!’ అని ఎప్పుడూ గొణుకునేది.....”

సరస్వతి, తన ఆలోచనలన్నీ పైకి అంటూనే ఉంది. మనసులో అనుకున్నవన్నీ పెదములు దాటి బయటికి రావలసిందే. అది చిన్ననాట నుంచీ వస్తున్న ఆలవాటు. చిరపరిచయమైన మనుష్యాకృతి ఒకటి సరస్వతికి ఎదురుగా నుల్లుని ఉంది. ఆ రూపాన్ని దొడ్డతకము చేసే వ్యక్తి కళ్లు నిప్పుకణికలా ఉన్నాయి. ఒక ఒక సందర్భములో తప్ప అంతికోపము ఆ కళ్ళకి రాదు. ఆ రూపం అంటోంది:—“నీ కన్నితడ కలు చెప్పలేదు, వాడిమనసు వెన్న పూసలాంటిది! నీ నేటి ఆలోచిస్తున్నా పైకి మాట్లాడుతావు. వాడిస్వభావం మనము మొదటినుండి కనిపెట్టుతూనే వున్నాండా! ఇలాగే వాడు వినగూడని మాటలన్నీ పైకి అంటుంటే మనముమనపడినంత పసిచేస్తాడు! ఇచ్చడేమో.....” సరస్వతి హృదయంలోని కన్నీటిగుండలు బ్రద్దలయినాయి. ఆమె నూలుపోగుకు ముల్లువంగే త్రాసులాంటిది. “నిజమే, మేమింజాలో!” అంది సరస్వతి. ఆమెను హ్యేకృతి అదృశ్య మయింది. సరస్వతి లేచి

సుడిగాలి

శ్రీ గోళ్ళమూడి లక్ష్మీనారాయణ

కథానిక :
కూర్చుని ‘ఇవా!’ అని పిలిచింది. పిలుస్తూనే చూసింది—వాడు తనవంకే చూస్తూ, వింటాం డటం. ‘ఓ అని వెంటనే జవా విచ్చాడుశివుడు. “నిద్ర రాలేమా?”

“లేదే; ఏదో, అమ్మ, మమ్మల్ని పెంచటం విాకు భారమా?” ధైర్యము కుప్పేసుకొని అడిగాడు.

“లేదులే, నాయనా! నిద్రపో!” అని అంది సరస్వతి. తుపానకు కంపించే కాగితపు పొరలా సరస్వతి కంపించింది. అగ్నిపర్యతం ద్రులవుతుందని భయపడ్డంతే భీతి చెందింది. మనసు వికలమై, ఆరాత్రికి ఇవా అన్నంతిన బుద్ధిపుట్టలేదు.

సరస్వతి అనుకున్న చిరమేటలు, శివుడికి అగౌహితాలుగా ఉండి, అర్థంచేసుకోలేకపోయాడు. అడలువిషయ మేమంటే, సరస్వతికి, శివుడికి బొడ్డుసంబంధ మేమీ లేదు. తన ప్రతి వింబ మయిన శివుణ్ణి కని, పరలోకానికి పయనమైనాక, అంతవరకూ ఆ శివుడితల్లి లక్ష్మిని చూచి నల్లుగానే శివుణ్ణి గూడా చూచవలసిన అవశ్యకత తప్పనిసరిగా ప్రక్క భాగంలోనే కాపురముండటమవల, సరస్వతి అమ్మమ్మకి కలిగింది. శివుడు భూమిమీద పడ్డ మరుక్షణాన్నే తన చనిపోయిన కూతురుతో సమానముగా చూసుకుంటున్న లక్ష్మిని పొట్టన పెట్టుకోవలమవలన, సరస్వతి అమ్మమ్మ, ఒక విధముగా విసుగుదలతో పెంచుతూ, పోతూ, పోతూ ‘ఈ గుడిబండ ఒకటి మెడకి కట్టిందేమో!’ అని గొణుకునేది.

సరస్వతి, ఆమె అమ్మమ్మ హృదయంలో కుంప అయి కూర్చునేసరికి. వారి సంసారము చుక్కానిలేని వావలాంటిది, ‘ఇంకన కట్టిన గుడ్డ’ అనీఅందరికీ. అర్థమయిన ఆకస్మా నుండి. రెక్క కట్టమమీద పొట్ట పోసుకుంటున్న శివుడి తండ్రి నారాయణరావుకు ‘ఓడగాని చెరిలోని అర్థము, మగవాని చెరిలోని బిడ్డ’ సామెత అనుభవంలోకి వచ్చి, అధమపక్షము శివుణ్ణి సాకటాని కయినా మళ్ళా పెళ్ళి చేసుకోవలసి అవసరం ఏర్పడది. తల్లికన్న ముందుగానే తండ్రి సరస్వతిని విడవాడబంధల్ల మగదిక్కు లేకుండా ఈ కొండంత భారాన్ని ఎలా దూదిపింజను చేయాలన్న ఆలోచన సరస్వతి అమ్మమ్మను ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసి నారాయణరావుకు సరస్వతిని భార్యగా జేసింది.

తల్లిలేని బిడ్డకు కలిగిన బాధ, సరస్వతికి నారాయణరావుతో వివాహమైనాక ప్రేమబిజంగా మొలక తింది శివుని మనస్తత్వాన్ని గురించిన సమస్య ఏ భగవంతుడుకూడావచ్చి ఆ దంపతులకు విడమర్చి చెప్పలేదు. ఉత్సాహంలో ఊగేదయ నుల్లో శివుడి ముఖాన ఎన్నడూ సరస్వతి నారాయణరావులను ఆనందోదధిలో ఈదులాడించే నిర్మలమైన చిరునవ్వులుతాండవమాడలేదు. పోత పాలు తాగి, మానవులంతా భగవంతుని లోకి ఆట వస్తువు లనే భావంతో కాబోల...ఉత్సాహ కట్టిన గిలకలవంక చూస్తూ పరుండేవాడు. తప్పటడుగులు వేస్తూ, పడుతూ, లేస్తూ, కొత్తిగా కాలవచ్చిన వయసులో తల్లి దండ్రుల హృదయాలపై ఆనందపు చిందులు త్రొక్కిలేదు. నీళ్ళను చేదించటంగాని భూగోళాన్ని మెల్లి మెల్లిగా మ్రొంగ ప్రయత్నించటంగాని—ఈ మొదలైన అసాధ్యపు కార్యాలు చేద్దామనే ఆలోచన, అతని మనోనిధిలో అడుగిడిటానికి అవకాశమిచ్చేవాడు కాదు, మిశ్రిబృంధముతో వింతలు విశేషాలు ఆర్తతతో చెల్వకొనే వయసులో ఆ విషయాలన్నీ తనకు తెలుసుననో, అధవా అవి అంతగా వినవలసిన విషయాలు కావనో, గుమ్మం దాటి బాల్యమిత్రులలో ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమించలేదు. బడికూడా ఎ X గి. ట్టి, ఆ క తో, ఆ నం దం తో, ఆత్రంతో మానేగారిడి అంటే ఏ వ గిం పు స్వభావంతో, పిల్లలంతా చెట్టు చిటారుకొమ్మ

రెక్క గారడివానిని చప్పట్లు కొద్దూ మెమ కొంటున్నప్పటికీ తాను, దారిన పోతూనేనా అటు కన్నెత్తి చూడడు. సర్కుసు నీనిమాలంటే నుతరాం ఇష్టం లేదు. ఒకసారి బలవంతం జంకు ప్రదర్శనకాలకి తీసుకువెళ్ళే—కేరింతలు కొట్టే కొరిని చూసి సంతోష నూచనలు కనవర్చలేదు’ మద్దొచ్చేతల్లిటి కుక్కపిల్లలను చూసి మరము నొందలేదు. కంగారులు, ఓంటెలనూ గూర్చి విశేషాలు చెపుతుంటే ఆనంద-హితమైన కుటూహలాన్ని ప్రదర్శించలేదు. పువ్వులమొదలైన వున్న బోసుల దగ్గరికి వచ్చాక వాటి బానిసత్వాన్ని, నిస్సహాయతని మాడ లేకమో,—ఇవా ‘చాల్లే నాన్నారూ వెళ్ళాం అని అన్నాడు. వారి హృదయరాజ్యాలలోని నిరుత్సాహానిరంకుక పరిపాలన వలనవారి ముఖాలు నల్ల బడ్డాయి. తను ఉలిపికట్టే.

శివుడి శీలాన్ని గురించిన సమస్య సరస్వతి నారాయణరావుల హృదయములలో విచార రూపంలో గూడు కట్టుకొని బలిష్ఠదర్శ మయింది. ఆ విచార దుర్గాన్ని శిఖించేయ చేసిన వీరి ప్రయత్నాలలో, ఒక్కటి అనుకులఫలితాన్ని ఇచ్చింది లేదు. శివుడి ఆనందానికి, తన్నులంగా తమ ఆనందానికి తమ తక్కి సామర్థ్యాలలో ఎక్కువ భాగం ధార వోతారు. శివుడి వాంఛాకూచనలకు ఎదురు చూస్తూ అవాంఛలను మరుక్షణాన్నే తీర్చ ప్రయత్నించేవారు. నిజానికి శివుడి ‘పెప్ట’ మనే అవ్యక్తమైన కృత్తికి కలబొమ్మ లయ్యారు ఆ దంపతులు. శివుడి కిష్టమైన పను లని భావించ వడుతున్న పనులు చేస్తూ ప్రథమాదక బిందువు లకై ఎదురుచూసే చాతకపక్షిల్లా శివుడి ముఖాన చిరునవ్వుకై ఎదురుచూసేవారు. కాని ఇన్ని సంవత్సరాలు డించినప్పటికీ వారు కోరుకున్న వర్ష ముకురియకపోగా ‘హిరాక్షిటస్’ మళ్ళా జన్మపత్తి తమకడుపున పుట్టాడని అనుమానం కలిగేది.

ఒక పుష్కరం గడిచినా, శివుడి మనస్తత్వ ములో ఎలాగా మార్పు రాలేదో, అలాగేసరస్వతి సంసారంలో అంతగా మార్పు రాలేదు. సరస్వతి అమ్మమ్మకేరీరం పంచభూతాలతో కలిసిపోవటం, సరస్వతికి ఒక పుత్రుడు పుట్టుటకప్పు మరేమీ మాన్పలేదు. జీవితమార్గంలో, ప్రయాణం ప్రారంభించిన ప్రదేశంనుండి ఒక్కఅడుగై నా ముందుకు నేయలేకపోవటం, నారాయణరావును అప్పుడప్పుడు నిరుత్సాహపరిచేది. బ్రదుకుబాటపై భరించరాని బాధల భరిస్తూ పుట్టిన ఊసునే అంటి పెట్టి ఉండాలనే నిబంధన లేదుగదా? స్థలం మారితే అదృష్టం మారుతుందనే ఆశ, వారి హృదయాలలో మెరసే, మరో ఊరినివాసానికి ప్రార్థనపరచింది. ఆ ఆశ వారి నీ పూరికై తెచ్చింది.

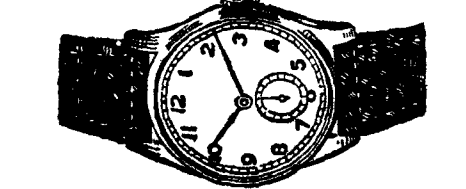
కోడికూసేవే కయింది. మధ్యాహ్నమనగా ఇల్లు వెతికటానికి బయలుదేరిన నారాయణరావు ఆరాత్రికి ఇంటికిరాలేదు. సరస్వతి యధా ప్రకారంగా లేచింది. ఆమె మనసు పరిపరి విధాల ప్రవహించింది. అయిన వారికి కీడు ఎంచుకు దిగదా ఈ మనసు. నారాయణరావును విడిచి ఒకగంటయినా ఉండటం అలవాటు చేసుకోవలసిన అవసరం—నారాయణరావు ఇంటిదగ్గరే బోరులు రాయటంవల్ల, సరస్వతికి కలగలేదు. రైలు దిగినప్పుడు నారాయణరావు చెప్పిన విశేషాలవల్ల, ఈ ఊర్లో రెండేసిత్రా లన్నాయని తనకు తెలుసు. కొత్త ఊరిలో సర్రములో కాక మరెక్కడ పడుకునివుంటాడో పెళ్ళి, వెంటపెట్టుకొద్దా మనే ఆలోచన నిద్ర లేస్తూండగానే కలిగి, నిశ్చయంగా మారి సరస్వతిని కోడ్డెక్కించింది. సరస్వతి గుమ్మందాటిన విడు నిమిషాలకే ‘అమ్మ! అంటూ లేచాడు శివుడు. కాని,

విభ్రాంతచేతనున్నాడు! అమ్మలేదు. గది బయటికి వచ్చిచూసి మళ్ళా గది లోకి వచ్చి కూర్చుని పదినిమిషాలు నిరీక్షించాడు. “ఎక్కడికి వెళ్ళి ఉంటుందబ్బా! ఎంతకీ రాజే!.....” అని విగత ఆలోచనలకు అవకాశమిస్తూ శూన్యం లోకి దృక్కులు పరపుతూంటే రాత్రి సరస్వతి పైకి మాట్లాడిన ఆలోచనలు, గ్రామఫోన్మెట్టు నుండివలె గింకురుమంటూ వినిపించాయి. ఆమాటలు అతని హృదయాన్ని తూట్టుచేశాయి. “రాత్రి అలా అమ్మ అనుకుంటుంటే అర్థం చేసుకోలేకపోయాను. మమ్మల్ని పోషించలేక రాత్రికిరాతే పారిపోయింది అమ్మ! అంతా ముందుగానే ఆలోచించినట్లున్నాడు. ఇల్లు వెతకటమని నెపంపెట్టి నాన్నగారు మధ్యాహ్నమే వెళ్ళారు. ఎంతకీ రాజేం అమ్మ? నిజంగా వెళ్ళిపోయింది. ఇలా దిక్కులేనిచోట వదిలితే ఎలా గనుకొన్నారో? శేనైలే ఎలాగో బ్రతుకు తాను. కాని పోపాయిని శేనేం పోషిస్తాను? ఎవరైనా నాకు అన్నంపెట్టకుండా ఉంటారా? కాని తమ్ముడికి పోలెలాగ వస్తాయి! ఆ! అంతా పిచ్చినమ్మకం అమ్మే పెళ్ళి ఎరిగినన్నా వియ్యం అప్పటిగితే, లేవు పొమ్మనేనాళ్ళు. అలాంటప్పుడు నా కెవరు అన్నం పెట్టారు? తమ్ముణ్ణి నే నెలా బతికిస్తాను? ఇలా అనుకుంటూంటే తనను అంతేదూరం చేద్దాడు వాదోడుగా ఉండి జీవిత రణరంగంలో ముడుండ్ల నడిపించి, మహాసంకులసవరంమధ్యలో, నడి సముద్రంలో ముంచినట్లువదిలిపెట్టి, నిస్సహాయుడినిగా చేసిన మహానేనానలుగా తోచారు శివుడికి—సరస్వతి నారాయణరావులు. తన జీవితం మరొకరికి భారం గాకటంవలన విడిచారనే తలంపు గడిగినప్పుడు, అరమానమనే ఉక్కు మనిషి తనతో మప్పియ్యడం చేసినట్లుగా, భయంకరమైన రాక్షసి తన శిరస్సుపై ప్రళయ తాండవం చేసేట్లుగా అతను మథనపడ్డాడు.

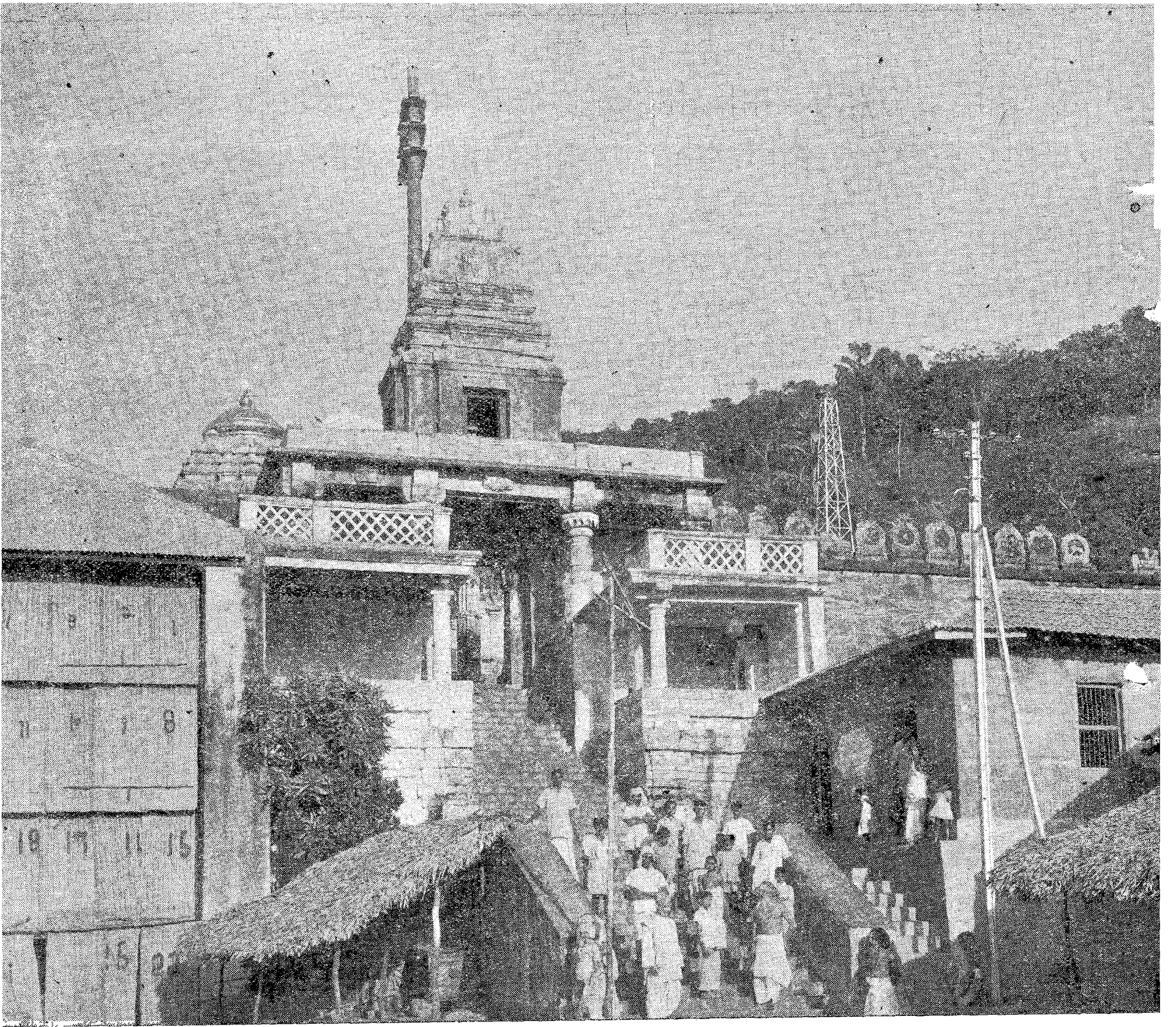
అరమానం, నిస్సహాయత—రెండూ అతని హృదయంలో పురిపెట్టుబడి, అతనికంతానికి ఉరితాడయింది. దుఃఖం పొంగి పొరబోయింది కాని, తన తిలి ఇచ్చిపోయిన కాంతం, ఓర్వీ గంభీరకాలతో కట్టు కట్టాడు. రెక్కలు రాని పక్షి అయిన కిసను విసరించిన తన తల్లి దండ్రులు తనక తిరిగి చేరదీస్తారనే ఆశ తనకు ఏకోకానా లేనందున, తా విడ్డూర బ్రతకటానికి అవకాశాలు ఏమూలా లేనందున—మరణమే శిరస్య మనే నిశ్చయానికి వచ్చాడు. పూర్వజన్మ కృతమో, లేక ఏమిటి జగత్తు అనే అతని వేదాంత తత్వమో అతణ్ణి అర్థహత్యకు పురికొల్పిందంటే ఆశ్చర్యం ఈమధ్యాత్రమేనా ఉండదు.

పాపను భుజంపై వేసుకుని, గదిగుమ్మం అవతల ఒకపాదం వేళాడో, లేదో—గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగి, వచ్చి కూర్చున్నాడు. ఏమిటో అశ, ఏదో ఆలోచన అతనిమనసులో మెరసింది, సామాను ఎంచుకు తీసుకువెళ్ళలేదా అని తర్కించాడు. ఆ ఆశే, ఆ తర్కమే అతనికి ఊత కొమ్మ. నడిసముద్రంలో మనుగునున్న అతనికి గడ్డిపోచ. “మమ్మల్ని తీసుకువెళ్ళటానికి మే (21 వ పేజీ చూడుడు)

గాళ్ళ అమర్చిన రిస్టువాది రు 20/8.

ఏవేవేద. వరిగా పైచూపును. ప్రతిడి కి ఏళ్ళ గ్యారంటీ, గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియంకేసు క. 2 0/8 మేరికం రు. 25/- బల్లపడుపు అతారం క్రోమియంకేసు రు. 30/- రోడ్డగోడ్డ (10 వం గ్యారంటీ) రు. 55/- 15 రాళ్ళ క్రో కేసు రు. 38/- 15 రాళ్ళ రోడ్డగోడ్డ రు. 75/- రిక్టాంగ్యులర్, వంపుగలది లేక టాప అతారము క్రోమియంకేసు రు. 42/- మేరికం రు. 45/- రోడ్డగోడ్డ (10 వం గ్యారంటీ) రు. 60/- రోడ్డగోడ్డ 15 రాళ్ళ రు. 80/- అతారం పైపిను: ధర రు. 18/- రు. 22/- పెద్దవైజా రు. 25/- పోస్టేజీ ఉచితము ఏరెండు కొమచారిత్రాన పోస్టేజీ ఉచితము H. DAVID & CO., Post Box No. 11424, CALCUTTA.

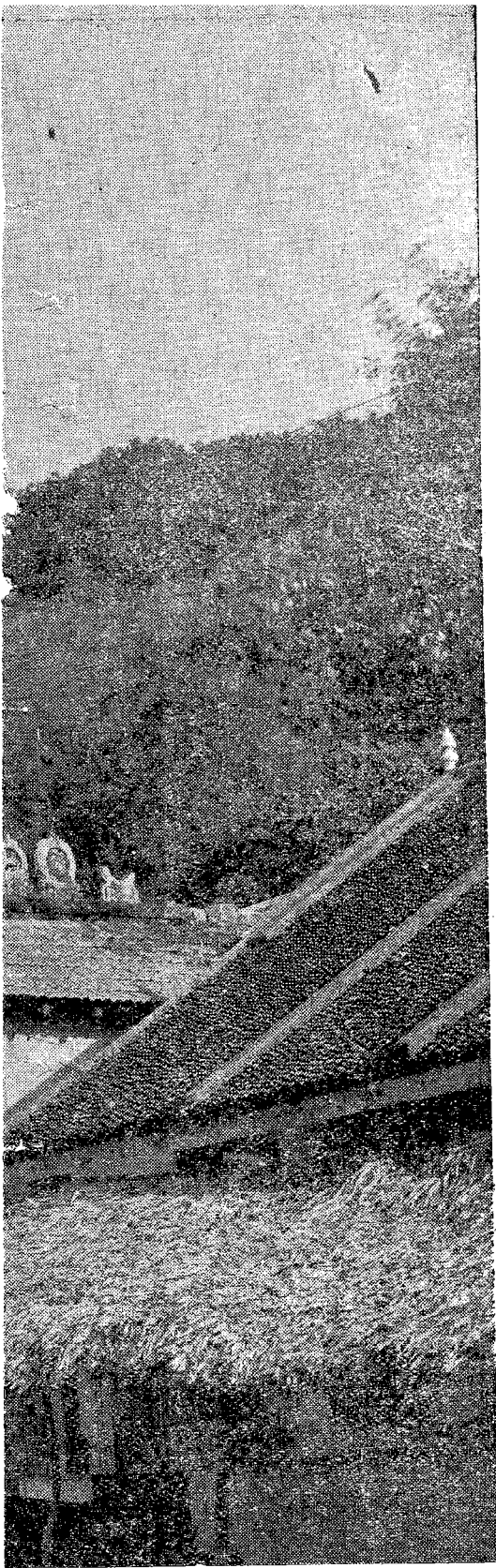
సింహాచలం కొండపై నృసింహస్వామి ఆలయ ముఖద్వారము

1. త్రిలింగేశ్వరధార (కొండ కక్కుతుండగా తగులుతుంది)
2. ఆకాశధార (కొండపైన)
3. మాదవధార (కొండ కవతలితట్టు దిగువను)

సింహాచల కేత్రము

శ్రీ కపిల గోపాలరావు

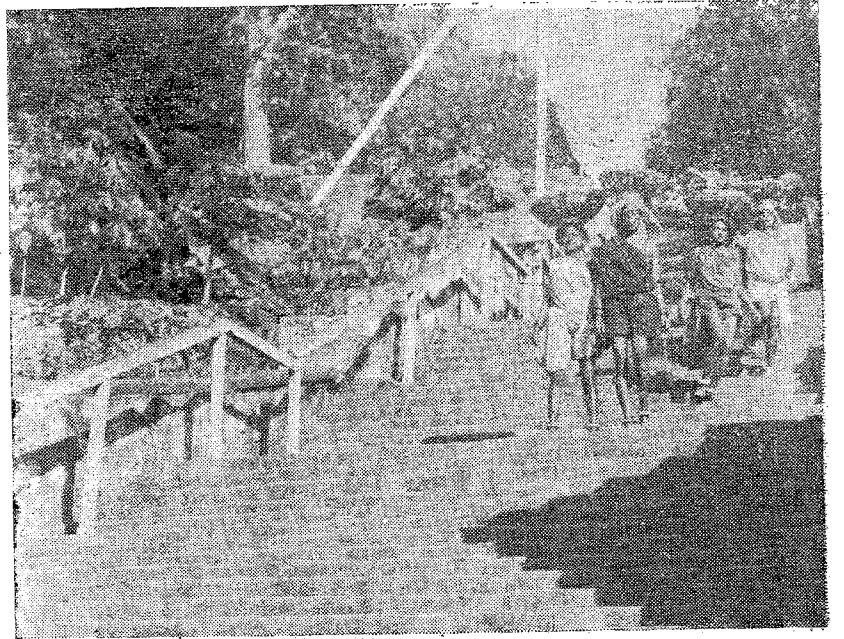
తూర్పుకనుమలలో విష్ణుమూర్తి వెలసిన ప్రభుశ్రీశాయితాస్థలాలలో ప్రాచీనతమైనదిగా ప్రఖ్యాతిగాంచింది. తిరుపతి నుండి కేంద్రంగా ఉన్నది. తిరుపతి నుండి కేంద్రంగా ఉన్నది. తిరుపతి నుండి కేంద్రంగా ఉన్నది.

సింహాచలము విశాఖపట్టణమునకు పడకొండు మైళ్లు. కొండ సముద్రపుతీర్థమునుంచి 800 అడుగులు యెత్తు. స్వామి భాగ్యవంతుడు. కొండ చుట్టూ స్వామినారి అర్చకులకు, భక్తులకు సింహాచలమును పేరుతో వలస యేర్పడింది.

గత మూడు శతాబ్దముల నుంచి విజయనగరము ప్రభువులు సింహాచల నిరసింహమూర్తి ఆలయమునకు ధర్మకర్తలు. ధర్మకర్తత్వము వహించి ప్రభువులు సత్తుడు విజయనగరం స్వామికి సాసినారు. 15,000, వచ్చే అస్తినిచ్చిచ్చారు. ప్రస్తుతము స్వామినారి ఆదాయము కిలకలు పైన అని అంచనా వేశారు.

రాక్షసరాజు, శివభక్తుడు, హిరణ్యకశ్యపుడు తన కుమారుడు విష్ణుభక్తుడు. ప్రహ్లాదుణ్ణి సముద్రములో వేయించి, పైకి రాకుండా కొండ వేయించాడనీ, విష్ణుమూర్తి ఉగ్రమూర్తియై నరసింహస్వామి రూపంలో కొండమీద ఒక ప్రక్కన నుంచుని కొండ ఇంకొక వైపు పైకి యెత్తాడనీ, అలా యేర్పడిన సారంగములోంచి ప్రహ్లాదుడు పైకి వచ్చాడనీ, ఆ ప్రహ్లాదుడే నరసింహస్వామికి ఆలయము నిర్మించాడనీ ఇక్కడ స్థలపురాణము ప్రచారంలో వుంది.

ఆలయము యేశతాబ్దములో నిర్మాణము చేశాడో నిర్ణయించే చారిత్రాత్మక నిదర్శనములు లేవు. కొంతవరకు కాల నిర్ణయము కొండ మీద శిలాశాసనములపట్టి చేయవచ్చును. ఒకటవ కులోత్తుంగచోళ ప్రభువు కలింగరాజ్యములో కొన్ని భాగములు జయించినట్లు (1098-99 క్రీ. త. లోని) ఒక శిలాశాసనముంది. అప్పటికే సింహాచలమునకు చాలా ప్రాముఖ్యత వుండేది. ఇంకొక శిలాశాసనంలో మూడవవేలా నంద గంగరాజు (1187-56) పట్టమహిషి, ఉద్రానరసింహమూర్తివిగ్రహాని కంఠిహ బంగారు చేతు తొడిగింకించి వుంది. తూర్పు గంగవంశజుడు మొదటి నరసింహరాజు (1287-68లో) గుడి మధ్య శీతము, ముఖమండపము, నాట్యమండపము, కట్టించాడనీ ఇంకొక శిలాశాసన ముంది. హంపి విజయనగర ప్రభువు కృష్ణ దేవ రాయలు కలింగరాజ్యమును జయించి పాలించిన దిగ్విజయ

కొండదిగుతున్న పల్లెటి స్త్రీలు

సంభము ఒకటి వుంది. “కప్పసంభము” అని ఒక రాతి స్తంభము వుంది. ఈ స్తంభము విజయనగరరాజు కృష్ణదేవ రాయం కలింగదిగ్విజయయాత్రకు చెందినదే. ఈ స్తంభాన్ని పుష్పిస్తే పశుజాతికి సర్వ న్యాధులూ నిర్మూలమవుతాయనీ, మనుష్య జాతికి సంతానముకలుగుతుందనీ ప్రజనమ్మకము.

కొండకు ఉత్తరభాగములో లోయ వుంది. ఈ లోయ కొండకింది భాగములో వెడల్పుగా వుండి, కొండశిఖరమునకు చేరేసరికి చాలా సన్న గిలి పోతుంది. ఈ కొండచుట్టూ భాగములోనూ ఆలయము, ఆలయ ప్రాంగణము వున్నాయి. కొండకింది ఒక గులాబితోట, అతోటప్రక్క నుంచి స్వామినారి కోవెలకు దారి: నిలువుగా వెయ్యి మెట్లు ఎక్కాలి. మెట్లు ఎక్కుతుంటే, ఇరువైపులా యాత్రికులకు చల్లదనానికి పాలిన చెట్లుఉంటాయి. ఇరుప్రక్కలా పచ్చనిపొలాలూ, అనాసతోటలూ, ముక్క సుపెంగి కృష్ణలూ వున్నాయి. వేసవికాలంలోకూడ ఫలభారం వహిస్తున్న అనాసతోటలూ, పనసచెట్లూ, మామిడిచెట్లూ, చాలా అందంగా కనపడతాయి. యాత్రికుడి శ్రమ ఉపశమింప చేస్తుంది ప్రకృతి కృప. ఇరుప్రక్కలనంచీ పుష్పప్రజములు సౌరభములు వెదగలుగుతుంటాయి. కొండ ఎక్కుతూ వెళ్ళి చూస్తే దృష్టికి గోచరించి సంతోషాన్ని అందిస్తూ వున్నాయి. అందమైన దృశ్యాలూ, సూర్యరశ్మిలో మెరసి పోతున్న తూర్పుకొండల శృంగదృశ్యాలూ

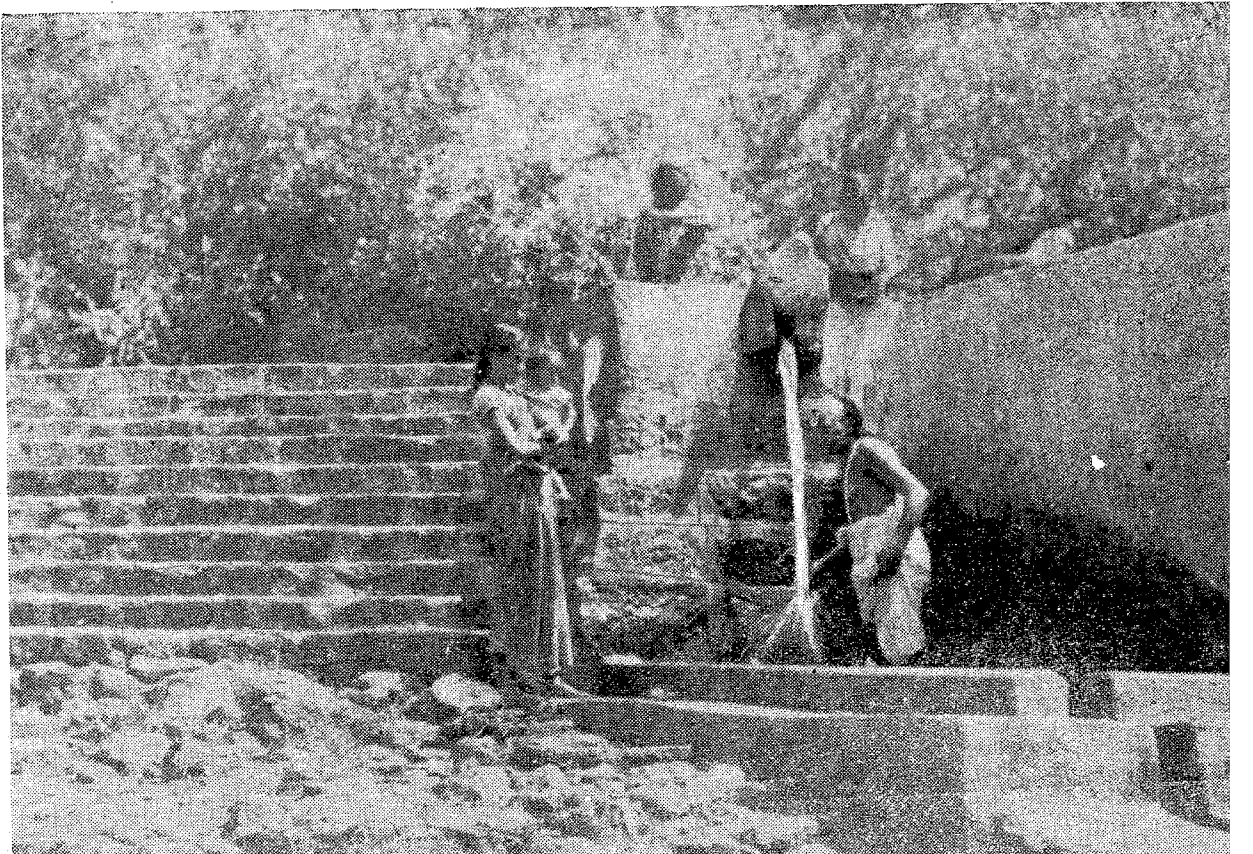
చిత్రకోపాసకులకు, కవులకు, కావలసినంత అనందమును ప్రకృతి ఒక హామీగాంతుంది. మెట్లపాడునూ నిలయినచోట్లా విష్ణుమూర్తి అవతారాల విగ్రహాలూ, చిల్లరదేవుళ్ళ విగ్రహాలూ చెక్కారు.

ఈ భగవత్ స్మృతి, వైతన్యమూ చూస్తూ యాత్రికుడు అలసట మర్చిపోతాడు. దాహం తీర్చుకునేందుకు మూడునాలుగు చోట్ల దేవతా విగ్రహాల ముఖాలలోంచి నీరు పంపులులాగ నిరంతరము ప్రవహిస్తుంటుంది. కొడెగాట్లూ, కుర్రవాట్లూ ఈ ఆకాశప్రవాహాలక్రింద స్నానాలు చేస్తుంటారు.

వెయ్యి మెట్లూ యెక్కేటప్పటికీ హామీమంత గేటువద్దకు చేరుతాడు యాత్రికుడు. హామీమంత గేటు ఎక్కనే ప్రవహిస్తుంటుంది ఒక పెద్ద వాగు—మాధవధార. ఈ వాగులోనుంచి నీళ్లు గేటుకు ఇక్కవైపులా సరస్సులులాగ యేర్పాటు చేసి ఆ సరస్సులలోకే నీరు పారే విధానము యేర్పాటు చేశారు. ఇక్కడ స్నాన మాచరించి మరీ యాత్రికులు గుడి ప్రాంగణములోకి చేరు తారు. ఈ హామీమంతగేటుకొకండా ఆలయముచుట్టూ ఇంకా 23 గేటు లండే వని ప్రతీతి. ఆ శిథిలాలు ఇప్పటికీ వున్నాయి.

18వ శతాబ్దములో విజయనగరమును పాలించిన విజయరామరాజు సమితి అన్నగారు సీతారామరాజు, తిమ్మకూ చిన్నవాడనటమచేత విజయనగరమును పాలిస్తూండేరాడనీ, విశాఖ

(21వ పేజీ చూడుడు)

పిల్లల నవల:

“నాకు ఆ గాడిదను చూపిస్తారా” అని పినాకం అడిగాడు.

“ఓ, అలాగే!” అని ఆ గొల్ల తన సాలలోకి పినాకరావును తీసుకెళ్లాడు. అక్కడ ఓ చిన్నగాడిద గడ్డిమీద పడుకొని, ఆకలితోనూ, అలసటతోనూ నీరసంగా చచ్చినట్టు పడి ఉంది. ఆ గాడిదను చూడగానే ఇదివరకు ఎక్కడో చూచినట్టు ఆముఖం ఆనవాలున్నట్టు అయింది. దాని దగ్గరికి వెళ్లి ఆ గాడిదభావలో పినాకం అడిగాడు.

“ఎవరు నువ్వు?”

“నేనా? నేను... కొవ్వొత్తిని” అని మెల్లగా ఆ గాడిద ప్రాణాలు వదలి వేసింది. “అయ్యో! పాపం కొవ్వొత్తి!” అని తనకంటే వచ్చే కన్నీళ్లు అక్కడి గడ్డితో పినాకం తుడుచుకున్నాడు.

“ఏ డబ్బు యివ్వని నీకే యీ గాడిద అంటే అంత విచారంగా ఉంటే, బోలెడు డబ్బు పోసి కొన్న నాకు ఎలాగ? ఉండాలి” అని గంగయ్య అన్నాడు.

“ఆ గాడిద నా నేస్తం”

“నేస్తం!”

“అవును. నేనూ వాడూ కలిసి చదువుకున్నాం”

“ఎలాగ? గాడిదలతో కలిసి చదివిన చదువులు ఎలాంటివో నాకు తెలుసు”

అది వినగానే పినాకరావుకి చాల సిగ్గువేసినట్టుయింది. జవాబు చెప్పలేదు. తాను సంపాదించిన గ్లాసెడు పాలు, ఆ గుమ్మపాలు యికా పెచ్చగా ఉండగానే దానితో తన తండ్రి ఉన్న పూరింటికి వెళ్లాడు అప్పటినుంచి అయిదు మాసాలవరకు ప్రతిరోజూ పినాకరావు తెల్లవారగానే వెళ్లి ఏతాము కొట్టి ఆ గ్లాసెడుపాలూ తండ్రికిస్తూఉండేవాడు. అసలే నీరసంగా ఉన్నతండ్రి ప్రాణానికి యీపాలు కొంత “జీవ” చేరుతున్నట్టుయింది, చాల పని చేసింది. ఇంక కాస్త తీరిక దొరికినప్పడల్లా యీ తాకు చాపలూ, తాటాకుబుట్టలూ అవీ అల్లి వాటిని అమ్మి కొంత డబ్బు చేస్తూ ఉండేవాడు. ఆ డబ్బుతో మిగతా యింటి ఖర్చులు పెడుతూ వుండేవాడు. ఇలాగ పొనపుచేసి తన స్వంత కృషి మీద ఒక అందమైన చక్రాలకుర్చీ చేశాడు.

దానిలో తండ్రిని కూర్చోపెట్టి సాయంత్రంవేళల్లో సముద్రపు ఒడ్డుకు తండ్రిని తీసుకొని వెళ్లేవాడు. ఆ సముద్రపు చల్లగాలికూడా జబ్బు

మనిషికనక తండ్రికి ఎంతో పనిచేసింది. ఇలాగరోజూ కష్టపడి పనిచేసి, తన స్వంతసంపాదనతో జబ్బుగా ఉన్న తండ్రికి అన్ని సదుపాయాలూ చేస్తూ ఉండటమేకాక, నలభై రాగికానులు కూడదీసి తనకి ఒకకోటుకూడా కొనుక్కోవా లనుకున్నాడు. ఒకరోజున తండ్రితో యిలా గన్నాడు.

“నాన్నా! యీశేళ బజారకి వెళ్లి చొక్కా, పంట్లము, టోపీ, జోడు కొనుక్కొని వస్తాను. అవన్నీ వేసివస్తే నే నెవరినో పెద్దమనిషి ననుకుంటావు” అని సరదాగా సంతోషంతో పినాక రావు పరుగెత్తుతూ వెళ్తున్నాడు. ఇంతలో త్రోవలో తన పేరుతో ఎవరో పిలిచిన ట్టుయింది. ఎవరాయని చూచేటక్కటికి మెల్లగా ప్రాకుకొంటూ ఆ త్రోవను ఒక నత్త కట్టుతోంది.

“నేను నీకు జ్ఞాపకం లేనా?”

“జ్ఞాపకం వస్తోంది... కాని సరిగ్గా చెప్పలేను... నువ్వు...”

ఆ నీలితల అమ్మాయియింట్లో పని చేసే నత్తను, జ్ఞాపకం లేదూ? ఒకసారి నువ్వు తలుపుకొట్టితే, తలుపు తియ్యడానికి మూడో అంతస్తుమించి దిగి వచ్చాను. అప్పుడు నీ కాలు తలుపు కన్నంలో చిక్కుపడిపోయి ఉంది!”

“ఆ, జ్ఞాపకం వచ్చింది. సరేకాని, ఆ నీలితల అమ్మాయి, దేవకన్య ఎక్కడ ఉంది? నత్తా, చెప్పరా? ఎక్కడ ఉంది? ఏం చేస్తుంది? నన్ను క్షమించిందా? ఇంకా నేను జ్ఞాపకం ఉంటానా ఆమెకు? ఇక్కడికి చాల దూరంలో ఉందా? నేనామెను చూడటానికి వీలవుతుందా? నే నంటే యికా ఆమెకు ఇష్టమేనా?”

ఇలాగ గ్రక్క తిరగకుండా ఎన్నో ప్రశ్నలు వేశాడు పినాకరావు. వాటి అన్నింటికి నత్త మెల్లగా ఏదో బదులు చెప్పింది.

“పినాకం, పాపం ఆ దేవకన్య ఆసు ప్రిలో ఉంది”

“ఆసుప్రిలోనా? ఏ?”

“ఆమెకు చాలా కష్టాలు వచ్చాయి. వాటితో జబ్బుకూడా చేసింది. పాపం తినడానికి తిండికూడా లేదు. ఎన్నో అవస్థలు పడుతోంది”

“నిజమేనా? ఆయ్యో పాపం! దేవకన్య! సుందరి! ఎంత మంచిది! నా దగ్గర ఓ లక్షరూపాయ లుంటే ఆమె కిద్దనుగదా? నాదగ్గర ఒక్క నలభై రాగికానులు మాత్రం ఉన్నాయి. ఇవిగో! వీటితో కొత్తకోటు కొందా

మనుకున్నాను. కాని యివి పట్టుకొని పోయి ఆ దేవకన్య కిచ్చి రా నత్తా!”

“నీ కొత్తకోటు మరి”

“నాకు కోటు ఎందుకు? ఆవిడకి యేమైనా పనికి వస్తాయని తోస్తే యీ చింకి గడ్డికూడా యిచ్చివేస్తాను. నత్తా! త్వరగా వెళ్లు మరి. మళ్లీ రెండు రోజులతర్వాత యిక్కడికే వస్తే మరి కొంత డబ్బు యిస్తాను. ఇంతకాలం

నించి మా నాన్నకోసం కష్టపడి పని చేస్తున్నాను. ఈకేళనింది రోజుకి మరో అయిదుగంటలు ఎక్కువ పనిచేసి, మా గుమ్మ కోసం కష్టపడతాను. వెళ్లిరా మరి, నత్తా! రెండ్రోజులతర్వాత యిక్కడ కలుసుకొందాం”

నత్త ఇదివరకులాగ మెల్లగా నడవడానికిబదులు బల్లిలాగ గెంతుతూ

పిల్లల కథలు

‘నవ = నవ’

చి" మర్ల సూర్యనారాయణ సోమయాజులు

పూర్వం చాలాకాలక్రితం వ్యాస మహర్షి అనే గొప్ప పండితుడుండేవాడు. ఆయన మహాసంస్కృత పండితుడే కాకుండా గొప్ప తపశ్శాలి కూడాను. వ్యాసమహర్షి సప్త వ్యాకరణాలు చదువుకొన్న వైయాకరణి.

మొట్టమొదట మహాభారతాన్ని వ్యాసులవారు సంస్కృతములో చాలా కష్టపడి వ్రాసేరు. ఆయన వ్రాసిన సంస్కృతమహాభారతాన్ని పెద్దపెద్ద కవులు లం తా చదువుకొంటూ సంతోషిస్తుండేవారు.

వ్యాసులవారు గతించిన చాలా శతాబ్దముల తరువాత భోజుని ఆస్థానంలో యెనమండుగురు మహాకవులుండేవారు. ఆ యెనమండుగురు మహాకవుల్ని “అష్టదిగ్గజాలు” అని పిలిచేవారు

శ్రీ భోజులవారి ఆస్థానంలో, మహాకవి కాళిదాసుకూడా వుండేవాడు. కాళిదాసు పంచవ్యాకరణములను పఠించిన మహాశయుడు.

అష్టదిగ్గజాలలో, నాల్గు వ్యాకరణమును మించి, యే కవికూడా పఠించి ఉండలేదు.

ఒకానొకనాడు అష్టదిగ్గజాలు చేరి ‘సంస్కృతమహాభారతంలో చాలా తప్పులు కనుపిస్తున్నాయి వాటిని మనము సరిదిద్దాలి’ అని వారు తమలో నిశ్చయించుకున్నారు. నిశ్చయించుకుని ఒక శుభలగ్నమందు ఆ మహాశయులు గ్రంథ తత్వాన్వేషణం మొదలుపెట్టేరు.

సరిగ్గా మొదలుపెట్టేకాలానికి వారి సమీపానికి ఒకచిలుక వచ్చి “నవ నవ” అని చిలుక పలుకులు పలికింది. ఆ శబ్దాన్ని, అష్టదిగ్గజాలు ఆకర్షించి, ఆ ధ్వని అ శుభసూచకమని తలచి ఆ రోజు తమ కర్తవ్యాన్ని విరమించేరు. మరికొన్ని రోజులు గడచినపిమ్మట అష్టదిగ్గజాలు తిరిగి తమ నిజక్రియార్థం ఉపక్రమించేరు. తిరిగి అక్షణానికే పూర్వపుచిలుక యేతెంచి “నవ నవ” అని పునరుద్ఘాటించింది. పండితు లాదినం కూడా తమపనిని విరమించేరు.

అష్టదిగ్గజాలు కాళిదాసు పండితునితో సంప్రదించేరు. తమ అభీష్టాన్ని, అశుభసూచకమైన ఆ చిలుక పలుకు

లను గురించి వారు ఆతనితో మనవి చేసేరు.

కాళిదాసుమహాకవికూడా వాటితో మరియొక శుభదినాన్న ఆ విచిత్రాన్వేషణకై బయలుదేరి వారి ననుసరించేడు.

అష్టదిగ్గజాలు కూర్చుని గ్రంథాన్ని తీసేరు. వెనుకటి చిలుక తిరిగి వచ్చి “నవ నవ” అని మాట్లాడింది. అది విని కాళిదాసుమహాశయుడు “నా హా, పంచమీ” అని జవాబిచ్చేడు.

ఆ సభాపక్షానికి అష్టదిగ్గజాలు తెల్లముఖాలతో కాళిదాసుపై ప్రశ్న పరచవర కురిపించేరు.

“అదేమిటయ్యా, అలా చూస్తారు? చిలుక ఎవ రనుకున్నారు? వ్యాసుల వారు! “నవ నవ” అంటే నవవ్యాకరణాలు చదువుకొన్నవారు మీలో ఎవరైనా పూర్నారా? అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. “నాహం, పంచమీ” అంటే, నేను ఐదు వ్యాకరణాలే చదువుకొన్నాననిచెప్పేనేను. మీలో నవవ్యాకరణాలు చదువుకొన్నవా ళ్లంటే ఎవరైనా చెప్పండి అని అన్నాడు కాళిదాసు.

ఆ మాట విని అష్టదిగ్గజాలు తమలో నాల్గు వ్యాకరణాలకు మించి యెవ్వరూ పఠించియుండలే దని వెలిబుచ్చేరు.

నవవ్యాకరణాలు చదువుకోలేదు కనుకమనకి, వ్యాసప్రణీతమైన సంస్కృత మహాభారతములో తప్పులున్నట్లు తోచేయి. ఇది మన తప్పిదమే!” అన్నాడు కాళిదాసు.

ఆ పల్లు లాలించి అష్టదిగ్గజాలు, తాము ఆ గొదించకుండా చేసిన ఆపని తప్పనివివ్వకున్నాను. అప్పుడు చిలుక నవ్వుముఖంతో ఎగిరిపోయింది.

వ్యాసుల వారు రచించిన మహాభారత మేమిటి, మనము తప్పులు సరిదిద్దట మేమిటి? అని వారు ఆ పనినుండి విరమించేరు.

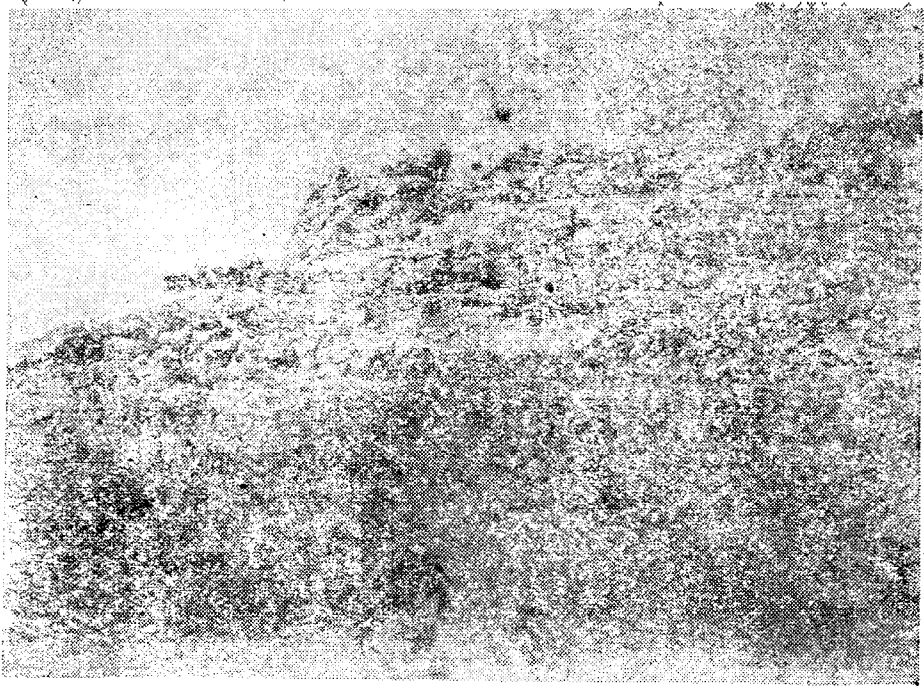
ఆలోచించకుండా ఏపనైనా, పెద్దలైనారే చెయ్యడానికి పుపక్రమిస్తే దానికి తప్పుకుండా ముప్పు వాటిల్లుతుంది. —ఇది నగ్నసత్యం!

అంతే బాలబాలికలంతా చిన్న పనైనా సరే పెద్దలతో సంప్రదించి ఆలోచించకుండా చేయకూడదు.

నాల్గవేల సంవత్సరములకు పూర్వం, క్రొత్త రాతియుగంలో (Neolithic Age,) మన పూర్వులు వాడిన రాతిపరికరముల ఛాక్రపీ ఒకటి బెల్లారికి 3 మైళ్ల దూరంలో ఉన్న సంగనకల్లు కొండమీద, ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తులో భారతీయచరిత్రలో బంగారుపరికరమును బడసిన, శ్రీ బెండ్రాడి సుబ్బారావుగారి కృషివలన, బయల్పడినది.

పంజాబులో హరప్పలోను, ఉత్తర గుజరాతులోను, లొల్లపూరునందు, మైసూరుబహ్యుగిరి భూపరిశోధనలో (Archaeological Research) సుబ్బారావుగారు లోగడ తిరిగి పొందిరి; వీరికి M; A. L. B. పట్టుములు కలవు పూనాలోనున్న దక్కను పరిశోధక కేంద్రములో దేశ ప్రఖ్యాతిచెందిన డా॥ హసమఖాన్ డి. శంకారాయగారి ఆధ్వర్యము క్రింద పరిశోధనలు చేయుచున్నార. భారతదేశ ఆర్కియాలజికల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఓనరరైస్ R. E. M. వీలర్ గారి ఆనుమతితో, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి సహకారంతో వీరు దాదాపు గతసంవత్సరము నుండి, బెల్లారి పరిసరములలో పరిశోధనకు గురిగిరి.

సంగనకల్లు కుగ్రామంలో శిథిలావస్థకు పన్నద మైన ఒక చిన్న ఇంటిలో గత 3 మాసములంధ్ర మకామున్న శ్రీ సుబ్బారావుగారిని మీవిలేఖరి దర్శించగా, సంధ్యాసమయమైననూ, అతిపుత్నా హంతో కొండపైకి దారితీసిరి. వీరికి బాల్కనీ నందు జరిగిన దీపావళి ప్రమాదంచేత కుడిచేయ్యి లేదు. కుడిచేయ్యి లేనికొరతీ యావచ్చాల్సిన తేజపోగా, యీలోటువలన కేమో, వీరికి పరిశోధనాపట్ల రెట్టించినది. ఆతిలాభవంతో కొండపైకి కనుమలంధ్ర వీరు దారితీయగా, వెనక రోడ్డునూ వెంటంపరిసినవైను. కొండ కొన 100 అడుగుల ఎత్తున్నది. అచ్చట ప్రదేశము చదునుగా నుండి, దాదాపు 10 అడుగులలోకు ముకా మట్టిచే అవరింపబడియున్నది ఇచ్చట

4 వేల ఏండ్ల పూర్వం మన నాగరికత

బెల్లారి సంగనకల్లు కొండమీద భూగర్భమంలో శోధన రాతిపరికరములు అభించుట

18/12 అడుగుల పొడవు వెడల్పు కల, రెండు పెద్ద గుంటలు 9 అడుగుల లోతువరకు, సుబ్బారావుగారు స్థాకకూర్చుచే క్రివ్వించిరి. ఇవటనే క్రొత్త రాతియుగంలో నుండిన

పూర్వుల నెలపులుండ నని సుబ్బారావుగారు కనిపెట్టినవి. మట్టి పొరలమట్టి, అండలో పొర, పొరకు దొరికిన రాతిపరికరములు, కుండ పెంకుల వస్తువులు నిర్ణయించిరి. ఇవి దాదాపు

పోయింది. ఆరాత్రి పినాకిరావు పది గంటలకి నిద్రపోవడానికిబదులు అర్ధ రాత్రి అయ్యేవరకూ పని చేస్తూనే ఉన్నాడు. రోజూ ఎనిమిది బుట్టలు అల్లేవాడు. ఆరాత్రి పదహారు అల్లాడు. అప్పుడు పడుకుని నిద్రపోయాడు. ఆ నిద్రలో కలగన్నాడు. అందులో దేవకన్య నవ్వుతూ వచ్చి, ముద్దు పెట్టుకొని, "నాయనా! బాగా చేశావు. దీనికి బహుమతిగా నువ్వు చేసిన పాత తప్పులన్నీ మరచిపోతాను. తల్లితండ్రులు చెప్పినట్టు వినే పిల్లలు మంచివాళ్లు. తల్లిదండ్రుల కష్టకాలంలో పనిచేసేవాళ్లు మరీ మంచివాళ్లు. మంచివాళ్లు అంటే ఇలాగ ఉండాలని వీళ్ళ పేరు చెప్పుకోవాలి. ఇంకముందు యికా బాగా మంచి పనులు చేసి, సుఖంగా ఉండి యికా పెద్ద పెరు తెచ్చుకోవాలి నాయనా!" అని ఆ సుందరి కలలో చెప్పినట్టుంది. పినాకయ్య కళ్లు నులుపుకొని లేచాడు. లేచి చూచేటప్పటికి ఆశ్చర్యం! ఆ కష్టబామ్మ పెళ్ళాడే బామ్మలాగ లేడు. నిజంగా అందరిపిల్లవాళ్లలాగే తానూ ఒక పిల్లవాడయ్యాడు. ఒక్కసారి తాను ఎక్కడ ఉన్నాడో ఆ పూరిల్లుచుట్టూ చూశాడు. ఆ యింటిమట్టా పున్న గడ్డిదడులన్నీ పోయాయి. తానొక అందమైన చిన్న గదిలో ఉన్నాడు. వెల్లివేసిన గోడలు, చక్కని మీసం, పరుపు, బల్లా, కుర్చీలు ఎంతో ముచ్చటగా ఉన్నాయి. పరుపు మీంచి లేవగానే ఎదురుగా చిలుక కొయ్యకి అందమైన కోటు, పట్టాం,

చొక్కా, టోపీ, జోహ్లా తగిలించి ఉన్నాయి. అవన్నీ తోడిగి చూశాడు. ఎంతోచక్కగా సరిపోయాయి. లేచి నిలుచుని జేబు తడిమి చూచుకొన్నాడు. అందులో ఒక దంతుపు పెట్టె ఉంది. "దేవకన్య, నువ్వు దయతో పంపిన నల్లబైకానులు తిరిగి యిందులో పెట్టి పంపించింది" అని ఆ దంతుపుపెట్టె మీద వ్రాసి ఉన్నది. తెరిచి చూచేటప్పటికి నల్లబై రాగిడబ్బులకిబదులు నల్లబై బంగారుకాసులున్నాయి. అవన్నీ సరికొత్త బంగారుకాసులు. అప్పుడే ముద్రలోంచి తీసినట్టున్నాయి. వెంటనే పినాకరావు వెల్లి యీ కొత్త బట్టలతో ఎదురుగుండా ఉన్న నిలువులద్దంలో చూచుకొన్నాడు. ఇంకెవరిలాగో తనని తానే పోల్చుకోలేక పోయాడు. ఇదివరకు కనిపించే చిన్నతల, పొడుగు ముక్కు, చిట్టి చెవులు గల పెళ్ళాడేబామ్మ కనిపించలేదు. అందమైన తల, చక్రాలలాంటి కళ్ళు, సంతోషంగా నవ్వుతూ ఉన్న ముఖం—యివన్నీ ఉన్న అందమైన పిల్లవాడు ఆ యద్దంలో కనిపించాడు. ఇన్ని విచిత్రాలు జరుగుతున్నాయే పినాకయ్య ఏమీ నమ్మలేక పోతున్నాడు. ఇది కలా? నిజమా? వాళ్లనాన్న ఏడిమి? ఈ గదిలోంచి దాటి ప్రక్క గదిలోకి వెళ్లి చూశాడు. తండ్రిమరో అందమైన మంచంమీద పడుకొని ఉన్నాడు. జబ్బు లేదు. ఖులాసాగా ముచుపు ఎలాగ ఉండేవాడో అలాగే ఉన్నాడు.

ఎరుపుమీంచి లేచి ప్రక్క తన మామూలు వడంగం చేస్తున్నాడు. పూవులు, ఆకులు, సగిషీలు చెక్కిన ఒక అందమైన చట్రం చేస్తున్నాడు. "నాన్నా! నాకు తెలియక అడుగు తాను-ఇన్ని మార్పులు ఇంత త్వరలో ఎలాగ వచ్చాయి?" "అవన్నీ నిన్న చేసినవే" "నే నే చేశాను?" "ఇదివరకు చెడ్డగా అల్లరిగా తిరిగిన పిల్లలు బుద్ధిగా ఉంటే తల్లిదండ్రులకికూడా ఆనందంగానే ఉంటుంది." "అయితే, ఆ కష్టబామ్మ, పెళ్ళాడే బామ్మ పినాకయ్య ఏ మయ్యాడు?" "అదిగో చూడు, అక్కడ" అని వాళ్ళనాన్న చూపించాడు. ఒక చిన్న కుర్చీకి చేరబడి కొయ్యబామ్మ వంకర చేతులతోనూ, వంకరకాళ్లతోనూ, వాలిన తలతోనూ వేలాడుతోంది. పినాకరావు ఆ కొయ్యబామ్మకేసి చూశాడు. కొంతసేపు ఆ బామ్మకేసి దీక్షగా చూచేటప్పటికి నవ్వు వచ్చింది. "ఛా! బామ్మగా ఉండేటప్పుడు నే నెంత అనవ్యంగా ఉండేవాడిని! నయం, బుద్ధిగా ఉండి, సరిగ్గా నడుచుకొని మంచి పిల్లవాడిని అయ్యాను కాబట్టి సరి పోయింది కాని, నే నా బుట్టలిప్పే పెళ్ళాడేబామ్మగా ఉంటే సిగ్గుపిగ్గు!" అనుకొన్నాడు. మళ్ళీ తన చూపురేఖలు అద్దంలో చూచుకొన్నాడు. తన నవ్వుముఖం, వెనుక వాళ్ల నాన్నముఖం కూడా నవ్వుతూ ఉంటే,

4, 000 సంలకు ముందు చిన్నరాతి పరికరములు, గొడ్డలి, ఉలి, మొదలైనవి. ఇప్పటికిని అక్కడమైన వాడిమొనలు కలిగియుండుట విశేషము.

ఇక్కడ లోయలో సమప్రదేశంలో ఆరడుగుల ఎత్తున్న రాతి Menhirs (స్తంభములు), వాటిక్రింద పూర్వీకులు వీవో పాతిపెట్టి రనుటకు తార్కాణములు. ఇదికాక, రాళ్లను గుండ్రముగా చేర్చియున్నకూడ, భూగర్భమైన పురాతనచిహ్నములు కలవని చిహ్నం. కొంచెం పగలకొట్టువారు సమీపములైన పల్లెజనులు. వీటిని అక్కడక్కడ తొలగించి, పరిశోధకుల కమ్యూన్మైన సాత్విముఖ ద్వంస మొనర్చిన సుబ్బారావుగారు విచారింపిరి. ఇట్లు చెడిపోగా యిప్పటికి మిగిలియున్నవాటి నైన ప్రభుత్వంవారు భద్రముగా సంరక్షింప వలెననిన వీరి సూచన మన ప్రభుత్వమువారి దృష్టి నాకరించుగాక!

వీరికి దొరికిన వాటిలో ముఖ్యమైనవి: ఆంధ్ర శాతవాహనయుగములో 200 B. C. నుండి 200 క్రీ. శ. కాలము నాటి రంగు, కుంభలపై వెడరుతడిక అల్లికవంటి సగిషీపని కల్గినవి; మొహింజెదాలో దొరికిన (Discheads) ప్రాసలవంటి పూలు; గుండ్రని రాతిపూలు; నల్లరాతిగొడ్డలి, ఉలులు—మున్నగునవి అనేకములు.

వీరు నిన్న నైలులో వాల్తేరుకు వెళ్లిరి. మరల డా॥ శంకారాయగారితో కలసి పరిశోధనలకి ఇక్కడికి వచ్చెదరని తెలియుచున్నది.

హంపిలో నున్న వి ఉత్తరదేవాలయములు, బహుమున్నగునవే యగుటచేత, ఇతివరకూ పూర్వీకులుండిన నివాసములు లంతగా దొరకక పోవుటచేతను, శ్రీ సుబ్బారావుగారి పట్టు కనిపెట్టినరాతియుగపు అడమభూతీయుల నివాస కేంద్రము, పరిశోధకులకు బహుఅమూల్యమైనది!

ఆ పెళ్ళాడే బామ్మకూడా ఒక్క చిలిపి నవ్వు నవ్వివట్టయింది. సమాప్తము

శ్రీ సరికుటిరం లిమిటెడ్ మద్రాస్
ఓరిస్సా, వైశాఖవిమియమ్మ, ఆంధ్రజిల్లా
తమిళనాడుకు ఏజెంట్లు :
సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు,
విజయపురం, సికింద్రాబాదు, బెజవాడ, మద్రాస్
(Jai Hind Publicities)

భారత రాజకీయాలు :

భద్రతామండలిలో కాశ్మీర్ సమస్య పూర్వాపరాలు

కాశ్మీరు విషయం భద్రతామండలికి తెలిసి సమర్థంగా విచారిస్తుంది. ఏ ఒక్క సమాఖ్యనానికీ ఎవరూ వచ్చిస్తే ఇంకెవరూ వచ్చినట్లు లేదు. మళ్ళీ చర్చలు ఎప్పుడు ప్రారంభమవుతాయో తెలియదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం ఈ విషయాన్ని జరుగుతున్న ఒక కొలిక్కి తెస్తుందో లేదో కూడా చెప్పటం కష్టంగా ఉంది. ఇదివారాలూ పరిష్కారం లేకుండానే గడిచిపోయాయి.

మొదటి ఘట్టంలో, కాశ్మీరుపై దండకాలకు పాకిస్తాన్ నాయం చేస్తోంది ఇండియా ఆలోపించింది తరువాతి ఘట్టం, పాకిస్తాన్ ఎగురాలోపణ. ఇండియాలో కాశ్మీరుపై దాడి వెనలించడం, ఆసలే క్రిష్టంగా ఉన్న పరిస్థితులను, నానాభుతో ముడిపెట్టి, సమస్యనింకా పెంచింది.

తృతీయ ఘట్టంలో, భద్రతాసంఘము కత్తి మీద పాముగా నడుస్తూ, రౌండు టేబిల్ సమావేశంలో ఇరుపక్షాలూ చేర్చి, అభ్యంతరి సమక్షంలో బరసరం విషయాలు తేల్చుకోమన్నట్లు చేసింది. కొన్నాళ్ళు సమావేశాలలో బాధ్యం చేసి, చివరికి అతి ఉత్సాహంతో, ఇండో పాకిస్థాన్ సంఘమాదిరి, త్రిమూర్తి సంఘాన్ని కాన్ఫిడెన్స్ పాసింది తీర్మానించింది. కాని ఆ త్రిమూర్తిలో ఎవరో కుదరనేలేదు.

ఇండియా తరపున గోపాలస్వామిఅయ్యంగారు, పాకిస్తాన్ తరపున బుల్లూహానూ, భద్రతా సంఘాధ్యక్షుడు, (జెబ్రియేట్) ఫెర్మాంసు వాక్ లాన్డెన్ చూపు ముగ్గురూ కూర్చుంటే ఫలితం ఉండవచ్చుననే ఆశ పెట్టలే అప్పటికి విలించి. లాన్డెన్ చూపు ఒక తీర్మానం రియారుచేశాడు. అందులో అంశాలు (1) భద్రతాసంఘం ఆధిపత్యం అమలుపెట్టే కాశ్మీరుపై పైబి నైట్ జరగాలి; (2) ఆ ఏర్పడే భద్రతాసంఘ కాళి, పర్వత విరోధచర్యలను తక్షణమే ఆపగల ప్రాధాన్యత మిగిలాలి

జెబ్రియేట్ తీర్మానానికి అమెరికా, చైనా, ఫ్రాన్సు, బ్రిటన్, కెనడా, సిరియాలు సముఖంగా సహకరించాయి

అందుకు వాతావరణం చూడదగినట్లు ఉన్నట్లు, ఒక జులైలో, ఒక జులైలో, ముందు కాశ్మీరు సాయుధదళాన్ని తీసి కాశ్మీరు నుండి తొలగించేసి, విశ్వవిద్యాలయాలకు, విద్యార్థులను తాత్కాలిక ప్రభుత్వం ఏర్పరచాలని తీర్మానించేందుకు ప్రయత్నించినట్లు

అదేన భారత ప్రతినిధి, "అన్నిటికన్నా ముఖ్యమైన అంశం ఏదీ జరిగింది కాశ్మీరులో యుద్ధాన్ని ఆపడం అత్యవసరమే" భద్రతాసంఘానికి నొక్కికెప్పుడు పాకిస్తాన్ దాడి అనేదడ తగ్గ సామర్థ్యం ఉందని భద్రతామండలికి విశేషంగా చూపించానని, పాకిస్తాన్ "ఇప్పటికైనా దుండగులను సహాయం చెయ్యటం మానే"మని భద్రతామండలి గట్టిగా అడగాలనీ, ఈ విషయంలో జెబ్రియేట్ తీర్మానం మరి చచ్చుకుంటానని నిశ్చయించినట్లు ఉద్ఘాటించాడు.

మళ్ళీ భద్రతాసంఘం కలనకొనేటప్పటికీ, మహాత్మాని విషయాంతరవాతావరణంలో లోకం మునిగి ఉంది.

అయ్యంగారు, పోనీ అని, జెబ్రియేట్ తీర్మానానికి మాడుముఖ్యమైన అంశాను జేర్చి సవరణ ప్రతిపాదించారు.

(1) దుండగీళ్ళు విరమించి వెనక్కొని తిరిగి బట్టుగా పాకిస్తాన్ సర్వవిధాలా ప్రయత్నించవలెనని భద్రతాసంఘం పాకిస్తాన్ కు ద్వారా ధించాలి.

(2) విశ్వవిద్యాలయాల నిర్మించే సంఘం, కాశ్మీరులో, తక్షణం యుద్ధం ఆగిపోయేందుకు కావలసిన చర్యలన్నీ ప్రోత్సహపరచాలి.

(3) భద్రతాసంఘంవారి, సహా, పర్యవేక్షణలో కాశ్మీరులో పైబి నైట్ తీసుకోవాలి

అట్లా ప్రభుత్వాన్ని తత్కాలికంగా నైట్ నా తోసిరా లని, "సహజీక ప్రభుత్వం చేరి" మరో ఆధిపత్యాన్ని నెలకొల్పే తడంగానికి ఇండియా ఒప్పుకోదని అప్పటికి స్పష్టమయిపోయింది. పైగా భారత ప్రభుత్వము, కాశ్మీరులో, న్యాయభద్రతను కాపాడేందుకు భారత సైన్యాన్ని ఉంచాలనీ, పైబి నైట్ జరిగేదాకా పూర్తిగా తొలగించటానికి వీలులేదనీ పట్టుపట్టింది

షేక్ అబ్దుల్లా, భారతీయ పక్షపాతి అని సుప్రసిద్ధంగా తెలుస్తుండగా నివృత్త పాతికా ఆక్రమణ నిలిచేందుకు వీలులేదనీ, కాశ్మీర్ గుడ్డూర భారత సైన్యాలను తరలించాలి, అలాగే కాశ్మీర్ సైన్యాన్ని పారాలం. ఆపేందకు అవకాశమే లేదనీ పాకిస్తాన్ వాదించింది.

ఈ సీటిలో అమెరికా, ఫ్రాన్సు, కొలంబియా, సిరియా, ఆస్ట్రేలియా. ఇతర దులంత, పైబి నైట్ జరిగేటప్పడు సహజీకమైన ప్రభుత్వమే ఉండాలంటూ తళం వేశారు.

భారత సైన్యాలను కాశ్మీర్ నుంచి తొలగించటం ప్రత్యక్ష రాజకీయపరిస్థితులను విస్మరించటమనని భారత ప్రభుత్వం సమర్థతాండ్రీ, కాశ్మీర్ పై, పైబి నైట్ లో సైన్యాలు ఏమాత్రం జోక్యం కలగ చేసుకోకుండా, బాగ్ రిపబ్లికానికి సిద్ధంగానే ఉన్నా మనీ అయ్యంగారు ప్రకటించారు.

ఈ పరిస్థితిలో, తమ ప్రభుత్వంలో సంప్రదించేందుకు క్యూబా కావాలని అయ్యంగారు భారతదేశం వచ్చాడు.

ఈయన ఇక్కడుండగానే భద్రతామండలి సభ్యులు తమలో తమ సంప్రదింపులు సాగించుకున్నారు. ఇండియానుంచి వచ్చిన అయ్యంగారు, షేక్ అబ్దుల్లాను తొలగించటానికి భారత ప్రభుత్వం ఒప్పుకోదనీ, కాశ్మీర్ యొక్క స్వయంసర్వాధిపత్యానికి విరధంగాని పదకొని కాశ్మీర్ లో పైబి నైట్ వ్యవహారం జరగటానికి తాను యిచ్చగిస్తానీ ఉన్నదనీ, చెప్పాడు.

తర్వాత, ఈ మధ్యలో భద్రతాసంఘ అభ్యివృద్ధి చెనేయ సభ్యుడు డాక్టరు, టి. యాఫ్ ట్రియాంగ్, ఒక తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు. అందులో ముఖ్యంగా లివి: (1) దుండగీళ్ళు విరమించుకోనేట్లుగా పాకిస్తాన్ తన కాయ శిక్కులా నచ్చజెప్పాలి. (2) భారత సైన్యాలు క్రమక్రమంగా కాశ్మీర్ నుంచి తగ్గించాలి. మిగిలినవాళ్ళు కాశ్మీరీయులను భయపెట్టేట్లుగా ఉండకూడదు. (3) భారత ప్రభుత్వం, పైబి నైట్ సంఘాన్ని నియమించాలి. అందులో ఆంగ్ల విశ్వవిద్యాలయాలకు తక్షణమే లుండాలి. (4) కాండికీలకు, ఏ హానీ జరగనీయకండా, మళ్ళీ కాశ్మీర్ రానియాలనీ, రాజకీయపైడిలను విడిపించాలనీ భారత ప్రభుత్వము కాశ్మీర్ ప్రభుత్వానికి నచ్చజెప్పాలి. (5) తన ప్రభుత్వంలో అన్ని పెద్ద రాజకీయపక్షాలకు తన ప్రాతినిధ్యం ఉండేట్లు చెప్పుకోవలసిందిగా షేక్ అబ్దుల్లా ప్రభుత్వానికి భారత ప్రభుత్వం గట్టిగా చెప్పి ఉన్నట్లు.

ఈ తీర్మానం చాలా రహస్యచూపేటలు సభ్యుల్లో రిరికే బయటపడింది కాబట్టి, సభ్యుల్లో పెక్కుమంది ఆలోచన ఇట్లా ఉండనే అనుకోవచ్చును.

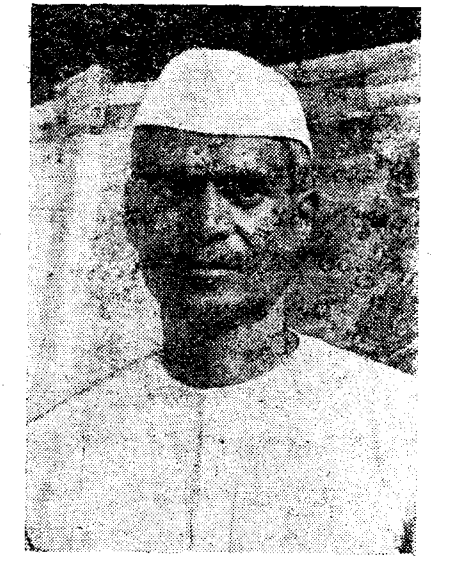
ఈ పరిస్థితి సర్ జులైలో ఖాన్ అంతా తాగుమత్త తలకొని దైన్య కనపడింది. తన ప్రభుత్వం ఇంగు కొప్పకుంటుందో లేదో అనుమానమన్నాడు. "అసలు ఒకపక్ష సైన్యాలతో ఆక్రమణమయి, అట్లుగా ప్రభుత్వం ఆస్వర్యాన పైబి నైట్ జరిగటం దుండగీ, నిర్మూలనగా ఉండే లోపు కేవళ్ళు సంతృప్తికరంగా ఉండవు" అని ఆలోచిస్తున్నాడు.

భద్రతాసంఘం ప్రస్తుతం ఈ పరిస్థితుల్లో మొదటి పాకిస్తాన్ కేసి, ఇప్పుడు కొంచెం భారత దేశం పుకార్లు పరిచి మునిగి మొదట భారతీయ పక్షానుంచి ప్రతిరోధం వచ్చి నట్లు, ఇప్పుడు పాకిస్తాన్ ప్రతిరోధము సన్నాహం చేసి ఏ ప్రత్యేక నాటిక. కొలంబియా సభ్యుడు డాక్టరు అబ్దుల్లా లో షేక్ అభ్యుదాతాద్య; కాని సమస్యకు పరిష్కారం కనుగుతుందా అనేది ఇంకా వివాదాంశం. ఇంతవరకు బహిరంగచర్యల్లోగాని, విశిష్టా చర్యల్లోగాని ఏమీ సామర్యం కలగలేదు మళ్ళీ చర్చ ఎప్పుడు జరగాలో నిర్ణయమేలేలేదు.

సంస్థాన కూటాలు

మార్చి 24-25-న భారత సంస్థాన ప్రభావంపై స్థాయి సంఘము సమావేశమైంది ప్రధాని నెహ్రూ వి. పి. మీరాన్ గార్లతో ముఖ్యంశాలపై చర్చించి సభ్యులు బాహటంగా ఆనందకాంవిధానంలో చర్చలు సాగించుకొని, చిన్న చిన్న సంస్థానాలు కలిసి, ఏకకూటాలగా తయారై సంగతుల వచ్చే ముఖ్యంశాలన్ని లోను సందేశాలు నివర్తిచేసుకొన్నారు. చర్చల ఫలితంగా, 540 భారత సంస్థానాలు ఏకైకమై విడువిధానాల్లో వచ్చేస్తాయనీ శేలు ఉంది.

విడుముకొనిపోయాయి. చిన్ని చిన్ని సంస్థానాలు ఏకైకమై, పరిపాలనా సౌకర్యము సులభమగుటాయి. ఈ విడురాప్తికూటాలు సామప్రి, మత్స్యి, మాల్య, రాష్ట్రా, వింధ్యప్రదేశ్, హిమాచలప్రదేశ్, పూర్వీకా-ఈ ఏ దూకాకుండా, భారత ప్రభుత్వంలో జేపోయేవదలె, ఇంకా 19 సంస్థానాలు విడిగా ఉండేందుకు కూడా అవకాశం ఉంటుంది. ఏట్లలో, కాశ్మీర్ మౌరరా బాద్, తిరువాక్కూరు, సచ్చిక్, మైసూర్, బగోడా, కచ్చీ, గ్వాలి యర్, ఇదూరు, భోపాల్, బీకనర్, జోధ్ పూర్, కూన్ బిహార్, త్రిపుర, మనిలూర్, జమలూర్, ఉదయపూర్, మయూర్ భంజ్, త్వాల్లూరు లుంటాయి. ఏట్లలో మళ్ళీ కొన్ని కలిసి పెద్దవిగా ఏర్పడవచ్చును.

శ్రీ జై నారాయణ్ వ్యాస్
జోధ్ పూర్ మంత్రివర్గంలో ప్రధాన మంత్రిగా నియమితులయ్యారు.

సిక్కు సంస్థానాలైన, నా భా, కలీం లా, మాతేల్, జిం, ఫరీద్, లై దూకలిసి, ఏక పూర్వీయక సంస్థానాలుగా తయారవుతాయి పాటియాలా సంస్థానాలు ప్రస్తుతాని కిందులో చేరవు.

సిక్కు సంస్థానాలు, హిమాచల ప్రదేశ్ సంస్థానాలుగా అవుతాయి. విలాస్ పూర్, మండి సంస్థానాలు ప్రస్తుతాని కిందులో చేరని మూరీ రాష్ట్ర సంస్థానం, సంయుక్త రాష్ట్ర మూరీ రాష్ట్ర జిల్లాలో చేరిపోతుంది.

భారత ప్రభుత్వము, తిరిగింత సవహాయాన్ని, పరిపాలనానిపుణుల హామన్నీ అవసరమైనట్లుగా ఈ సంస్థానాలుములకు చేసి, భారత సమాఖ్య లో, పూర్వీక పాట. సమగరిని ఇవి పురోగమించుకుంటున్నట్లు చెబుతుంది

సిక్కు సంస్థానాలలో

కమ్యూనిస్టులపై ఆంక్ష

పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రభుత్వము సరికమ్యూనిస్టు పక్షాన్ని, పశ్చిమ బెంగాలులో చట్ట విరుద్ధసంఘంగా ప్రకటించి, నిషేధించింది.

నిషేధాజ్ఞా ప్రకటనానంతరం, కమ్యూనిస్టు పక్షకేంద్రకార్యాలయాన్ని, కిరా సభా కార్యాలయాన్ని, "స్వాధీనత" అ కమ్యూనిస్టు దినపత్రికా కార్యాలయాన్ని కమ్యూనిస్టు నాయకుల ఇండ్లను పోలీసుల సోదా చేశారు. పాతికమందిదాకా కమ్యూనిస్టు నాయకులు ఖైదు చేయబడ్డారు.

కానీ, పాకిస్తాన్, పోలీసుల, మాజీ కాశ్మీరీ, రివానీస్, ముగ్లీ, పాకిస్తాన్ శ్రీమతి గీతామిఖర్, శ్రీమతి మనింకంపనేక మొదలైన పక్షప్రముఖులు ఖైదు చేయబడ్డారు. పట్టణంలో కొన్ని భాగాల్లో కాశ్మీర్ లో అలజడి కలిగి బ్రాంకర్ల ద్వారా 7 గంటలకు ఆక్రమణకు బ్రాంబల్లను నిలిపేయబడ్డాయి.

మద్రాసు కాంగ్రెసు

శాసనసభానాయకుని ఎన్నిక

మద్రాసు రాజకీయాలు మళ్ళీ స్థిరపాతి పాక్కి చూరాయి శాసనసభ సభాపాతకత్వం శ్రీ ప్రకాశం పంతులు, శ్రీ బహుమదూరు రామస్వామిశాస్త్రిగారిలో పోటీకి నిలచారు. మంత్రి సుబ్బరాయన్ చూరాలతోనెట్టుకొని, ఆ విశ్వాసంతో ప్రకాశం పంతులుగారు పోటీ చేశారు. గత సంవత్సరం ఎన్నికకన్నా ఎక్కువ వోట్లు తెచ్చుకోగలిగా శాస్త్రిగారి 112 ఓట్లకు, ప్రకాశంగారికి 84 ఓట్లు వచ్చాయి సుబ్బరాయన్ గారి పక్షపు ఓట్లు, త్రాసు మొగ్గు తేల్చేయాయి.

ఉభయనాయకులూ కూడా, సామర్య సహకారవిధానాల ఆవశ్యకతనే ఉద్ఘాటిస్తూ తమ తమ జయపత్రాలను మనస్సుల్లోంచి తుడిచిపెట్టేసుకొన్న సహృదయత్వంతో పభ్యులను ఆదేశించారు.

శ్రీ పట్టం థానుశివు
తిరువాన్కూరు తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ప్రధాన మంత్రిగా నియమితులయ్యారు.

మహాత్మా గాంధీ విగ్రహాలు
నెలకొల్పుటయేగాదు; ఆయన యెడభక్తి ఆయన సిద్ధాంతాలను తెలుసుకొని అనుసరించాలి అందుకని చదువండి

గాంధీ.గాంధీత్వం
(రెండు సంపుటాలు) రూ. 8/-
త్యరలో వెలువడుతుంది
కాంగ్రెసు పత్రిక రెండవభాగం రచయిత:

డా॥ పట్టాభి సీతారామయ్య
ప్రభాత ప్రచురణ సమితి
31/112 గవర్నర్ పేట, బెజవాడ.

కలత్ సంస్థాన చరిత్ర

భూమి మూలిక ప్రభుత్వమును ఇచ్చింది. పెరియార్ మున్సిల్ కు నానుకుడు జిన్నా అనుసరించిన విధానములలో, స్వతంత్ర భారత దేశములో సంస్థానముల స్థానమును గురించి ఆయన కీలక వ్యాఖ్యాన మొకటి 1947 వ సం. ఆగస్టు 15 వ తేదీ తరువాత, బ్రిటిష్ వారు వైదొలగిన తరువాత భారతదేశములోని అయిదారు వందల సంస్థానములు స్వస్వతంత్రములైపోయి, భారతదేశాన్ని అన్ని ముక్కలుగా విభజించబడి పోయినచో, తన కేవల పెద్దలారాను చేపూరు నని భావించి జిన్నా, సంస్థానములు స్వస్వతంత్ర ప్రభుత్వములను ఏర్పరచుటకు అధికారమున్న దని వ్యాఖ్యానించినాడు. కాని దైవిక శక్తులు భారతదేశములోని సంస్థానములపై, ఒక్క హైదరాబాద్ తప్ప జిన్నా ఆశించినట్లు వ్యవహరించలేదు. సంస్థానములన్నీ భారతదేశములో కేంద్రీకృతమే గాక, ఒకదానితో నొకటిగాని, ప్రక్కప్రక్క రాష్ట్రములతోగాని కలిసిపోవుటకు సిగ్గుచిందు, సంస్థానముల సమస్యను ఆశించిన తర్వాతగా పరిష్కరించుటకు తోడ్పడినవి. భారతదేశములోని సంస్థానములు ఇట్టి ఆధునికీకరణములకు ననుసరించుచుండ పాకిస్థాన్, భూత్వమునకు ఆవుటి సంస్థానములు ఇచ్చింది. శిలకొప్పి కల్పించుచునే యున్నవి. రమ్యమైన వాడుక, భారత యూనియన్ కు, పాకిస్థాన్ కు సరిహద్దులలో నున్న కాశ్మీర్ సంస్థానము జిన్నా ఆశించినట్లు చేయించి భారతయూనియన్ లో చేర్చెను. పాకిస్థాన్ లో నున్న సంస్థానములు కల్లె పెద్దవరు కలత్ సంస్థానము తాను స్వస్వతంత్రముగా నుండుటకే నిశ్చయించుకొన్నట్లు తెలియజేయుచున్నది. మతోద్రేకమున మత్తెక్కి పోయిన ఒకటిగాను సంస్థానములు మిగిలే మరేవియు పాకిస్థాన్ లో చేరుటకు ఇష్టపడుటలేదు.

కలత్ సంస్థాన కీలక స్థానము
ఒక ప్రదేశమునకు దాని విస్తీర్ణమునుబట్టిగాక, దాని ఫలనాశునుబట్టి, కీలక స్థానమును బట్టి ప్రాముఖ్యత లభించును. ముఖ్యముగా దేశీకరణ విషయములలో, స్థానమునుబట్టియే ప్రాంతములకు ప్రాముఖ్యత లభించును. కలత్ సంస్థానము పాకిస్థాన్ ను ఇట్టి కీలక స్థానములలో నుండుటచేతనే ఈనాడు ఆ సంస్థానమునకు స్వతంత్ర పామున్నది లభించినది. తూర్పున సింధు రాష్ట్రము, పడమర పర్షియాదేశము, దక్షిణమున ఆరేబియన్ సముద్రము, ఉత్తరమున క్వెట్టా చానెల్ జిల్లాలు కలత్ సంస్థానమునకు సరిహద్దులు. హిమాలయ పర్వతములలో భగవంతు డేర్పరచిన మార్గములలో నొకటగు బూటాకానను ఈ సంస్థానసరిహద్దులలోనే వున్నది. సంస్థాన సముద్రతీరము దాదాపు 200 మైళ్ళుండును. అటు పర్షియాకు, ఇటు పాకిస్థాన్ కు మధ్య నుండుటకే ఈ ప్రాంతమునకు రాజకీయము గాను, దేశీకరణవిషయములలోను ప్రాముఖ్యత లభించినది.

కలత్ సంస్థాన వైశాల్యము 71,593 చదరపు మైళ్ళు. కలత్ సంస్థానాధీశ్వరునికి కప్పుము కట్టుతూ అతని ఆధిపత్యమునకు లోబడియున్న లాస్ బేలా సంస్థానము వైశాల్యము మరొక వేల చదరపుమైళ్ళు. లాస్ బేలా సంస్థానమునకు రెండు వైపుల కలత్ సంస్థానము ఒక వైపు సింధు రాష్ట్రము, ఒకవైపు ఆరేబియన్ సముద్రము ఎల్లలు. కలత్, లాస్ బేలా సంస్థానములు

జయపూర్వకముగా లెక్కచేస్తూ, కాని సభ్యుల్లో ప్రతిభావ్యులైన ప్రతివారి సహకారం ప్రభుత్వం కిప్పు దుండవలసిన అవసరం చాలా ఉందనీ, చిల్లర తగువులు చంపుకొని అందరూ, ఒక తాడుమీద నవవాల్సిఉంటుందనీ, వెగ్గిన పాతూ, ఓడినవారుకూడా ఆభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు. ఇది ఆచరణలోకూడా రాగలిగితే మౌద్రాసు ప్రభుత్వము తమకు రాగల చిక్కులన్నీటిని సముఖ్యంతో ఎదుర్కొనేగలవచ్చును.

రెండున్నూ పర్యవసరములు. దాదాపు 10 వేల అడుగుల పొడవు పర్యవసరముల మధ్య అక్కడ కట్టడ సన్ననిలోయలున్నవి. ఈ రెండు సంస్థానముల జనసంఖ్య 4 లక్షలకు మించివుండదు.

ప్రాచీన చరిత్ర

కలత్ సంస్థాన ప్రజలు, పరిపాలనకు క్రీస్తు కేసు ఏడవ శతాబ్దము వరకు హిందువులే. కాని ఇప్పుడు ప్రజలందరూ ముస్లిం తెగకు చెందిన ముస్లింలు. సంస్థానాధీశ్వరుడు కూడా ముస్లిం. భారతదేశముపై ముస్లింల దండయాత్ర ప్రారంభమైనప్పటినుండి, భారతదేశముపైకి ఎత్తినచ్చిన ప్రతిబాతిముస్లింలు ఈ సంస్థానమును పరిపాలించిరి. అరబ్బులు, గజ్నీలు, గోరీలు, మంగోల్ లు సుమార్లు, ముగల్ లు, అఫ్ఘానాజులు ఒకరి తరువాత నొకరి ప్రాంతమును పాలించిరి. ప్రస్తుతము పరిపాలిస్తున్న ఖాను అఫ్ఘానాజీ వంశస్థుడు. 18 వ శతాబ్దం ప్రారంభం నుండి ఈ సంస్థానంలో బ్రిటిష్ వారికి సంబంధములున్నవి. చివరకు 1854 వ సం. లో కలత్ రాష్ట్రం బ్రిటిష్ వారికి సంతి చేసికొనిరి ఈసంధి ప్రకారము కలత్ బ్రిటిష్ సార్వభౌమత్వమునకు లోబడిన రాజ్యముగా అంగీకరించబడినది. క్వెట్టా, దాని పరిసర ప్రాంతములను కలత్ రాజు బ్రిటిష్ వారికి కాబోధముగా కొలకు ఇచ్చెను. ఇందుకు ప్రతిఫలముగా బ్రిటిష్ వారు కలత్ నవాబుకు సాలకు లక్షరూపాయలు కప్పుము కట్టుటకు అంగీకరించిరి.

పరిపాలన

కలత్ సంస్థానము, పరిపాలనా పౌరముల కొరకు సరవాణా లేక పోయింది, జహల్ వాక్ లేక పల్లవులూ, కచ్చి, ఖారక్, మకరనలను అయిదుభాగములుగా విభజించబడినది వీనిలో ఖారక్ మాత్రము కలత్ సంస్థానమునకు లోబడియున్నది, ఒకరకపు స్వతంత్ర సంస్థానమని చెప్పవచ్చును. తక్కిన వాల్లు విభాగములును కలము రాష్ట్రములనుబట్టివే. కలత్ ప్రజలకు మూడు తెగలుగా విభజింపవచ్చును. ఒకటి నవాబు అనుయాయులు, వీరు సంస్థానమునకు దంతట, ముఖ్యముగా లోయలలో, వ్యాపించి వున్నారు. రెండు డర్వానీ తెగ జాతివారు, వీరు ముఖ్యముగా ఉత్తర ప్రాంతములలో నివసింపచుండుదురు మాడ. జహల్ వానీ తెగ ప్రజలు. వీరు దక్షిణ ప్రాంతములలో అధిక సంఖ్యాకులుగా వున్నారు. డర్వానీ తెగకు రామ్ సానీ సద్దారు వంశీపారంపర్య నాయకుడుగా నుండును. జహల్ వానీ తెగకు జహీర్ సద్దారు నాయకుడు. ఖారక్ కొంత వరకు స్వతంత్ర రాజ్యమైనను పరిపాలనలో నవాబు పోక్తము కలిగించుకొనుచుండను. సంస్థాన ప్రజలందరూ బెలూచీ, క్రాచీ తెగలకు చెందిన ముస్లింలు సంస్థానములో కొద్దిమంది

అల్లనిస్థానంలో ఇండియా రాయబారి లింగ్ కమాండర్ రూప చంద్ 1916-47 లో పంజాబ్ స్టేట్స్ మ్యాన్ లో సభ్యులుగా ఉండేవారు.

హిందువులకూడ వున్నారు. కాని వారి ఆచార వ్యవహారము, చూరగకు, ముస్లింల ఆచార వ్యవహారములకే పోలియుండును.

కలత్ సంస్థానము ముఖ్యపట్టణము కలత్ పట్టణము. ఈ పట్టణజనసంఖ్య మూడువేలకు మించదు. నవాబు ఈ పట్టణములోనే నివసించుచుండును. ఈ పట్టణములో కాలికాదేవాలయము, వీన్నో శతాబ్దముల నాటిది, ఈ నాటికి పూజాపుర స్కూలులతో నుండుట గమనీయమైన విషయము.

సంస్థానము ముఖ్యకర్త పట్టణము పన్నీ ఇది 'మకరన్' గాష్ట్రములో నున్నది ఈ ప్రాంతములో కేవలపరిశ్రమ కొంతవరకు అభివృద్ధి చెందినది బాగ్, గంధవా, మాన్ తంగ్, గ్వదార్ మొదలైనవి ఈ సంస్థానములోని ఇతర ముఖ్యపట్టణములు కరాచీ నుండి క్వెట్టాకు పోవు రైలుమార్గము, కలత్ వాహాన్ దాటిన తరువాత, దాదాపు క్వెట్టా చేరువరకు కలత్ సంస్థానము గుండానే పోవలయును. క్వెట్టా నుండి కలత్ పట్టణమునకు రోడ్డున్నది. ఇది తప్ప సంస్థానములో మరే ఇతర ప్రాంతమునకు రోడ్డుమార్గము లేదు. రవాణా ఎక్కువగా ఒంటెలు, గుర్రములు, గాడిదలపై జరుగుచుండును. సంస్థానములో విద్యావ్యాప్తి కూడ్యమే నని చెప్పవచ్చును.

ఆగస్టు 15 వ తేదీ తర్వాత

ఆగస్టు 15 వ తేదీన చేశం స్వాతంత్ర్యం పొందటంతో సంస్థానాలపై బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునకుల సార్వభౌమత్వం అంతరించింది. సంస్థానాలు స్వతంత్ర్యం గా వుండటానికి వీలులేదనీ బ్రిటిష్ వారికి సంస్థానాలపైల అధికారాలు, దాని తరువాత ఏర్పడనన్న భారత, పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వాలకు సంక్రమించువలెననీ కాంగ్రెస్ వాదించగా, సంస్థానములు స్వస్వతంత్రముగా నుండుటకు స్వామికావ్యక్తిత్వ హక్కు వున్నదని జిన్నా వాదించినాడు. తన వాదము ననుసరించి భారతదేశములోని అయిదారువందల సంస్థానములన్నీ స్వస్వతంత్ర ప్రభుత్వములైపోయి, దేశమును ఛిన్నాభిన్నము చేయునని జిన్నా ఆశించినాడు కాని ఆయన వాదము పాకిస్థాన్ కే ఎదురుదెబ్బపడినది. పాకిస్థాన్ లోని సంస్థానములలో కల్లె పెద్దవరు కలత్ సంస్థానము జిన్నా నూడనను అంగీకరించి, స్వస్వతంత్రముగా నుండ నిశ్చయించుకొనెను. ముస్లిం సంస్థానములన్నియు, మతాభిమానము వలన పాకిస్థాన్ లో జేరి, తనను బలపరచునని ఆశించుచుండిన జిన్నాకు ఇది ఆశీర్వాదమైనది. అరేబియన్ సముద్రతీరమున నుండి, పర్షియా సరిహద్దున వున్న కొండజాతుల సంస్థానము స్వతంత్రముగా, బుహీనరాజ్యముగా వుండి పోవుట పాకిస్థాన్ కు ప్రమాదముకల నిస్సంశయము. అందువలన వీవిషయముగానైనను కలత్ ను పాకిస్థాన్ లో జేర్చుకొనవలెనని పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వము ఆగస్టు 15 వ తేదీనుండియు ప్రయత్నించుచున్నది.

కలత్ నవాబుకుగాని, అతని కాసనసభకుగాని పాకిస్థాన్ లో జేరటం యిష్టములేదు. దైగా, నవాబూ ప్రజలకూడ భారత యూనియన్ లో జేరవలెనని ఉద్దేశించుచున్నారు. ఇట్టి నూచన కలత్ నవాబు ఒకమారు భారత ప్రభుత్వమునకు చేయున్నాడని ఎరిగి పాకిస్థాన్ అధికారులు ఆయనను బ్రతిమాలి అప్పటికి విడిమింప జేసిరి. భారత ప్రభుత్వము మాత్రము పాకిస్థానును ఇచ్చింది పెట్టవలె నను దురుద్దేశముతో ప్రయత్నించెను. కలత్ నవాబు తన సంస్థానమును జేర్చుకోవలసినదని భారత ప్రభుత్వమును కోరగా, అందుకు భారత ప్రభుత్వము నిరాకరించినది. సంస్థాన ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యము వహించిన ఉధ్యమకాసన సభలు, సంస్థానాధీశ్వరుడూ కూడా కలసి చేసిన నూచనను తీరస్కరించుటలోనే భారత ప్రభుత్వము పాకిస్థాన్ పట్ల తనకుగల క్షేపణ్యతను ప్రదర్శించినది. జునాభుక్ విషయములో పాకిస్థాన్ ప్రదర్శించిన అసమంజస విధానమునకు ప్రతిగానైనను భారత ప్రభుత్వము కలత్ ను జేర్చుకొన నుద్దేశించలేదు.

కలత్ సంస్థానాన్ని పాకిస్థాన్ లో కలుపుకొన్న జిన్నా.

కలత్ ప్రత్యేక రాజ్యముగా నుండుట పాకిస్థాన్ కు సుకదాము ఇష్టము లేదు. కొండరాతి చేరిన నవాబును, ప్రజలను కాశ్మీర్ ప్రజలవలె హింసించుటకు ప్రయత్నము చాలక పాకిస్థాన్ మరొక పన్నాము పన్నినది అరేబియన్ సముద్రపు దిక్కుననున్న ఒకరక రాష్ట్ర ఆధిపతిని, ఖారక్ రాష్ట్ర ఆధిపతిని, లాస్ బేలా సంస్థాన ఆధిపతిని జేరదీసి, వారికి మతావేశము పురికొల్పి, వారిని పాకిస్థాన్ లో జేర్చుకున్నది. లాస్ బేలా ప్రత్యేక సంస్థానమా వాదాయన నది నిర్ణయింపగలటయే కష్టము. ఈ స్థలమును అంతర్జాతీయ న్యాయ సంఘమునకు వదిలి వేయుట మంచిది. మకరన్ రాష్ట్రములు ప్రత్యేక సంస్థానములుగావు. అవికలత్ ఖారక్ రాష్ట్రమును మాత్రమే. అట్టివానిని కలత్ నవాబు ఇష్టము లేకుండ పాకిస్థాన్ లో జేర్చుకొనుట న్యాయవిరుద్ధము. మకరన్ తీరమున కొపలా కాయలకు పాకిస్థాన్ కాకాదకము పంపబడినదట. తీరమున కొపలా కాయలకు గాక మూడువేలకు మించిలేని సంస్థాన వైశ్యమును భయపెట్టుటకు, నవాబులు లోబరుచుకొనుటకు ఉద్దేశించబడిన చర్యయే. కుర్ కాసనసభ ఈనుధ్యనే సమావేశమై, పాకిస్థాన్ లో జేరకుండ వుండి, బాంధవ్యపు ఒడంబడిక చేసికొనుటకు నిర్ణయించినది. ఎనువకాసన సభ కూడ అట్టి తరీ పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వము జరిగిన ఈ అక్రమచర్య వారిని భయపెట్టుటకు గాక, కోపాద్రులై నొనరించుటకు మాత్రమే ఉపయోగపడును. కలత్ పాకిస్థాన్ లో జేరుటకు కలత్ ప్రజలకు తప్ప—ఎక్కరికిని అభ్యంతరము లేదు. కాని కలత్ ను భయపెట్టి, విడదీసి, తగవులు పెట్టి గాక సామరస్యముగా జేర్చుకొనుట పాకిస్థాన్ విధి. తనలో జేరవలెనని ఆశించిన కలత్ కు ఆకాభంగము కలిగించినా, ప్రజాప్రాయము మాత్రములపట్ల గౌరవముతోనైనా, కలత్ ప్రజాభిప్రాయము నెగవేరునట్లు చూచి ఉండవలసివది. కాని అట్లు జరగలేదు. తుదకు కుర్ కాసనసభ జేర్చుకొన నిశ్చయించి

వెరిసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగు పూయనక్కరలేదు. అయిదేదనికెప్పు, తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళకడుగా వెంట్రుకలను నలుపు విషము. గుణం కానిదో. కప్పు వానముచేయబడును. తెలుపు కొంపపై యుండిన రూ కి-కి-చి మధ్యరకపై యుండిన రూ కి-కి-చి పూర్తిగా యుండిన రూ కి-కి-చి. గమనింపు:-ఇది మెదడుకు కంటికి కుంపి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

మనుచరిత్రకావ్య రస తత్వ చర్చ.

[10వ పేజీ తరువాయి]

అని నిష్కర్షములాడినది. ఆతని హృదయము నీ సంగతు లెవ్వియు నాకర్షింపనేలేదు. పరా కరాదుల గాఢ బాధాపారిచి "వారికంటెను నీ మహాత్మ్యము ఘనమే?... మనమున్ను తెల్ల దామరసనేత్రలిండ్ల బంధాలు గారె?" అని తూలనాడినది వరూధిని. బదులుపాలు లేదు. ఆమె వాని ప్రత్యక్షతరముగూడ బడయబాలని గరికి వచ్చినది. ఇక నామెవలన దా నూరుతేరు మార్గమున దెలిసికొనబాలనని ప్రవరు డొక నిశ్చయమునకు వచ్చెను. ఆమె కేరీరమునకు అంటుకొనిన "జవాదీప గదంబించు నొడలు" గడిగొని, ఆచమించి, ప్రవరు తన నిత్య రాధనదైవమున గార్వ పత్యాగ్ని స్థితుడైచెను.

"దివివర్జ్యము నీ ముఖంబున తృప్తి గాంచు,..... నన్ను గావగదవే స్వాహా వధూవల్లభా! దానజాగ్నిహోత్రపరతంత్రుడ నేని..... నన్ను సదనయిన నిల్వ మిసంధు పచ్చిమూసోనిధిలోన గ్రంథకాయమున్న రయం బున హాగ్నివాహనా!" అంతట—

"అమృతీ కేపు దేహంబున అగ్నిదేవుండు సన్నిహితుడయ్యెను."

"ఉత్తప్తకద్రవధారాగౌరంబున (ప్రవ రుని) తను చ్చాయా పూ రంబున నక్కాన వెలింగెను."

"కరూధిని హృదయకంజంబున రంజిల్లు నమందానరాగ స ము కరం దంబు అందంద పొంగెను."

"(అతడు) పాఃకప్రసాదబుబున దవనజవ నంబున నిజమందిరంబున కేరిగి నిత్యకృత్య సత్కర్మకలాపంబులు నిర్వర్తించెను.

శ్రీకృష్ణదేవరాయ సంప్రదితంబున "స్వాహా చివ మనుసంభవము"నందలి రసమంచితకథ లలో నది మొదటి కథ. ముఖ్యమైనగాథ. ప్రథమ ద్వితీయా త్వాసము లాక్రమించిన యీ యాఖ్యాయక గ్రంథాంతర్గతములకు నుత్తరకథ లకు దీక్షాంకురప్రాయమై భాసించుచున్నది. ఇందలి ప్రధానపాత్రలగు ప్రవర, కరూధిని గుణ గణాదీక్షుల నాక్రమించి కావ్యరసవాహిని జాలవాలుచుండును. కావున బహిరంతము.

ప్రవరునియొక్క నడవడియంతయు నింతకు ముందు తెలిసికొంటిమి. ఇక వరూధిని జాతము. ఆమె యచ్చరమచ్చెకటి. రూపుగైకొన్న సౌందర్యపారము. గాయనీమణి. యశలి. భాగ్యవతి. గర్వవత్సల చతుర. ప్రవరదర్శన మాత్రమున నామె మదియందు "గోరికలు గుబ్బు టిల్లెను". "జనుగవ గనుగొడిచెను." ఈ లక్షణ ములు, కరూధిని యుక్తాయు కవిచక్షుల యొనర్చ బాలి, కేవల కామోత్సాహంబున చాటు చున్నవి. ఈ యనరాగము దైవిమగ నొక ప్రవరునిదేవ మాత్రమే. ప్రవరసౌందర్యాతిశయ మామెకు "బోధకక మాన్వి మోహవిభ్రాంతిలో బడవైచెను. ఆమె నీ యవస్థకు దేగల చక్క దనము గల వగవాడు గంధర్వదులయందగుడ లేడని మనుష్యుండు డెలయగలడు. స్పష్టియం దిది యొక యశ్వరసంఘటనము. మదనోన్మాదిని యైన దేవకాంత, తన దేవత్యమునగూడములచి నది. వాని సౌందర్యము సభిరగించి, మెచ్చి, తుడుకు— "సుర గరుడోరగనగ భేవర కిన్నర సిద్ధ సాగ్య చారణ విద్యాధన గంధర్వకమారుల నిరతము గనుగొనమె పో! శేరుర వీరకా" అని నిశ్చయించినది. ఉత్కటమున భావోద్రేక మున మూర్ఛనొందినదానివలె, నిగ్గు విడిచి వాడు తచ్చుచున్న మార్గమున కడ్డముగ నిల్చివానికి విభ్రాంతి గల్గించెను. విభ్రాంతికాదా మణి? స్త్రీజనోచితమున లజ్జను, నమ్రభావమును, పోతెట్టి, తెగబడి, హాపురుపుడు, విదేసి యుడు, అందును జాత్యంతరడు, నగువాని యెదుట నడ్డమై యొక లోకమోహిని నాజను జవ రాలు నిలువబడుట, ప్రవరునిబోలు బ్రహ్మవిరున కబ్బరము గొల్పదా? ఇదియునుగాక నది "మనియాశ్రమమున తపతపతో"వచ్చి తన దిగులు దుపుకొన దలంచిన వాని చందము తెలి యక, ఎవడో, ఎందుల కదటికి వచ్చెనో విచా రింపదలంపక, దా నెవరో తెలపక దవ తతర పాలు నమసరించి వరూధిని యదాటున నడ్డమై ముందడుగు వేయనీక వాని నాపుజేయుట యొక

లాటముగ గన్పట్టదా? ఎట్లంటే కాతడు దివ్య దివ్యులొని, తన యూర్విలోన నడుగుట నెవరుగ గొని యామె "ఏకాంతమునందున్న జవరాం ద్రునెవడి పల్కరించులాను", "ఇంత భయంబు లేక నీకు ఎల్లి దివైతిమి" అనుచు నెల్లిపాడువు మాటల బడలిడిట ఉచితవనరాదు. కాంతయు గోడియు వీడి, మిన్నలు పువోడ వచ్చిపడి, యడలిపోవు డె. మతో వేరొనడి పెడవులు దడికికొనచు వచ్చుచున్న పరదేశిని, మాటా మాటని, మగమున పెడగొని యడమగుట వరూధినికి దవ్యుగ దోచలేదు. కాని వాడు పలు కరించుట తనను ఎగతాళిసేయుట యట. "ఇంతలకన్ను లండ దెరు వెవ్వరి వేడెరు" అని పల్కినది. ఆతని కనుల ప్రసంగ మెదులకు దాక? ఆదీకప్రసంగముకాదా? అది మర్యాదకు లక్షణమా? ఇంతియకాదు.

తన గొప్పతనమును జాటి చెప్పు నవసరమున "ననవిలుకాస్త్రంపు మినుకలవ రించు పని వెన్నతోడ వెట్టినది మాక" అని పలుకుట సౌకి యమునకు గురీయా? టెటల వరూధిని మిత భాషిత్యమును విడిచి తన హృదయమున గల మదనతాపములొది సంభాషించెను. ఆమె తుది ఎల్లికోలును గురించి యంతకుముందు జదిచి యుంటిమి. వ రూ ధి నీ వి న్యా స ము లు, ప్ర సంగ ము, సా హ స ము మున్నగువానినిట్టి, యామె జాతిప్రకృతివద్దలి ననుసరించి ప్రవ రించెనేకాని, దేవయోనిది శేష యయ్యెను. జీవోత్తరక హేతువులగు, లోక మర్యాదనుగా, కాస్త్రమర్యాదనుగాని పాటింప దయ్యెను. అచ్చముగ దృతీయపురుషార్థపాసిని యొనది. కావున బ్రవరు దామె సంప్రదాయ మునగూడ నిరసించెను. "కేరీరములు తిరములు గావు నీవు నోరు, బడలు పులకరింప జెప్పు చున్న తుచ్చగుణములు మిసాలపై దేనియలు. ఆ కా ము డివి గ్ర హిం ప డు." అని చక్కని యు ప దే శి మొనర్చెను. అయిన శేషి ప్రయోజనము. ఆతని మీడిబోయి కాలించి, ఏమేమో చేయ యత్నించినది. చక్క దనము, స్థానబలము, దేహబలము, జాతి బలము, గరిగివడి గాన సాహసించినది వరూధిని. ప్రవరుడుగెంటిచైచెను. ఇది యామె శృంగార నాటకమునకు ఫలము. ప్రవరుడింటికితేచెను. అది యాతని కర్మనిష్ఠకు ఫలము.

విపరీతధర్మములు, లక్షణములు, గల ప్రకృతుల నొకటజేర్చి, యొండొంటిసంఘర్షణ మొనగూర్చి, కవి తన విధిని నిర్వర్తించును. దానజేసి పాత్రల భావములు పరిణతిగాంచి రసమునకు స్థాయి లభించి, కవిహృదయము వెల్లడి యగును. వరూ ధినివన యమాన బెద్దన శృంగారరసహేమము నెంతవరకు సాగింపవచ్చునో, అంత దనుక సాగించి దానిని బరమాధికి దెచ్చెను. కాని పాత్రపోషణవిధానమున వరూధినికి యోగ్య స్థానము నిచ్చుట ఆయన కభిమతము గాదని ప్రేమి వివరించిన సన్ని వేదాదీక్షములవలన తెలియ వలకలదు. ఆమెను జెప్పకలసినచోట్లగూడ "అచ్చరలేమి, తెలు"యిత్యాది సామాన్యకబ్బము లనే ఎక్కువగ ముపయోగించుటయు దైయభి ప్రాయమును గట్టిపరచుచున్నది. ప్రవరాఖ్య నిచే ప్రోవునది నేలబడినదీవరూధిని. కావున నామె నవలంబముగ గొన్న శృంగారరసము నాధారరహిత మైనది. అత డిష్టదేవతానుగ్రహ మున సుఖముగ దనయూరు జేరెను.

"యచ్చ కామసుఖం లోకే
యచ్చ దివ్యం మహాస్సఖమ్
శృష్టాత్యుమఖ్యైశ్చైతే
నార్తర స్నాదేశం కలామ్."

అను లాక్షణిక నిర్వచనముచేరు లక్ష్యమై ప్రవరుని పరమ విష్ణుమజీలితము ప్రకాశించు నటుల బెద్దన కవిండుడు పాత్రను దీర్చి రసపుష్టి గూర్చెను. "శీర్షంవాను లేతెంచివారని విన్న" అనవద్యమున వీర్ణించుటతో విడువక సిద్ధసంభా మణ సంధర్మమున బలికించిన మాటలలో బ్రవ రుని సత్పురుషసేవా, వేదాంత విచారాది విషయములున; "సాలగ్రామము మున్నగా గొనడు", "తరుణాగ్నిహోత్ర", "అభ్యాగత సేవాపరతంత్ర సకలజీవనుడు" అని వచించుటతో ద ని వి గొ న క వరూధినిసమా వేశసమయమున

దననగూర్చి ప్రవరుడు వచించిన యర్థముచే నాతనియను, నియమాది ప్రతానసాన శ్రమ మును పెద్దనార్యుడు నర్పించి ప్రవరుని వైరాగ్యయోగసంబంధియు "శేమ" గుణమును నిరూపించియున్నాడు. ఇంతియకాదు. పాద లేపవహిమ దన్ను జేరనంతన, హిమవత్సర్వత మున కేగి, యచటగల దివ్యత్రేత్రముల సంవిర్భంత మను తలంపులు జనింపజేసినట్టి పరిశుద్ధమనస్సును దౌః ధము కఱిగిపోయి చింతచేపడినను దన స్వధర్మాచరణమున వణువక స్ఫురించు (అత్మ) స్ఫురితియు, మాతాపితరుల దననిమిత్త మెదురు నూచుచు నన్నము దినక డిలు జెందుదు రను (లేక సత్యానత్యవస్తావరీకరము నొనర్చు) చింతయు, "ప్రాంచిచ్చుమణ బాహుమూల రుచితో బాలిండ్లు నొంగార దైయంచల్ మోవగ గొగిలించి, యగ్గరం బాసింకి"న దివ్య సుందరిని "హ! క్రీహరీ యంచుకాట మోమిడి తదీయాంసద్వయంబంటి పొమ్మించుకా ద్రోచి" నట్టి యింద్రియనిగ్రహమున; బ్రవరుని స్థితప్రజ్ఞ తను జాటుచున్నయవి. రాగశ్చివకలపితాంతా కరణని గానీక నిర్వాతప్రదేశేస్థితిపరికవత బ్రవరభూమికను సమాధికరహితముగ బోషించి పెద్దన తన నామము నన్వర్తము గ నొనర్చి యున్నాడు. కావున "శేమము" ప్రవరుని ముఖ్య లక్షణ మని జేరినది. "పావక ప్రసాదలబధనజన నంబున" నత డిలునేరట యాతనికీగల భగవ తృప్తిసాదసిద్ధిని వెల్లడించుచున్నయది.

శేమ మనగా— "వికారా విషయాభిలాషా దయః; తద్రహితచిత్తత్వం—చైరాగ్యాదిజన్య స్తృప్తాత్యయాద్యపరపర్యాయో నిశ్చయభోగ్య మనోవికారి శేమ ఇత్యర్థః. అయమేవ యమ నియమాద్యనుభావో భృతిః శ్చేదాదివ్యభిచారి చర్యయేనా త్యాంతో భవతి"

అని లాక్షణికోక్తి. విషయాభిలాషాదులు జెందని చిత్తము—చైరాగ్యమువలన గరిగిన "శేమ" మను జేరుగల "విశ్వద" మను

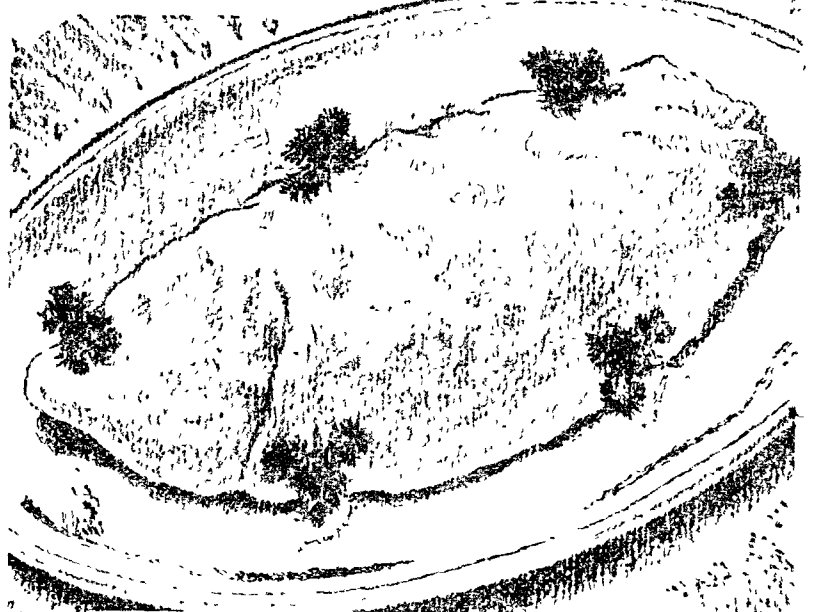
మనోవికారము "శేమ" మనబడును ఇదియమని యమాదికములగు సాధనములతోననిపింపబడి కాంతమగుచున్నది. కావున "శేమ"పూర్వకసాయి "వాంతము". ఇవిప్రవరపాత్రయందు రూఢములు.

ఇకట నొక విషయము గమనింతును విరూధిని సర్వభావములు బ్రవరసమర్పితముగావించి విఫల మనోరథమై, పరాభవము గాంచినది. కావున శృంగారమున కాత్రయము లభింపదయ్యె. ప్రవ రుడు సర్వాంతర్యామియగు వైశ్వానరు నారా కించి సర్వకర్మములు తదర్పణ మొనర్చి, తత్పర తంత్రుడైన పరిశుద్ధాంతికరణుడుగుట నాతని బ్రాధింంచి "తత్ప్రసాదమున" నింటికి జేరి, స్వ గర్భితకర్మములకు భంగమువాటిలనీయక నిర్వహిం చెననుటవలన బ్రవరుని మనోరథము సఫలమైనది. అందున కాంతమునకే స్థాయి లభించెననియు, నడియపెద్దన హృదయ మనియు దలంప నవకాశ మున్నది. రసగ్రహణపరాయణులగు పండిత ప్రకాండులు సిద్ధాంతమొనర్చుటగావుత! ఇక్క దక్కిన కథల బరూమర్శితము.

ద్వితీయ ప్రకరణము

మనుచరిత్ర తృతీయాత్వాసమాది తుది దమక నుత్తరభాగ మని చెప్పుచున్నాము. తృతీయము వరూధినివిరహము, నూర్యా స్తమ యాది క ప్రకృతి వర్ణనలు, మాయాప్రవ ర ప్ర వేశ ము, మాయాప్రవరవరూధినిసంయోగములతో గూడు కొని పాతకజనహృదయంగమమై యొప్పు గూర్చుచున్నయది. ప్రవరవర్ణనమునందలి, యనగా నాతని యలంకారాదిక విషయములగు లోటుపాట్లను మాయాప్రవ రునియందుమనకు పొపించి పెద్దన తన ధర్మనిర్వహణ మొనర్చు కొనెను. మాయాప్రవర ప్రవేశముకంటె బ్రవర వియోగమున దపించు వరూధిని సౌకిల్యము నించుక విమర్శించుటయు నవసరము గాకపోదు. విలసన; ఈయము ద్వితీయమునుసానము నాక్ర 20 వ పేజీ చూడుడు

గామాన్యమైన ఆమ్లెట్ -

అయితే దాల్డాలో పండినదో ఎంత రచికరముగానుంటుందో!

కోడి గ్రుడ్లతోని తెల్లటిదాగమును పుప్పవచ్చని దాగమునుండి వేయించెడి. గడ్డిగా నుంపింపరకు ఈ తెల్లటి దాగమును రుచి పుప్పవచ్చని దాగమును భేర్చండి. తరువాత అయిదు నిమిషములదా దాగ కలుపండి. తరువాత ఉల్లిపాయలముక్కలు, కొద్దిగా నిలగొట్టగదిన బటాటిగింజలు, లేక పలుచని చిన్న బొప్పేవోముక్కలు, మరియూ బువ్వారెండు ఉప్పు, మిరియము చేర్చండి. ఒక మూకుడుతో వేయటకు వీలగు సంతమకు దాల్డాను వేడివేడి వై మిక్రముమును పడిచేయండి. ఒక్కవైపు కొద్దిగా గోధుమివ్వము ఎప్పుడంతవరకు వేయించి దానిని మధ్యకు మడిచి తిరుగవేయండి. రెండవవైపున గోధుమివ్వమువలె అగుసంతవరకు వేయించి వేడిగా వడ్డించండి. అది ఓచిరిరిరిగా నుండుటను మీరు తెలు వలెనగుచు దాల్డాలో మీ అహారములను ఎట్లు తుదిపరచాలి... సాధారణ అహారమునకు లేక ఒక ప్రత్యేక ఆతిథికి ఏమి తయారుచేయాలి... మీకు ప్రయోజనకరమైన విషయములకు క్రింది చిరునామాకు వ్రాయండి.

ది దాల్డా అడ్ వైసరి సర్సిప్
పోస్ట్ బాక్స్ నంబరు 359, బొంబాయి 1
HVM 76-172 TL

లలితకళలు: మానవజీవితము

శ్రీ దోనేపూడి రాజారావు

ఈ విశాల విశ్వములోని ప్రతిప్రాణీ పరివర్తన ముతో కూడియున్నది ఈ పరివర్తనము ప్రతి ప్రాణియొక్క అనివార్యమైన స్వాభావిక లక్షణమై యున్నది. ఇతర అబోధప్రాణులకంటె మానవుడు అధికపరివర్తనము జేచు ప్రాణి మానవుని ఈ అధికమాత్రపు అతని బుద్ధి అధికతయే మూలము. ప్రతివిషయమును సమగ్రముగా సమాలోచన చేసి అందులోనున్న మంచిని స్వీకరించడము, చెడును విడనాడడము అతని బుద్ధికి గల గొప్పలక్షణమై యున్నది. మానవుడు అధిక చైతన్యముతో ప్రాణి గనుక ఆనందమునిచ్చి మానవుని ప్రభావితులజేయు ప్రకృతిని తన నలువైపులా కనులగాంచుటా ప్రకృతి ప్రభావమునకు వశిభూతుడౌతాడు. ఈ ప్రకృతిని తన జీవనసహచరిగా ఎంచినాడు

ఆదికాలములో మానవుని జీవితానుసరములు అత్యల్పముగా నుండెడివి. అతని అనుభవానుభూతికూడ అల్పముగానే వుండెడిది. ఆహార సంబంధమైన ప్రాథమిక జీవితానుసరములు మాత్రమే కలిగియుండెడివాడు. ఆదికాలములో అన్ని దేశవాసుల జీవితము ఆహార సంబంధమైన ప్రాథమిక జీవితానుసరములతో పరిమితిగా యుండెడి దని చెప్పవచ్చును. మానవుని జీవితానుసరములు పెనుగొనిపెనుగొనిగా పెంపొందినకొలది అతని సభ్యతాసంస్కృతుల వికాసముకూడ పరిమితిగా అవసరములనుబట్టి వృద్ధిపొందినది. అతని ఆకాశాంతలలోపాటు కల్పనలతోపాటు అనుభవముకూడ అధికమైనది. ఇంతియేగాక తాను దర్శించు దృశ్యములగురించి ఆలోచించుటయేగాక, ఆ దృశ్యమును గురించి విశ్వాద ఆలోచించ ఆరంభించాడు. మానవుని

అభిలాషాకాంక్షలు, ఆలోచనాశక్తి అధికమైన కొలది సత్యాసత్యాన్వేషణచేయు బుద్ధికూడ దిన దినాభివృద్ధి గాంచినది. పరిపూర్ణమైన తన బుద్ధి బలముతో ప్రకృతిని తాను దర్శించిన విధముగా చిత్రించడము, అనుసరించడము మొదలుపెట్టాడు. తాను ఆనందముగను సంతోషముగను ఉన్నపుడు ప్రకృతిలోకూడ ఆనందమును దర్శించడము, తన దుఃఖముతోపాటు ప్రకృతినికూడ దుఃఖముయముగ దర్శించడము మొదలుపెట్టాడు. ఇంతియేగాకతన మనోభావములను చిత్రించడముకూడ ఆరంభించాడు. ఈ మనోభావచిత్రణాకాశల్యమునే కళ యన్నారు. అనేకమంది అనేకవిధముల కళా పరిభాష నిచ్చియున్నారు. పాణిని క్రియాకాశల్యమునే కళ యన్నారు. కొంతమంది సౌందర్యప్రతిపాదనమే కళ యన్నారు. శ్రేష్ఠమగు ప్రతికార్యము కళాగర్భితమై యున్నది. కళ అకరణగుణమును పొందగలిగియుంటుంది. ఎల్లపుడు కళద్వారా మన కల్పనలు, కోర్కెలు, అనుభవములు వెల్లడౌతుంటాయి అనగా మన మనోభావముల ప్రతిబింబమే కళ. మనభావములను ఇతరులకు తెలియజేయుటకు, ఇతరులు మన భావములను అనుభవించుటకు కళయే చక్కని సాధనము. మానవునికి అతని క్రియాకాశల్యము వలన అమితానందము కలుగుతుంది. తన కార్యము తనకేకాక ఇతరులకుగూడ ఆనందము నివ్వవలయునని, వారికి ఉపయోగపడవలయునని కోరుతుంటాడు. అటుఉపయోగపడునట్లుగా కార్యముల పూర్తిచేస్తాడు. ఈ కళ మానవుని మనోనయనముల విస్తృతి అతని అలనుకొనరావునాసి అమితానందము ఇస్తుంది. మానవుడు తాను నిర్మించు ప్రతివస్తువు పుష్కలమైనట్లు, తనకు ఇతరులకు ఆనందము నిచ్చునట్లు నిర్మించుతాడు. మానవుని ఈ ఆచంచల సౌందర్యాభిలాషయే ప్రపంచమున సౌందర్యమును చిరస్థాయిగా నుంచగలిగినది. సౌందర్యాభిలాష మానవుని స్వాభావికలక్షణమై పోయింది.

శిల్పకళ మానవునకు ప్రకృతిప్రసాదితమని, అనుకరణజన్యమైనదని, పలువురప్రముఖులదృఢాభిప్రాయమైయున్నది. కొన్ని ప్రకృతిపురుగులు, పక్షులు, కళాద్రవ్యాలని నడువబడినవి. బంగారు పిచ్చుక అల్లుగూడు ఎంతో కళాకాశల్యము కలిగి యున్నది. నేటి విజ్ఞానయుగములోని వైజ్ఞానికుడైనా దాని తుదిమొదళ్లను కనుగొనలేకున్నాడు. వడ్రంగిపిట్ట తొలచు గూటిని చూచియే మానవుడు వడ్రంగము చేయ మొదలుపెట్టెనని, సాలెపురుగును చూచి నేతపని

మొదలుపెట్టెనని, కుమ్మరిపురుగు చేయు మృత్తికను చూచి కుండలుచేయ నారంభించెనని మనపూర్వులు చెప్పియున్నారు. దీనినిబట్టి కళ ప్రకృతి ప్రసాదితమని యాధి యాతున్నది ప్రకృతిసహాయంతో సమాజశ్రేణుస్ఫురే మన పూర్వులు శిల్పములు చేయ మొదలుపెట్టెరనుట విశ్వసనీయము. మానవుని ఈ కళలు దేశకాలానుసారముగ వివిధ శీలయందు వివిధరూపములుగా బుద్ధి బలఅధికతతో వృద్ధిచెందుతూ జనరంజకముగ వుంటూ ఒక్కొక్క విశేషమును చాటుతూవచ్చినది. మానవ నిర్మిత కళలు మొత్తము అరువదినాలుగు నీటిలో ఈడడము, పూలమాల గుచ్చడము, నృత్యము చేయడము, మొదలైన అల్పకార్యములకుకూడ కళానామ ధేయ విచ్చియున్నారు అరువదినాలుగు కళల యందును లలితకళలకు మాత్రమే ప్రాధాన్యత ఇచ్చియున్నారు. వీటినిమాత్రమే మన మిప్పటి తగినరీతిని బరిశీలించి చూతము.

లలితకళల ఉద్దేశ్యము

లలితకళలు సౌందర్యవృద్ధి మానగావించి వున కమితానందోద్రేకముల నివృద్ధమేగాక సమాజహితమున కుపయోగపడుచున్నవి. ఈ కళలను జీవితమునంచి తేరుచేయలేము. కళలకు జీవితమునకును గల అవినాభావ సంబంధము నేటిదికాదు. ప్రాచీనకాలమునాటి స్టేట్, అరస్ట మొదలుకొని నేటి అసంఖ్య అర్యాచీన కళోపాసకు లందరు కళ - జీవితముయొక్క సామంజస్యమును స్వీకరించుచున్నారు.

కళ మన కానందము నివృద్ధముతోపాటు మన మనోభావముల మేల్కొల్పి జీవితమునకు జాగృతి నిచ్చును. ఇంకా మనభావములబలవత్తరపరచి మన కల్పనాశక్తిని పెంపొందించును. కళ మన జీవితమున కింత పని చేయుచున్నప్పుడు ఇది ఉపాదేయ మనక తప్పదు. కళయొక్క ఉపాదేయత సమాజపరమైపోయినది. కళ జీవితంకోసమునని అతిప్రాచీనమైనది. జగత్వృసిద్ధికెక్కినది.

కళ ఆదినుంచీ జీవితానుసూత్రాని చిత్రిస్తూ వచ్చినది.

ఈ కళను ఉపయోగి కళయని, లలిత కళయని రెండువిధములుగ విభజించియున్నారు. చేతిపనులన్నియు ఉపయోగికకళ లనబడినవి చేతిపనివారైన వడ్రంగి, కుమ్మరి, కుమ్మరి, కంసాలి, సాలె మొదలైనవారు ఉపయోగిక కళానిర్మాతలు, పోషకులు అనబడిరి. ఉపయోగికకళలు మానవుని నిత్యజీవితానుసరములను మాత్రము పూర్తిజేయును. మానవుడు సౌందర్యాభిలాష గనుక తానుపయోగించు ప్రతివస్తువు అందముగ నుండ నభిలషించుచు తన మనోభావానుసారముగ మట్టిపాత్రలపైకూడ లతలను, ప్రతిమలను చిత్రిస్తుంటాడు. కొందరు సాదాతనములోనే సౌందర్యమును కనుపర్చుదురు. కావ్యకళ, సంగీతకళ, చిత్రకళ, వాస్తుకళ, మూర్తికళ (శిల్పకళ) - ఈ విధుకళలు లలితకళ లనబడినవి. లలితకళలు అత్యుక్త అమితానందమునిచ్చి, సౌందర్యాభిలాషను ఆనందాభిరుచిని పూర్తిజేయును. ఈ లలితకళలు మానవుని మానసికవికాసాన్నతిపై ఆధారపడియున్నవి. ఉపయోగికకళలు కారీరక ఆర్థికఉన్నతిపై ఆధారపడియున్నవి. మానవుడు నాగరుకుడైనకొలది, అతని విజ్ఞానము వినదినాభివృద్ధి గాంచినకొలది అతని అవసరములు మితిమీరి పోవుచున్నవి. ఈ అవసరముతోపాటు సౌందర్యవిపాస పెంపొందుతున్నది మానసిక తృప్తికొరకు, ఆనందానుభవముకొరకు, మనోభావానుసారముగా సౌందర్యమును సృష్టించుకొనవలసివస్తున్నది. "లోకో భిన్నరుచి" అన్న లోకోక్తి కనుసారముగ, దేశకాలానుసారముగ వివిధ దేశవాసుల సౌందర్యవిపాస వివిధరూపములుగ ఉంటుంది. ఒక దేశీయులు ఒక వస్తువునందు సౌందర్యమును కనులగాంచ నభిలషించ, వేరొక దేశీయులు వేరొకవస్తువునందు సౌందర్యమును కనులగాంచ నభిలషింతురు.

లలిత కళలలో కొన్ని శ్రేణింధ్రియముల ద్వారా, మరికొన్ని శ్రేణింధ్రియముల ద్వారా

మానసికతృప్తి నిచ్చును. కనుక వీటిని రెండు తరగతులుగ విభజించియున్నారు. 1-శ్రేణింధ్రియ సహాయ సంబంధముతో కూడియుండు కళలు; 2-శ్రవణేంధ్రియముల సహాయసంబంధముతో కూడియుండు కళలు.

మూర్తాధారమునుబట్టికూడ లలితకళలను రెండు రకములుగా విభజించియున్నారు. మూర్తాధారము నుపేక్షించని కళలు ఉత్తమకళ లనబడినవి. మూర్తాధారము కావ్యకళకు, సంగీతకళకు, ఇంచుమించు చిత్రకళకుకూడ చాల తక్కువ అవసరమై యున్నది. వాస్తుకళకు శిల్పకళకు మూర్తాధారము ఎక్కువ అవసరముగాన, వీటికి మామూలు స్థానము నిచ్చి యున్నారు ఈ విధుకళలకు కౌవలసిన ఆధారములు రాయి, రప్ప మొదలుకొని శబ్దసంకేతముల వరకు తీసుకొనబడినవి. నయనశ్రవణసంపర్క సందోగసాఫల్యముచేతనే ఈ విధుకళల ఆనందానుభవము అత్యుక్త కలుగుచున్నది. అనగా ఇంద్రియముల మధ్యన రిత్త్యముచేత మానసిక తృప్తినిచ్చు కళా-కాశల్యమే లలితకళ లనబడినవి. కావ్యకళ, సంగీతకళ, చిత్రకళ లధిక సకలజనరంజకములు. కళలందు ఉత్తమస్థాన ములకరించిన కావ్యకళాస్వరూపస్వభావముల ముందు పరికింతము.

కావ్య కళ

ఈ కావ్యకళ దృశ్యము, శ్రవ్యము పార్వమైనకళ. దీని కాధారము భాష, భావములు, శబ్దకృతులు, శబ్దసంకేతములు. శ్రవణేంధ్రియముల ఆధారముతో, శబ్దపరిజ్ఞానములో ఈ కళానందమును అనుభవించుచున్నాము. హృదయసరోవరమును కదలించజేయు శక్తిసామర్థ్యములు దీని కున్నవి. మనోభావభాండారమే ఈ కావ్యకళకు కథావస్తువు. మానసికభావచిత్రముల ద్వారా కవులు అన్యమానవహృదయములతో సన్నిహితమైన సంబంధము సుస్థిరపరచుదురు. కావ్యములద్వారా మనసులో రసోత్పత్తి, రస సంచారము అధికమాతుంది. "విశ్వ శ్రేయః కావ్యం" అను లోకోక్తి కావ్యకళ ఉత్కృష్టతను దాని ఉత్తమస్థానమును చాటుచున్నది. భారతీయ కావ్యకళ అతిప్రాచీనమై ప్రపంచప్రసిద్ధికెక్కినది. శృంగారరసవర్ణనలందు, శ్లేషరసములందు, అలంకారపుటందమునందు, నవరససృష్టి సంచారములందు భారతీయ ప్రాచీనకావ్యకళ అందవేసినచెయ్యి. కాళిదాసు, భవభూతి, సింగభూతన, పోతన, శ్రీనాథుడు ప్రపంచ ప్రాచీన కవులలో సుప్రసిద్ధులు. నేటి అర్యాచీక కవిత్వముకూడ ప్రాచీన కావ్యకళ నుపేక్షించన దానిని పునాదిగా పెట్టుకొని నేటి కాలానుసారముగా ప్రజాజీవితమును కథావస్తువుగ పరిగణించి సులభమాగ్రములతో "వసుధైవ కుటుంబమ్" శివరమాశయముతో అనుద్రుతగతిజేగముతోముందుకు సాగిపోతున్నది. నేటికవిత్వమందు కావ్యమందు నేటి సమాజస్థితిగతులు స్పష్టమాతున్నట్లుగా, అనాటి రామాయణమందు, భారతమందు అనాటి సంఘస్థితిగతులు అనాటి సమాజసభ్యతాసంస్కృతులు చిత్రించబడ్డాయి! మనము మన ప్రాచీనసాహిత్యసంపదను తిలకించిన ప్రాచీనమానవజాతిసభ్యతాసంస్కృతుల వికాసపూర్తిపాఠమును తెలియగలుగు.

సంగీత కళ

లలితకళలలో నిది రెండవ స్థాన మాక్రమించినది. సంగీతము కావ్యకళకు చెందినది. ఇది భావ, రాగ, తాల యుక్తమైనది. ఇదియే ఈ కళ కాధారము. బాహ్యధారము దీని కతిస్వ్యము. కావ్యకళకు భావ మధిక మవసరమైనటుల సంగీతకళకు నాద మధిక మవసరము. ఈ నాదమును స్వయముగా మన కంఠవ్యారము ద్వారా ఇంక కొన్ని మానవనిర్మితయంత్రముల ద్వారా సృష్టించుచున్నాము. మానవుడు తన సప్తస్వరముల కనుకూలమైన వాయిద్యములనే నిర్మించియున్నాడు. ప్రతి వాయిద్యమునకు ఈ సప్తస్వరములే ఆధారములు. సంగీత మన మనోవాంఛల ప్రతిరూపము. దీని ప్రభావము చాల గొప్పది. పంచజ్ఞానేంధ్రియములు గల మానవమాత్రుడేగాక అబోధ పశుపక్ష్యాదులు నైతము సంగీతకళకు మాతవి. మానవుని నవ్యించ

గల శక్తి విచ్ఛించగల శక్తి ఇది కలిగియున్నది ఇంకా ఇది కాంతిద్రవల కలిగించు కమ్మని కమనీయత్వమును కలిగియున్నది. అత్యున్న మేల్కొల్పుట చైతన్యపరచుట దీని మఖోద్దేశ్యము. కావ్యమునకు సంగీతమునకు సన్నిహిత సంబంధమున్నది. ఈ రెండును అన్యోన్యశ్రేయములై సాటిలేని సామగ్ధ్యమును కలిగియున్నవి. సంగీతం అతి ప్రాచీనమైనకళ. ఇది వేదకాలము నాటికే పరిపూర్ణత కలిగియున్నది. సామవేద మంతయు సంగీతమయమై యున్నది. సంగీతమునకు భారతదేశము పట్టుకొమ్మ. ఇందు ఉత్తర దేశముకంటె దక్షిణదేశము సంగీతములో ప్రసిద్ధికెక్కినది. కర్ణాటసంగీతము పేరుగన్నది. త్యాగరాజు సంగీతకళాశావిదుడు. ఎంతో మంది యోగీశ్వరులు మోక్షసాధనకు ఈకళ నారాధించిరి.

సంగీతకళకు కావ్యకళకు గల సన్నిహితసంబంధము తెలుసుకొనట సముచితమై యున్నది. సంగీతంకవిత్వమునకు గలిసి ప్రసాదిస్తుంది. ఇవి రెండు ద్వని, లయ మిడిలిమై యుంటవి సంగీతం స్వరాధారముతో భావప్రకటన చేస్తుంది. కవిత్వం ఆభావములకు అంగప్రత్యంగములతో రూపము నిచ్చి భావాస్థిత్యమును నిలబెట్టును. ఈరెంటి కున్న అవినాభావసంబంధమునుబట్టి సంగీతకళాశావిదుడు మిల్టన్ ఈరెంటికి సోదరి మణుల సంబంధ మున్నదన్నాడు సంగీతము మన ఆనందమును విసాదమును వ్యక్తపరచి మానసిక పరిస్థితిని తెలియజేయును. సంగీతము అత్యుత్కృతరణము చేయగలుగునుగాని బాహ్యప్రపంచమును మాత్రము చిత్రించలేదు. ఈ పని కవిత్వము చేయగలుగుతుంది. కవిత్వము అంతరిక పరిస్థితిని, బాహ్యపరిస్థితిని - రెంటినీ చిత్రించ సమర్థ గలిగియున్నది. ఇది స్వయంసంపూర్ణమైన కళ.

చిత్ర కళ

ఇది దృశ్యకళకు చెందినది. ఈకళకు కావలసిన సామగ్రి కాగితములు, కొయ్య, బట్టలు మొదలైనవి. కుంచితక కలము సహాయముతో చిత్రకారుడు చిత్రలేఖనము చేయును. చిత్రకారుడుకూడ మనోవైజ్ఞానికుడనియే చెప్పవచ్చును. ఒకేసారి చూచినదృశ్యమును మరల చూడకయే చిత్రలేఖనము చేయును. దృశ్యాధారములేకపోయినను తన మనోభావానుసారముగ కూడ చిత్రమును గీచి మనోభావమర్మ వ్యక్తకరణచేయును. ఇది కూడ కావ్యకళవలె, సంగీతకళయంతటి కఠినమైన కళ అంగాంగి భావములతో మానవుని చిత్రించుటయేగాక ప్రకృతిదృశ్యములకూడ సృష్టించి మరపించునట్లుగా చిత్రించగలడు. శిల్పికంటె చిత్రకారుడే గొప్పవాడు. చిత్రకళకు కావ్యకళకు సన్నిహితసంబంధము నూచించి యున్నారు ఇదికూడ యధార్థముగనే కనిపించుచున్నది. చిత్రమును రేఖాబద్ధ కవిత్వమని, కవిత్వమును శబ్దబద్ధకవిత్వ మనియు అన్నారు. కవిత్వము ధారాప్రవాహముగ ఉంటుంది. చిత్రలేఖనమునం దా గతి కానరాదు. భారతదేశము చిత్రలేఖనమందు ఏ ఇతర దేశమునకంటె వెనుకబడియుండలేదు. నిజామరాజ్యములోని 'అబంతా' చిత్రములు వానీకెక్కినవి. అబంతా చిత్రములు ప్రాచీనకళాకాశల్యమునకు నిదర్శనములు. అంగాంగి భావ చిత్రణమందు, వెలుగు నీడలందు భారతీయులు అందవేసిన చెయ్యి. ఈ చిత్రలేఖనమునందు దామెర్ రామారావుగారు, ఆయనదగ్గరనే తయారైన వరదా వెంకటరత్నం గారు, చామకూర సత్యనారాయణగారు, బుచ్చి రామకృష్ణమృగగారు, ఆదివి బాపిరాజుగారు, అంకాల నుబ్బారావుగారు, మొక్కపాటి కృష్ణమూర్తిగారు, కవుతా ఆనందమోహనశాస్త్రిగారు మొదలైనవారెందరో నేటి నవ్యచిత్రకళలో ఆరితేరిరి. నేటి చిత్రకళ అభివృద్ధిలోనే వున్నదని చెప్పవచ్చు.

శిల్పకళ (మూర్తికళ)

ఇదికూడ దృశ్యకళయే. శిల్పములను, విగ్రహములను శిల్పి తన బుద్ధినిబలముతో నిర్మించును. కారీరక, ప్రాకృతిక, మానసికభావ చిత్రముల చెక్కడమే శిల్పి మఖోద్దేశ్యము. ఈ కళయొక్క పరికరములు లోహములు, రాయి, రప్ప, కొయ్య, మన్ను మొదలైనవి. ఈకళ చెక్కడముపనితో నిండియున్నది. చెక్కడము (22 వ పేజీ చూడుడు)

మనుచరిత్ర కావ్య సతత్యచర్చ

(18-వ పేజీ తరువాయి)

మింప రానుండిన స్వామిని పితామహి కా నున్నది గదా; అందుచేత నీమే మనస్తత్వ శోధన మొనర్చుము

దివ్యాత్మనయన వరూధి నీశీలమును గూడ జాలకన సేమరాదు దేవతేశ్వరను సుదూర గుణాధ్యులు "వారిజీ, హేమా, రింభా, కళిరేఖ" లక్ష్మీమే ప్రాణభయోను, వర్తనమునందీమే ప్రశ్నేకత వహించియుండె ననలు కావ్యము తెకపాత్రను ప్రవరని లోకోత్తరమాధ్యక్షరాగ్యముమోల నీమే లావణ్య, తరుణ్య, చాతుర్యము, చెల్లుబడి కానిమిలల, శీమయతి లోకయోహన సౌందర్యము నెడట నెండలో దేవజాతిసమత్వముల కాముకుల విరాసతిభ్రమములు గడిపొచుకు గూడ కొరగాక వారి నన్నమన కేవలము గుఱిసేసెను అందుకు వరూధిని నింతకి బూర్వము కామించి యామెచే తిరస్కరింపబడిన గంభీర్యము—వాయాప్రసర కేవలధారయే గొప్పసాక్షి, ఇట్టి గరువరేఖ జెన్నాన వరూధిని యొకానొక మానసని— అందును బ్రాహ్మణ్యయనకని - శ్రోగ్రియగ్ధతి వానిని గామించుట దైవికము. కేవలము కామించుటయే కాదు. దైవత్వము మానవత్వముగ బరిణతి గాంచునంతట దుష్టరాక్షసుగూడ వచ్చి నది. చిత్తగింపుడీక్రిందపద్యము.

"అనిపిచి నీతి మాన్పె చిత్తశుభా పశ్యంతాశ్చ తి నాన్పె సవ్యసాచి, బోధకళ మాన్పె మోహవిభ్రాంతి నోడనె గీర్వానధూటిక భ్రమకీటన్యామమప్క మనుమ్యుని భావించుట మానుషత్వమేయింజాపట్టె వాత్సల్యిక"

ప్రవరసందర్భమాత్రమున వరూధినియం దీ విపరీతలక్షణము లున్న మైసలుల బెద్దన యున్నప్పుడులంకారము న జెప్పెను. "దేవ జాతి యందుగూడ నామెహృదయము నాగించు నుండుడు లేని కారణమున జక్కదాపు ప్రోవకు ప్రవర మూర్తి యామెపరిశుద్ధహృదయ ఫలకమున - చార్వాకావాక్యములమునంగా బింబము నాకరించు నట్లు (Photo Lense) మీద నాకృతింపబడునామెను ఇక నామెగూడ యమునుండి యాబిం-మును విడదీయుట, పరులకుగాదు - వరూధినిచేత గూడ కాని పని. కాబట్టి ప్రతాపదీపను దత్త రాధీ నమైన వరూధి నీ చిత్తము ప్రవర ధ్యానమునుండి మఱలదయ్యెను. అతనివైఖరి బాలి యామె యంతఃకరణము నంతకంతకు శ్రమపెట్ట సాగెను. ఆమె "తదీయరన్యోకృతికా వా భావంబున నిస్త్రియంభవకోవండోగ్రహాన్వితతోగా కంపితభ్రాంత్య"యైంది అతడు మఱుల దుయ్యారికి బోవలేడని యామెకు కటి నమ్మక మున్నది. ఆ కారణమున బహుశికందరములు, అరణ్యము, వెదకుచు నాతని జాడ దెలియసమకట్టి ది. మఱిచి వచ్చి "శశికాంత వేదకాంతరంబున మేను నేర్పి వివిధ కాంతరంబుల వేసినది". రాత్రియైంది ఆ రేయి యామె యనుభవించిన వేదన ఘోరాతిఘోరము. చావ దెగించినది. కానిచచ్చుటెల్ల? అమృతముగదా. "హా! కాంతుడనజ్ఞ యునత్సవో గాయము బాయు మానవకాంతివలె జావ జాలని నా చెలవము కూన్యగోహమున బెట్టిన దీపికవలె నయ్యెగదా!" అని విలపించినది వరూధిని. సూర్యాస్తమయూది ప్రభాతసమయ పర్యంతము గడగిన ప్రకృతిపరిణామముల రాయిడి కా యవతికి మదనతాపము తలమున్నులై నది. యభిజవప్రబోధితయై ప్రాతఃకాలకరణీయము లాచరించి సమీప యువనమున ప్రవరు సరయులొంటై బయనించెను. అప్పటి యామె మానసిక వ్యవస్థను బహిరంగపఱచు సంగతు లీ క్రింది పద్యమున విశదములు. "ఘనసారపంక మొక్కలతానికి దెచ్చిన ముట్టిచేలనె చుక్క బొట్టు పెట్టి... చెల్వీ సగము మఱపు సగము నయి చింతచేసగ మును నరిగె నవరూధిని యంతిశోభాన్యమునకు."

క్రమముగ జాలిలపు శీల దూలివాపుచున్న తమ యభిలమును చెలికత్తెలు "నాడ మఱల నీయొద్దకు రా"లడు నీ యందఁజందముల కోలు వడిన యాతడు నిన్ను విడిచి పోజాలడు నీ లావణ్యమెట్టి గట్టి మనస్సుగలవా" నైనను నెట్టిని జేయును. వాని లోబంచుకొనుటో యనాధ్యములోనిది కాదు సహజభీష్మభావముగల కేవల యమాంక్షబ్రాహ్మణుడు, అందునను బాలుడు-గావున నాసమయమున నాకస్మికముగ బెబడగొంకెను. వానినిమాత్రము మఱి నిను జూచునంతకు గాలాకలోట నిలువనిచ్చువాకి తెమ్ము ఆనందసంధాయియగు నాయువనమున నా భూమినునందను శింకాపోడు రమ్మ" అనుచు మారలబలికి గూడగొల్పుచుచే సుదాన్య వనప్రకృతిమునకు రాగిగెను. ఇచటి పరిజన వాగ్విసులు మాయా ప్రవచితప్రవేశమునకు నూచుకములు.

వరూధిని ప్రవరాఖ్యుని దనప్రాణతిగనే భావించినది. "భో! పూడనై నను గూడి యను దిమును రమింపుము" అయ్యె, "సోయగముగల ప్రాణనామకడు" అనియ్యె. "కాంతుడనజ్ఞ నేననను" అనియ్యె నామె ముఖనిర్మలత ములై న వాగ్యము లీయూహను బాపబుచున్నయని. కలిక తెలు "పూత, సిండివంటి కలపుం బరించు కులంబు కీర్తిక లేరిగదమ్మయైతె అగు" అని ప్రవరనివైఖల మోహమును పోగొట్ట యత్నించి నన ప్రయోజనకారి కాండయ్యె "యో యా కారణము లన్నిటికీ బట్టిచూచి వరూధిని మనోనై రత్నలక్ష్మము గల యువతి యని యు అంతరంగా బహిరంగముల నామె యాత్మ పవరసౌందర్యలక్ష్మమై తిదనైమెను నజ్జగించిన దనియు, అరిమరలులేని పశుతో దు ప్రాణ వల్లభుని భావించుచుకొన నేర్చుచు నైకొని ప్రవరని యెగుట, అతడును తనవలెనే క్రేము పూర్ణుడై గూండుని నీళ్ళయించి, చాల తిదపు సిగ్గు విడిచి సంభాషించి, భాగంపరాని తమకుమన నా తని గొగిలించెననియు, అతడు వెలిచునను దెలియక నచటనే యున్నాడని వెదకి, వేనా, కళశశపడి, దుశలపడి, మూల వెదకటకు ప్రారంభించుట యామె యవ్యాజ క్రేమమునకు దారాగమనియు, ప్రవరపరాధి-మైన చిత్త వృత్తి కలదిగుట చేత పవర, మాయాప్రవర నిస్త్రియమార్గమున కామె భావవిధి యందించు కము నవకాశము లేకపోయి దనియును ము నిశ్చయింపవచ్చును. ఈ పాశువును బట్టియు కాముకీజనసహజమున చిత్తిచాంచల్యమున కెడ మీయక, జాతిధర్మమును చెలలు బోధించినను వెదచని బట్టి, తిను బరిభించి కేలపై బడ ద్రొచిన చాందసవిప్రు గు ప్రవరనిగూర్చియే పరికింప, వాని వెనుక గ్రీడారామునకు యభిజవపరివృత్తియై వచ్చుటయు వరూధినియొక్క పరిశుద్ధాంతికరణమును, సౌశీల్యమును రూఢి పరచుచున్నయని. సజాతీయ విజాతీయ భేద జ్ఞాన కూన్యయై ప్రవరమయోగమున కిట్లు లల్లాడి వరూధినిపూర్వయసంకుర్చి నిరూపించుటకు జెడ్డవార్యుడు తన యుపజ్ఞ జక్కగ విని యోగించి మించెను. సమయమును బట్టి సంగ జేసి కొని సూర్యాస్తమయంపర్యమును గల్పించు కొని—

"తరణి నన్యకాంత నతి దారిణపుష్పశ్రీముఖవ్యధా భంవివశాంగి నంగధపు బారికి నగ్గుననీ మూరండై యరిగె మహీమరాధముడు" అని నభోమణికి మారుదీధిని దాన్వేని పరి కరాలంకారమున నున్నప్పుడీంచి చెప్పెను. ఇచట వరూధిని "అనన్యకాంత"యగుట భానుడు ప్రవరని మహీమరాధము డని యాక్రొశించెనని యూహించుట సమంజసమని తలంచెద తద్దెల్ల నిర్ణయించురుగాత వరూధిని ప్రవరసౌందర్యా వేశితాంతికరణయై చెలల పలుకుల నాలించి యాతని వెనుక నుపవనమునకు జనుదెంచె ననియు, ప్రవరసందర్భమున నామె సౌశీల్యము ప్రశంసాపాత్ర మనియు, అది దైవభుటన మనియు మని మీ యర్చనలన దెలిసికొంటిమి ఇక వరూధిని యారామసీమ కరుగుదెంచిన యనంతర విషయమును దెలిసికొందము.

అండ్రి విషిన్సి (7 వ పేజీ తరువాయి)

కోవ్, లెనిన్ గ్రాదు బుఖారిక్, అతని సోచరులు కామెనిన్, జనోవ్, ఇత్యాదులంతా, సామాన్యమే తకులకన్నా నీచంగా, వరుసను సోవాల్వాచ్చింది తన ఆప్రమత్తులైన వీళ్ళం దిర్మి శిరస్సులుగా నిరూపించుకొని, కిషిన్సిన్సి ఎంతగా - తిరుగునగు పొన్నదాల్వాచ్చిందో, ఎంతగా మావశ్యోన్సి, అర్థిచ్చోయ్య అనే వాటిని చంపుకోనాల్వాచ్చిందో చాపుము ఒక నాడు, ఖాబుఖాన్కో డెలివి లెనోవ్ నత్యంధతను ప్రశంసించిన విషిన్సిన్సి నాగ ఎగుట దంపనధికారిగా నిలిచి పెచ్చి బూతు తిడుతూ, వాళ్ళపై పడి యెచ్చలు తిగిలించాడు.

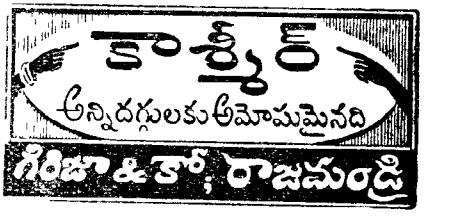
ఈ విచారణలో న్యాయాన్యకులు భగవంతుడికే తెలియాలి నింగా ఇతెట దొపులైతే, అంతిమా 20 ఏళ్ళూ వాళ్ళమీద ఆధార పడి నిల్చిన ప్రభుత్వం ఎలాంటివా అనేది విచారణీయము ఇక ఆదర్శ భేదాలలో వచ్చిన విషయమైతే, సక్రమంగా ఎదుర్కోవలెగుట స్టాలిన్ మరొక డిపూర్టిక ఈ కథతి నవలం బించారేమో! విషిన్సిన్సి ఈ మహాపజ్ఞం పసి నంగుకు అపారమైన సత్కారం లభించింది. స్టాలిన్ బహుధిగా విషిన్సిన్సి స్వామిభక్తికి కరిగిగా, ఈ మిగ్మూఖులత్వం అప్పగించాడ. విషిన్సిన్సి ఆ సనాలు స్వీకరించి, న్యాయమిక్తి అఖండంగా వెలుబుచ్చాడు

ఆ తర్వాత విషిన్సిన్సి జ్ఞానసంపదను సోవియట్ వర్తనన న్యాయశాస్త్రం సంస్కరణలో ధర్మతత్వ నిత్యానికై ప్రభుత్వం ఉపయోగించింది కేవలం ఒక్క ప్రభుత్వముకాకండా అ.లు న్యాయశాస్త్రం అనే మూలంయొక్క అస్తిత్వాన్నే నిరాకరించి, తమ ప్రభుత్వన్యాధీన పద్ధతిని సమున్నా కేక, "గాన్ధీగము విప్లవము" అనే గ్రంథంలో వివరించాడు. ప్రతి చట్టము, ఒక అనుమత్యోన్సి, ఒక ప్రశ్నక హక్కును ఆధారం నెలకొంటుంది కొట్టి, అంలు చట్టన్యాకుమే డీటించాలన్నాడ. కాని సోవియట్ ప్రభుత్వం తన చట్టాధికారం సన్నగించుకోబానికి బదులు బలీయం చేసుకొంది. కొత్తసోవియట్ న్యాయశాస్త్రం సంస్కరించి తయారుచేసే పని, న్యాయశాస్త్రంలో నిష్ఠాకు డని విషిన్సిన్సికే పడ్డది. ఎలాటిదైనా ప్రభుత్వం పట్ల విశ్వాసం అనేది ప్రజల కిత మన్యాయంగా ప్రసేది క్కొంది. ప్రభుత్వము సర్వకర్తృత్వ అవలంతో, ఎదిరించినవాళ్ళనల్లా, పెల్లగి చి వెతుక్కంటా విషిన్సిన్సి అప్రమత్తకూపశీడు

1940 లో రష్యా బాలిక్ రాజ్యాల నాక్ర మించడంతో, అక్కడి కట్టపెట్టెనం, విషిన్సిన్సి పాల బడ్డ. ఆ యేడే, విదేశ స్వయంపరకాఖు డిప్యూటీ కమిషనర్ అయ్యాడు. మ స్కో, యాన్, సాల్వన్స్ సహకారాలలో పాల్గొన్నాడు 1943 నుంచీ మార్చి 1944 దాకా, ఇటలీపై మిత్రరాజ్యాల సహకార సంఘంలో, రష్యా ప్రతినిధిగా ఉన్నాడు మార్చి 1945 లో రుషినికూ యుద్ధానంతరముంత్రి, గజవిజిగా వ్యవహరించుంటే, సురేంద్రటానికి విషిన్సిన్సియే అగునని స్టాలిన్ పంపాడు మెక్కోరాజా మందర విషిన్సిన్సి శిరిమేలప్పక, పిల్లికూన ప్రభుత్వం ఏప్రి, సోవియట్ సో అప్పటికి ఎప్పటికీ కలిసే యంది.

1946 లో విశ్వరాజ్యసర్వసమావేశానికి రష్యాప్రతినిధిగా లండన్ న్నాడు తనను కాన్వన్షన్లలో దోషి అనే ఉండు. ఇక లేకవచ్చునోలో, యుద్ధపలాపా అతో రాజకీయ నాయకులనేకాక న్యూస్ పీక, పౌరాల్ల డ్రబ్బూక్ ప తికలను దుమ్మెత్తిపోశాడు. విషిన్సిన్సిలో రాయబారి మండవలసిన మన్య ల, సమైధింగిమలు సద్యస్పరణము, కవోలూసము, ఇవి తిక్కవ అయితే తన భివాలను నాదంకో మారనీకండా, తన ప్రభుత్వనాదాన్ని మట్టిగా వ్యక్తం చెయ్యటంలా కట్ట. అది కాకుండా, సోవియట్ నాయకుల్లా అతనివైత్రంగా ఉన్నత విద్యాభ్యాసం చేసినవాళ్ళు చాలా తిక్కవ విశ్వవికాలయ కట్టం, పోలీట్ బూలో. 14 నులీనూ అతన కొక్కడికే ఉంది.

"మారష్యూని విశ్వోత్సవ ప్రసాన్యావ్యం ఉంది అంటే ఒక మాదిరిగా, ఇక నై యోగి కితెబ్బరిధానంలా, సుభద్రమైన నిరంకుత్య మున్నూట" అని విషిన్సిన్సి అన్నాడు. ఈ కుభ ప్రధమైన నిరంకశత్వాని మాస్కో విచారణలు నడిపిన విషిన్సిన్సియే కిమ్మామైతే ఇక నడుగ నక్కరిలేరు పోనీ, ఈ నూత్న "ప్రజాసాన్య" త్వం సగ్గా ప్రచారంచేసే వ్యాపారం చేసేందు కైవా కిషిన్సిన్సికి నోటిమాకుడు, పరదూషణ ఎక్కువకటం వలన, ఈ నూత్న ప్రజాన్యావ్య ప్రచారకడుగా, కిషిన్సిన్సి పనికి రాడనే అపేక్షుండ (అమెరికన్ మెర్క్యురీనుండి)

కీటకములు కుట్టినా, కాటువేసినా రక్తం విషమయం కావచ్చు. నాగ్రతపడండి. వెంటనే జాంబక్ తో ఆ భాగాన్ని గుద్దండి ఈ అమృత మమూలికా లేపనం లోని సారవంతమైన ఓషధీ తైలములు మంటును, బాధను శమనపర్చి నూత్న రంగ్రాహలలోనిజోహియ విషాన్ని చెరుపుచే యశీయకుండా నివారిస్తుంది. ఇదివరకే గాయం గాని, విషమయం గాని అయివున్నట్లయితే జాంబక్ పరిశుభ్రపరచి శ్రీఘ్రంగా గాయాన్ని మానేట్టు చేస్తుంది.

జాంబక్ వాడండి. **Zam-Buk** ప్రపంచఖ్యాతిగాంచిన మూలికల తైలము. ఇందులో జంతువులక్రవ్య లేదని శాస్త్రరంటీయన్యజినతి. ఏజంట్లు: మెసర్స్ దాదా అండ్ కంపెనీ, నైనియప్పనాయక్ నీధి, పి. టి. మద్రాసు.

గ్రంథ పరిచయము

ఆంధ్రకమ్యూనిస్టుపార్టీ
అగ్రనాయకుల సగ్గునత్యాలు

సంపాదక : శ్రీ చలలవాడ పిచ్చయ్య
గారు ప్రతులకు : సంపాదకుడు, కాంగ్రెస్
కోడ్డు, గజర్నర్ పేట, బెజవాడ.

రాజకీయ పక్షములలోని కొందరు సామాన్య
సభ్యుల యందును, నాయకుల యందును
దోషములు ఉండుట అరుదు గాదు. ఆ దోషముల
వలన నష్టపడినవారు వారినిగూర్చి ఫిర్యాదు చేసి
న్యాయమున బడయుటయో, మందలీపబడి,
ఆపత్తుమునకు స్వస్తి చెప్పబడయో సామాన్యులకు
జరుగుచునే ఉన్నది. ఒక పక్షపు అగ్రనాయకుల
పట్ల అసంతృప్తి జేరినవారు, వారిలోని
దోషములను అనేకరులు పెట్టుచూ ప్రచురించెడి
పుస్తకములకు మన కెక్కడుగానే కనిపించు
చున్నవి. ఇట్టి రచయితల ప్రోహియిన పక్షము
వారు తూలవాడులు, వివేకి యనివరకులు పొగ
దుటకుట సహజమే. కాని తమపక్షమునకు అప
కారము చేసినవాడని అతనిని, అతనిసహచరులను
నొర్రవలగా బాధింపబూనుట ప్రజాస్వామ్య
మూలసద్ధాంతములకు విరుద్ధము. క్రొత్తకత్తియనకు
చిన్నా, ఈ శోచనీయ విధానము సోవియట్
కమ్యూనిజం ఆరంభింపబడి, నాజీహిట్లర్ చేతు
లలో వరిగార్చి మొండికి వివిధదేశములలోని
కమ్యూనిస్టుపార్టీలచే ఆదరింబడ మన్నది.

శ్రీ చలలవాడ పిచ్చయ్యగారు ఆంధ్రకమ్యూని
స్టులలో అగ్రగణ్యులలో నొకరు. కమ్యూని
స్టులచే ప్రాపించబడిన అభ్యుదయ రచయితల
సంఘముకు ఆంధ్రకమ్యూనిజం కొంచెము సావ
రము దొంగటకు పీరిక్పసియే కారణమని
చెప్పకతిగ్గురు. అభ్యుదయ రచయితల సంఘము
కేవలము కమ్యూనిస్టు సంస్థ కావని చెప్పి, రచయి
తలను శ్రేయ పెట్టి, ఆ సంఘములో జేర్చించినానికి
కృత్రిమ ప్రాల్మికను ఈయన సాధించినాడు.
కాని అభ్యుదయరచయితల సంఘము ఈవిధముగా
అభివృద్ధి జేయు కమ్యూనిజం మిట్టి ఇష్టము
లేదని ఇప్పుడు చదువాడ పిచ్చయ్యగారు ప్రయ

రించిన ఈ పుస్తకములను రచయితలను
అనేక ప్రముఖరచయితలను అభ్యుదయసంఘము
చేరుతో ఉపయోగించుకొనుచు, అదే సమయ
మున వానిని ఎంత న్యూనత పరచినది ఈ లెఖల
వలన తెలియుచున్నది.

కమ్యూనిస్టుపార్టీలో ఆత్మవిమర్శన మననది
పున్నా అది ముగ్రానాయకులకు నిర్దేశించిన, అగ్ర
నాయకులు తమ తప్పులను ఎదిరులపై రుద్ది, తమ
తాము సమర్థించుకొనెదరనీ, పార్టీలో కూడా
ప్రజాస్వామ్యము కూర్చునేననీ, పైగా, అగ్ర
నాయకులు పార్టీలో ఆకలంకవిశ్వాస మున్ను
సభ్యులపై తమకు గల పలుకుబడిని దుపరుడొక
మొనర్చి, తిరిగి తామే వారి నే విధముగా
నిందించుచున్నది, పక్షాదుకముగా ఈ
పుస్తకములో వివరింపబడినది. పార్టీనుండి వెదొల
గిన సభ్యులు, ఈవిధముగా పార్టీని తీరక ప్రా
రమును ప్రారంభించినాడుగా బట్టి దాని నంత
లెక్కచేయకూడదని చెప్పవచ్చును గాని, ఈ
పుస్తకములోని అంశములన్నియు ఇప్పుడు మన
ఎదుట తిరుగుచున్న సభ్యులకు సంబంధించినవి
కాబట్టి, ఆ కృషియు ఇవి అబద్ధము లని రచయి
తయే అంగీకరించవలసి, ఈ పుస్తకము అంతటి
ప్రచారమున కుద్దొంపబడినది చెప్పటకు అన
వలయు లేదు. ఆంధ్రకమ్యూనిస్టు పార్టీయంత
రమును తెలిసికొనెదలచిన వారికి పుస్తకము
ఉపయోగముగా నుండును.

గ్రంథ స్వీకారము

శ్రీ మహర్షి జీవిత కథామృతము

ప్రాచీన భారత కర్మమహర్షుల జీవిత చరి
త్రములు, ద్వితీయ భాగము రచన. శ్రీ బులుగు
వెంకటేశ్వర్లు. పేజీలు 184. మూల్యం రెండు
రూపాయలు. ప్రతులకు : రచయిత, రామారావు
పేట, కాకినాడ.

సుడిగాలి

(11 వ పేజీ తరువాయి)

మొత్తమందిమి ఉన్నాం కనుక? చింతించావా,
బొగ్గు బుట్టాగి న్నెలయూను. అదీ కాక ముమ్మడి
పట్టుకువస్తే, నీకు అనుమానం కలగదూ?!”
శివుడి సందేహానివృత్తికై సమాధానం గట్టిగా
చెప్పాయి ఆ సామానులు. ఉత్తకొమ్మ విరిగింది.
గడ్డిపోచ సముద్రగంధంలోకి పోయింది.

మళ్లా లేచి గంబుబడికి వచ్చాడు. వాన
వెలిసింది. అంధకారం దిశావలయులు గుత్తులు
గుత్తులుగా పొత్తుకొన్నాయి. ఆకాశంతారు
రంగుచీర కట్టకొనిఉంది. శీతకాలం. నూర్య
డుదయించింది, లేనిదీ తెలియకపోవలంవల్ల—
పాతం అవరణలా అలికిడి ఏమీ లేదు. చూరు
లోంచి చినుకులు చిటపటమని పడుతూ శివుడి
హృదయానికి లయజేస్తున్నాయి.

శివునినిగిరిగం కలగజేస్తూ శివుడు వేడి,
వేడి ఉచ్చాసనిశ్వాసాలు జరుపుతూ బావిదగ్గరి
కొచ్చాడు ఒకచేత్తో, తిమ్మిళ్ళి భుజానికానించు
కొని బావిబొడ్డు ఎక్కాడు బావిలోని నీరు
వాల్సికి ఆశ్రయ మిచ్చుచుకు చాలుతుందో,
చాలవో అన్న అనుమానమూ, కొత్తనీరు
నిరాలంకంగా నిశ్చలంగా బలమొండి వస్తోంది.
నిశ్చలమై బావిలోకి దూక పడినట్లు కన్పిస్తున్నాడు.
చివ్వి అమ్మమ్మ మహమ్మదాళి హేళి
కొన్న నామం గార్లకవరమకుంటున్నాడు. ఆ
ప్రకారంతో, గంభీరతతో, మరణాసన్నాసము
యంలో శివుడికి ‘ఈ కృషి’నూడా సాటి
రానటయో అతిశయోక్తి లేదు.

సరస్వతీ నాగాయనారావులు కోడ్డుపై చక
చకా నడుస్తున్నారు. అడుగు తీసి, అడుగు వేళే
లోపల యుం గడిచినట్లుగా వారు భావిస్తు
న్నారు. రాత్రి మరిసిన వర్షానికి ఫలితం తెల్ల
నాగాయన కావస్తోంది. బరదబిందువులు సర
స్వతిచిగినచీర అంచులతో గోబూమలాడు
తున్నాయి. ప్రపంచంలో మనగనలేని కురు
వస్తోంది కోడ్డుపై మరకలు, గుంటలు
స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి వారు సత్యాన్ని
సూచించేసరికి ఈ రున్న ఆకాశంకొద్దిగా ఎర్ర
వైంగి. ఆకాశ భానుడు ఆలయంగా ఉదయిస్తూ
డవి చెప్పటానికి బిడితుపడ్తున్నట్లుగా ఆరు
ణుని ప్రభావం మందంగా ఉంది. కొలహలం,
సింహద్వారం సమీపించేసరికి వారికి విన
పడింది.

గుంపు దగ్గరికి వచ్చేసరికి ‘పొట్టు ఒత్తండి’
‘కాలుచేతు లాడించండి’ అనే సలహాలు వారి
కర్ణకవాటాలను బ్రద్దు చేశాయి ‘ఏమిటి?
ఏమిటి?’ అని అడుగుతూనే, వారు చెప్పే
మటా విశేషాల్ను గుంపుమధ్యకి వచ్చారు.
‘శివుడు! పాప!’ సరస్వతి కత్తవన కేకవేసి,
నిలువునా కూలింది కుప్పలా. గుంపులోనివారి
గుండె ను కోరికతోనే కేక విని, ‘అమెస్టిలేనా
ఏమిటి?’ అని అతా ఒకేసారి అన్నారు.
నారాయణరావు బుర్రలో ఏటంబాంబు కేలిన
ట్లుంది. తన మామన్న సంభాటన కలో, లేక
వాస్తవమో అతనికి నిర్ణయించుకొనే శక్తి
శక్తిపోయింది అతనిగుండెలను మరపెట్టి పండి
చేసినట్లుంది.

అంతకుమున పే కబురంపగడ డాక్టరు వచ్చి
పరీక్షించాడు గుంపుమాపులు ఆతనిముఖాన్ని
కూటుచేస్తున్నాయి డాక్టరు పెడవిరివటం
తోనే, ప్రశ్నలు వచ్చిందేమో నన్న అనుమా
నాన్ని కలగజేసింది ఆ గుంపు. నారాయణరావు
గుండెలు గుజేలు మన్నాయి. గాలానికి చిక్కిన
చేపలా గిలగిల కొట్టుకొని నీలవైన మొసలిలా
శక్తికహీనడై అక్కడే కూలిపోయాడు. నిరాశా
పూరితమైన గాలి మందంగా అటు నిటు
సంచారం చేసింది. పాతగుంపులు వెళ్ళి, నూతన
సమాహాలు వస్తున్నాయి.

ఆ ఊరు గ్రామంలో, కాటికాబరిరెండు
గుంటలు త్రవ్వ తుండటం—ఆదినం ఆల
స్యంగా ఉదయించిన నూర్య భగవానుడు
ప్రపథమతీక్షణంలోనే మాసి, మరో తీక్షణం
చూడలే కేమా; వెంటనే ప్రకాశహీనంగా
మబ్బులచాటుకి మాయ మయ్యాడు.

సింహాచల క్షేత్రము

(13 వ పేజీ తరువాయి)

కట్టణమునకు పదికొండుమైళ్ల నూరంలో సింహా
చలము కొండ క్రింద గులాబీతోట వేయించా
డనీ, ఆ గులాబీతోటకు సింహాచలము కొండ
మీద వాగు జలాశే ఉపయోపదేశనీ ప్రతీతి.

పానమంతగేటుదాటి కొంతదూరమున ఉగ్ర
నరసింహస్వామివారి ఆలయ ముంది ఆలయము
చాలా భాగము కొండలోనే చెక్కార ఆల
యము చూడగానే ఆలయశిల్పము యెంతో
అందంగానూ శిల్పశిల్పముగానూ కనిపిస్తుంది.

ఆలయ పీఠము చతురస్రము. దానిపై పెద
గోళము—ముందు ప్రాంగణము దాని మీద
చిన్న గోళము ఎదురుగుండా చతురస్రముగా
పదిహారరాతి స్తంభాలమీద ముఖమండపము,
ఎదురుగుండా ఒక వరండా—అన్నీ
కలిసి నరసింహమూర్తి ఆలయము సుప్రకృత
హయాల పూరించిన నల్లరాళ్లు—స్వామివారి
వాహన ముంది. ఇడికి ఉత్తరముగా నాట్యమం
డప ముంది. ఈ నాట్యమండపమీదనే స్వామి
వారి కళ్యాణము జరుగుతూంటుంది ప్రతీ సం
త్సరము. ఈ నాట్యమండపానికి 96 నల్లరాతి
స్తంభాలు. ఆరు, ఆరు స్తంభాలుగా పదహారు
ఎరుసలున్నాయి. పీటమీద శిల్పము తీక్షణ
ఆలయమంతలో నూవున్న శిల్పానికిన్న బహు
నాణామగా వుంటుంది

గుడిగండా వైష్ణవపురాణగాథలూ, దేవుణూ,
శిల్లరశివుణూ, హిందూ దేవాలయ సంప్ర
దాయ ప్రకారము కామకాస్త్రభంగిములా
అన్నీ శిల్పంలోనే అద్భుతపుణ్యంగా చెక్కబడి
న్నాయి శిల్పవిశిష్టతకు ఆంధ్రదేశములోని
దేవాలయము లన్నిటికంటెనూ, సింహాచల
మెక్కువని చెప్పవలసిననుంది. గుడి అంతా నల్ల
రాయి నూనెరాస్తే మెరసినట్లు మెరుస్తూంటుంది.
గుడిగోపురముమీద శిల్పము చాలా భాగము
మరిసిన వానలవల్ల—శిల్పాలన్నీ అరిగిపోయి
నటునిదర్శనంగా కనపడుతూంటుంది.

ప్రతిస్తంభము మీదా తామపువ్వులూ,
తామరమొగ్గలూ ఒంగిపోయినట్లు, క్రిందకి
త్రిప్పి చెక్కి ఉంటాయి. ఒక స్తంభముమీది
శిల్పము ఇంకొస్తంభముమీద కానీ, ఒడ్డుమీద
కానీ కనపడదు

ఈశిల్పనిగూడమంతా పైన చెప్పిన నరసింహ
ప్రభుపుకాలంలోనే జరిగినట్లు నిదర్శనా
లన్నాయి. చాలా వరకూ మహ్యదీయరాజులు
శిల్పాన్ని పాడుచేశారని చరిత్రాంశము
లన్నాయి

బూతు బొమ్మలూ, దిప్పిబొమ్మలూ చూడలేక
విజయనగరమును పాలించిన రాజులలో ఒక
రాజుగారి భార్య, ఈవిధమైన శిల్పాలమీద
నున్న ము పూయించినదట. గుడి ఆలంకారాలూ
చాలావరక పుష్పమాలలూ, తెలుగు ప్రజకు
ప్రీతి అయిన పుష్పలే. వైష్ణవపురా మంతా
శిల్పంలో వుంది.

సింహాచల ఆలయాన్ని ఆశ్రయించుకుని
అనేక బీదజనులు బ్రతుకుతున్నారు.

స్వామివారు ఉగ్రమూర్తి ఆకటము వల్ల
యెపుడూ విగ్రహము చుట్టూ చంచనము పూసి
వుంచుతారు. ప్రతిసంవత్సరము స్వామివారి
“చందయాత్ర” జరుగుతూంటుంది. ఆయాత్ర
కోజాన విగ్రహాన్ని కప్పిన చందనము తీసి
వేస్తారు.

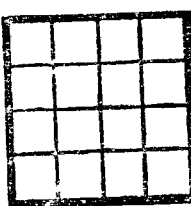
క్రిందటి సంవత్సరము ప్రస్తుతపు విజయ
నగరం రాజుగారు దేవాలయములోని నారిజను
లకు ప్రవేశ విచ్చారు.

నెరసిన వెంట్రుకలబెడదము

రంగు పూయకక్కరలేదు అయిర్వేరి వికత్తి
తెల్లప, రంగును మార్చి కాళ్ళవరముగా వెంట్రుక
లకు నలుపు విచ్చును. గణం కానిదో. కట్టు
వాసు చేయబడును. తెలుపు కొంచమైయుండిన
దూ 2-3-0, మధ్యరకమైయుండిన దూ 3-3-0,
పూర్తిగా యుండిన దూ 5-0-0

గమనింపు:-ఇది మెదడుకు కంటికి మంః
పోషణ విద్యు బిషదము
Kesh Ranjan Aushadhalaya,
M. 63, P.O Ranigani (Burdwa

వజిల్, గెలుపు సులభము

<p>ప్రస్తుతపు పోటీ</p> <p>K 54</p> 	<p>రు 25,000</p> <p>నికరం చేరినచో</p> <p>అయిదు బహుమతులు రు 10,000 6,000; 4,000; 3,000; 2,000</p> <p>6 మొదలు 21 వరకీ గల అంక లను ఈ గళ్ళలో నుంచుడు. వాడిన అంక తిరిగి వాడగూడదు. అడ్డం గాను నిలుపు గాను పరిహింపట గాను, ఎటు కూడినా మొత్తం 54 సంఖ్య రావలెను.</p>	<p>లోగడ పోటీ</p> <p>ఫలితములు J 50</p> <table border="1"> <tr><td>7</td><td>9</td><td>16</td><td>18</td></tr> <tr><td>10</td><td>20</td><td>5</td><td>15</td></tr> <tr><td>14</td><td>8</td><td>17</td><td>11</td></tr> <tr><td>19</td><td>13</td><td>12</td><td>6</td></tr> </table>	7	9	16	18	10	20	5	15	14	8	17	11	19	13	12	6
7	9	16	18															
10	20	5	15															
14	8	17	11															
19	13	12	6															

1-వ బహుమతి మగ్రాసు, రిలయన్సు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాలో సీఎచేసి
డిపాజిటుచేసిన “అల్ కరట్టు” సాల్యూషన్తో అన్ని విధాల సమానంగా వుండే సాల్యూ
షనుకు యివ్వబడును. 2-వ బహుమతి, సగము సరియైన జవాబులకు అనగా, మొదటి
రెండురెండుసలు నిలుపు గాగాని అడ్డంగాగాని సరిపోయినచో, యివ్వబడును. 3-వ బహు
మతి, నాలుగోవంతు సరియైన జవాబుకు అనగా మొదటి వరుస సరిపోయినచో, యివ్వ
బడును. 4-వ బహుమతి, మొదటి రెండు నెంబర్లు సరిపోయినచో యివ్వబడును.
5-వ బహుమతి, మొదటి నెంబరు సరిపోయినచో యివ్వబడును. “కీ సాల్యూషన్”
18-4-48 వేటి పత్రికలలో ప్రకటింపబడును.

ఆఖరు తేదీ 10-4-48 బహుమతుల జాబితా 27 4-48
ప్రవేశరుచుము 1 జవాబుకు రు 1/-, 6 జవాబులకు రు 5/-మాత్రమే.

గమనికలు : ప్రవేశరుచుముతో (పోస్టల్ ఆర్డర్ ద్వారాగాని ముఖ్యంగా మడి
యార్డువ్వారాగాని) సాదా కాగితముమీద ఎన్ని జవాబులైన పంపవచ్చును.
మీ అడ్డము, కనగమిద ముగియార్డురు కూపనుమీద వ్రాయండి. బహుమతుల జాబితాకు
మీ అడ్డము కనగమిద పంపండి. మార్చిచేరిన సామాన్య నికరము రు 25,000 లకు తక్కువగా
వుంటే, బహుమతుల విలువలు తదవగుణముగా తగ్గించబడును. అన్ని విషయములలో మా
తీర్పు ఖాయము. ఇతర రూల్స్ మామూలు 1, 2-వ బహుమతులవాటికి తెలిగ్రాము
ద్వారా వెంటనే తెలియజేయబడును. జవాబు యింగి ఘోషనే వ్రాయాలి.

లక్ ఆండ్ కో, గవర్నమెంటు రిజిస్టర్డ్ నంబరు 1164 మద్రాసు - 17.
43/27 ఈశ్వరేశ్వరీ వీధి.

బ్రాహ్మణుల ఖలు

(6 వ పేజీ తరువాయి)

మాటను ప్రస్తుతగాథ వ్యాఖ్యానిస్తుంది సోమ యాజులుగారు రాజుగారిమీద, కంకణబంధం కాబోలునున్నచిన్న దానికి రాజుగారు సంతసించి మీ కేం కావాలి, కోరుకోవలసింది అడిగా రనిన్నీ, దానిమీద సోమయాజులుగారు వారి గ్రామం కాకరపల్లికి అతిసమీపంలో వసిషా నడికి తూర్పువైపున ఉన్న గౌతమీనీలమధ్యస్థం నారి కలమిల్లి గ్రామాన్ని ఆగ్రహారంగా కోరారనిన్నీ, రాజుగారు దివానుగారిని పిలిపించి దానపట్టా వ్రాయవలసింది దేవేంద్రునికి లోగడ జరిగిన విందుప్రసక్తి మనస్సులో వుండేంతే మంత్రి రాజుగారితో "అయ్యా సెలకోజులూ గొప్ప మూర్ఖుగ్రహణం రానైవుంది. ఆ గ్రహం కాలంలో యీలాటి దానాలు యివ్వడం కోటి గుణితంగా యీలాటి పండితులే సెలవిస్తారు కనక అప్పడు మనం ఆక్కడికి వెళ్లి ఆ వసిష్టలోనో, గౌతమీలోనో, స్నానం చేసి యీ దానం చేస్తే బాగుంటుందేమో? సోమ యాజులు గారితో సంప్రతించవలసింది" కడు వినయ విధేయతతో మనవి చేసేటప్పటికి, మంత్రిగారి మాట టక్కున టంకపూడిలాగ అతుక్కొనడంతో, మహా బాగా వుండోయి రామచంద్రుడు! నీమాట" అని రాజుగారు సమర్థించి అప్పటికి ఆప్రయ త్నవిమించారనిన్నీ, పిమ్మట గ్రహణమేలే వచ్చింది, రాజుగారు స్నానానికి ఆప్రదేశానికి దయచేసి వెళ్ళివెళ్ళడంతోనే సోమయాజులుగారి నైతే ఆహ్వానించడానికి యోగిని పంపడం మట్టుకుజరిగింది; కాని అప్పటికి చాలా వృధా ప్యంలోవున్న సోమయాజులుగారు స్వర్గంలో -రంభగారి లోగిట్లో వున్నట్లు తెలిసి అన్నా యెంత మోసం జరిగింది అని రాజుగారు విచారిస్తూ - "అన్నా! రామచంద్రుడు? పాపం మూటకట్టుకున్నావు గదా?" అని మృదువుగా మందలించా డనిన్నీ చెప్పకోగా వినడం. ఆయీ వేంకటసోమయాజులుంగారే కూచిమంచి జగ్గ కవిగారి చంద్రరేఖావిలాపంలో చంద్రరేఖకి తండ్రిగా అవలంపింపబడవారు. జగ్గకవి వేంకట సోమయాజులుగారి ముందు గడ్డిపోచగా కూడా మాటడు. ఆయన వేదవేదాంగపారం గతుడు డైగా సంస్కృతంలో మహాకవి, జగ్గకవి తెలుగు కవిత్వానికి కావలసినంత సంస్కృతపాండిత్యం వున్నవాడు. వీరిద్దఱున్నూ యేటికొప్పాక జమిందార్లవద్ద తారసపడడంలో యేదో వైరకారణం కలిగివుండాలి. యాచకో 'యాచక శృత్రుః' జమిందార్ల వద్ద జగ్గకవికి తా ననుకున్న లాభం లభించకపోవడం మాత్రం సత్యం. దానికి సోమ యాజులుగారు కారకులూ కాకోగాని, జగ్గకవి గారికి సోమయాజులుగారే కారకులనే నిశ్చయం కలిగినట్లు విలాపంవల్ల గోచరిస్తుంది. ఆకాలంలో సంస్కృతపండితులు, యద్యాకవులు, తెలుగుకవు లను తోటకూరలోని పురుగులమాదిరిని చూడడం మాత్రం అప్పుడే కాదు యిప్పుడు కూడా సంస్కృతపండితులూ కవులూ తెలుగుకవు లంటే చాలా. యీసడింపే యిట్టి యీసడింపు సోమయాజులుగారు, జగ్గకవిగారివట్ట, కనపటిచే వుంటారు. విలాపం లో కొన్ని వాక్యాలు యీ మర్యాన్ని వ్యాకరిస్తాయి.

(1) "వెద్ద యేనుగుకాలంత... .. ఇట్టి సౌందర్యనిధి భువి బుట్టజేసినట్టి తామరమాలి నేర్పబడదరమే? చాల జదివిన దేంకటశాస్త్రి క్షణ"

(2) "దాయను భీతిః బొంద మగ దా? యను సామ్యులు చాల్చు... .. దా? యను... .. వేంకటశాస్త్రి నేడు రాం దా? యను వానికేమి పులు దా? యను నేగతి దేవుడా యనుక"

ఆయీ వేంకటశాస్త్రి గారే వేంకట సోమ యాజులుగారు. యీయన చేసిన యజ్ఞశాలలోనే రాజుగారు చంద్రరేఖతో మొదటి కన్నెర్కం జరిగించినట్లున్నా, ఆ చంద్రరేఖ సోమయాజులు గారి సంతాన మైనట్లున్నా జగ్గకవిగారు కోపం కొద్ది బొచిత్యానాచిత్యాలు పాటించక వ్రాస్తే వ్రాశారుగాక, ఆ వ్రాతవల్ల సోమయాజులు గారికి లభించింది. యెందుచేత నంటే, రాజు గారికి చంద్రరేఖ అనే వుంపుడుకత్తై వుంటే వుండుగాక, అమె వేంకటశాస్త్రిగారికి కూతురే

అనుగాక, రాజుగారికి మిద్దెలూ మేడలూ యెన్నో వుంటాయగదా? అట్టి సీతిలో యీ యజ్ఞశాల లోనేనా ప్రథమసమాగమభ్యాగ్యం కోవలసి వచ్చింది? అనే విశ్రుతివ తి గోచరించి ఆయీ గాధ యావత్తూ కాకపోయినా, సోమయాజులు గారి చుట్టప్రక్క చంద్రరేఖ తల్లికి వుందనే టంతి వరకేనా అనత్యమని తేలుతుంది.

చంద్రరేఖా విలాపంలో వున్న విషయం యావత్తూ కల్పిత మే కాని రాజు గారికి చంద్రరేఖ వుం పు డు కత్తై అనే టంతి వలన యథార్థం కాక పోదు. జగ్గకవి ఆఖండ శివపూజా ధురంధరుడైన తిమ్మ కవిగారికి సాక్షాత్తు సోదరుడు. అట్టి సద్యం శీయుడు యీ అనుచితానికి దిగడం కోవ్యం కాకపోదు గాని, దానికి తగినంత కారణం లేక పోదు రాజుగారు - జగ్గకవిని నాకర్లచే కొట్టించి నట్లు విసికిడి. మొదట రచించినది చంద్రరేఖా విలాప మనిన్నీ, వేంకటశాస్త్రిగారి యీసడింపుల వల్ల ఆ కృతికి సత్కారం జరగలేదనిన్నీ, క్రమక్రమంగా ఆయీ వైషమ్యం యీ విధంగా పరిణమించిందనిన్నీ విశి క్షియందులో యేకాంతో సత్యం కాకపోదు, నేతి. ఆయీ రాజు గారి గ్రామం నేటికి 48 వత్సరాల నాడు వెల్లి వున్నాను. రాజుగారి వంశీకులు నన్ను బాగా సత్కరించారు. మొదట రచించిన చంద్రరేఖా విలాపం యొక్కడేనా లభిస్తుందా? అని వారు ప్రశ్నించారు కూడాను. యింతకూ జగ్గ కవి గారి కవితాధార చాలా ధారాళమయినదే కాని ఆయనకు నామరూపాలు కలిగించేది యే పుస్తకమూ లేదు.

(1) జగన్నాథమాహాత్యం (2) సుభద్రాపరిణయం - యీ రెండూ సోమదేవరాజీయంతో సహామూడూ అచ్చు పదాలు. చాలా కాలంనాడు నేను చూచాను. యీ విలాపం ముందట అవి దివిటీముందు దీపాలు, "పాపకృత్యేఽపి కీర్తిమ్" అన్న బాతకగ్రంథ స్తోత్రానికి ఆయీ విలాపం ప్రథమోదాహరణం. కోపం మీద వ్రాసినద్రాత కనక ఆవేశపూరితంగా నడిచింది. కొన్ని పద్యాలు మానే ఆకాలంలో కూడా, వైదికవియోగకక్షలు వున్నట్లు తెల్ల మవుతుంది. కొంచెం యీయనకు భోగినిదండకం (పోతనామాత్యప్రణీతం) మార్గ దర్శకంగా వుంటుంది గాని దానిలో బొచిత్యం వుంది. దీనిలో అది బొత్తిగా లేదు. జగ్గకవిగారి తర వాత మల్ల యాతాబ్దంలో యీలాటి బొచిత్య దూరంగా వ్రాసేకవి కవిత్యం వుంది. అది రచనవల్లనే లోకానికి గోచరిస్తుంది. కనక పేరు వివరించవలసివుండదు. ఆ రచనకన్న జగ్గకవిది అనేకవేలరెట్లు నాణెంగా వుంటుంది. యేదో ప్రస్తావనప్రసక్తంగా చాలాదూరం వచ్చాం. వేంకటకవిగారి స్వరాస్తపాకనియమం తుదకు ఆగ్రహారాన్ని మట్టుకుండా చేసిం దన్నది పర మార్థం. పనిలో, పని శ్రీకూచిమంచి గోపాల కృష్ణమృగారు యీ స్వయం పాకనులను యేవిధంగా సమ్యాపించేవారో? దాన్నికూడా భదువరుల విశోదార్థం టూకీగా వివరించి ప్రధాన గాథలోకి వస్తాను.

గోపాలకృష్ణమృగారు చిన్న జమిం దార్ల నినిసిక్కి. బహుశః కోనసీమ ప్రాంతం పలివెల వీరి నివాసమై వుండాలి. వేన వేర్లు శాస్త్రజ్ఞులవిదులు కవులు వారి దర్శనానికి రావడంలో ఆశ్చర్యం వుండదు. వీరిలో కొందఱు ఆహితాగ్నులు వుండక పోరు. వారిని ముందుగా గోపాల కిష్ట మృగారు యీవిధంగా హెచ్చరించే వారట:

అయ్యా, తాము మాపంక్తిని భోంచేయరు కాబోలును. స్వయంపాకానికి యేర్పాటు చేయ వలసిందంటారా? అనేటప్పటికి చిత్తం ఆలాగే అని యీ ఆహితాగ్నులు సవినయంగా తల పూపే వారనిన్నీ, తరువాత వారికి కావలసింది తవ్వడో మానెడో బియ్యమూ, దానికి సరిపడ పప్పు పుప్పు వగైరా ఆయినా పంపడంమాత్రంయే పాతికముత్తైమందితో సరిపడ్డంత పంపేవార నిన్నీ, అది మాచి వారు "అయ్యా, యింత పదార్థం అవసరం ఉండదు" అని త్రిప్పివేయబోతూ వుండగా కిష్టమృగారు "అయ్యా, మీస్వయం పాకం లో నే యీ వేళ మేం కూడా భోంచేసి పుసికులం కావడానికి మాకు అభ్యర్థన నిష్పించాలని అరివినయంగా (అరి వినయం ధూర్జలక్షణం) కోరేవా రనిన్నీ,

దానికి యీ ఛాందసులు యేమీ ప్రతి చెప్పలేక, ఆహితాగ్నులు వంటబ్రాహ్మణులుగా మారి భోజనా నంతరం వారిచ్చే సంభావన పుచ్చుకొని జమిం దారుగారి యొక్క ఆశ్చర్యపడుచూ వెళ్లేవా రనిన్నీ చెప్పకుంటారు. ఆయీ సంగతి యేన్నాళ్ల నాటిదో కాదు గాని వా పుట్టుకకు కొంచెం పూర్వపుడై వుంటుంది. కనక యే న డై యేళ్ల నాటిదై వుంటుంది. అయితే గోపాలకిష్టమృ గారు యీ విధంగా వీరిని సన్మానమనే పేరుతో అవమానించడం యెందుకు, అనే శంక ప్రతివారికి ఉత్థితాకాంక్షగా కలుగుతుంది. ఆయన తాత్పర్యం యిది. ఆహితాగ్నులకు తగిన సుచితుక్రాలు లేనిచోట, స్వహస్తపాకం చేసుకుంటారు సరే. మాయంట్లో యే విధమైన ఆచారలోపమూ లేదు గదా? వీరి కీ తెగనీలు గెందుకు? కనక వీరి కిది ప్రాయశ్చిత్తంగా పరిణమించుగాక, అని కావచ్చును. యేమేనా కిష్టమృగారి ఆతిథేయత్వం అభినందనీయం గాదు దీనికి "పీఠభద్రద్రవ్యానికి పానమత్పత్రం" గా బులును వెంకప్ప సోమ యాజులు గారు వొక యొక్తి చేసి మృదువుగా మందలించినట్లు విన్నాను.

యెప్పుడో దైవికంగానో, లేక ప్రత్యేకించి పనిగట్టుకొని యిందుకోసమో, వెంకప్పసోమ యాజులుగారు దయజేసేటప్పటికి యథాపూర్వం గానే సామగ్రి వేల్చేటప్పటికి స్వయం పాకం యేలా చేస్తే ప్రస్తుతానికి ఆనుకూలమో, ఆలాగు "పపా మ్యన్నం చతుర్విధం" గా తయారుచేసి యింత పచ్చిపులుసుమాత్రం చేసి, కూరలు వారు పంపినా వాల్చిపోలికి పోక, దేవతార్చన ముగించి "అయ్యా! అభ్యవహారానికి దయచేయండి" అని జమిందారుగారిని ఆహ్వానించేటప్పటికి వారు దయచేశారు. సోమయాజులుగారు విస్తృతా పదార్థం వడ్డించారు. అది సరిగా వుడకలేదు సరిగదా, డైగా దాన్నిండా మసిబొగ్గులూ మట్టి బెడలూ వగైరాలతో యేలా వుండాలో, చెప్పేదేమిటి? ఆలా వుండేటప్పటికి జమిందారు గారు తెల్లబోయి" యేమి? సోమయాజులు గారు యీలా వుండి పోయి మండింది గాదా? అయ్యా సాపం యీవేళ దీన్ని యేలా భోం చేస్తారు" అంటూ నిజమైన విచారంతోటే పుప చారవాక్యాలు పలికేటప్పటికి సోమయాజులు గారు యే తిగుండి చేసి న కొంచెతనమే కనక నిర్వికారచిత్తంతో సగౌరవంగా సంభోధించి - "కాలే కడుపుకి మండే బూడిది". యిది మాకు నిత్యమూ జిత పాత్రే. యెప్పుడోగాని మాకు యీ స్వహస్తపాకం తప్పదు. నుకుమారంగా వుండే మీరుకూడా నేడు యీ "తదన్నం తదనం"లోకి రావడమూ, మా కష్టసుఖాలు తెలుసుకోవడమూ వచ్చింది కదా? అని లజ్జనూన్నా ననేటప్పటికి జమిం దారుగారు తాము చేసినపనికి చాలా పశ్చాత్తపించి యీలాటి మహర్షులపట్ల యేలా వుండాలో యేటిగివుండిన్నీ అపచారం చేశాం గదా? అని నొచ్చుకొని, తుమాపణ చెప్పి వారి ఆశీర్వచ నాన్ని పొందినట్లు చెప్పగా వినడం. యిందులో యేకాంచేమో, యిటివలి వారి కల్పనైతే కావచ్చు గాని యావత్తూ కల్పన కాదు. యీ గోపాల కిష్టమృగారికి పండితులతోటి కవుల తోటి యేక్కువ తరిచయం వున్నట్లు ఆయీ స్వయంపాకగాథే కాదు, ఖలకర్ణవిషయం అనే ప్రబంధంకూడా సాక్ష్య మిస్తుంది. యీ పుస్తకం పేరు వినడమేకాని దీన్ని చూడలేదు. పన్నాల రామబ్రహ్మశాస్త్రిగారు ఆయీ ప్రబంధం రచించారని మా విద్యార్థికిదళలో విసికిడి. కవికర్తరసాయనాన్ని పట్టి యీ పేరు పుట్టి వుంటుంది. యిది గోపాలకృష్ణమృగారిని దూషించేదిగా వుంటుందని పేరువల్ల గోచరిస్తూ వుంది. కవికి యీయనకీ యేదో కలహకారణం కలిగి వుండాలి.

అలితకథలు
(19 వ పేజీ తరువాయి)

సహాయంతో తన అభిప్రాయాన్ని తయారు చేయగలడు. ప్రాణముపోసి గతిని ప్రసాదించుట అతని వలనపడదు, గాని శిల్పములను మాత్రము మానవుని మరపించునట్లుగా తయారుచేయు చున్నాడు. అదికూడ సమకూడిన బంగారమునకు తాని యభినట్లు బ్రహ్మన జయించియూండెడి వాడు. శిల్పసంపద భారతదేశమునకు అతి

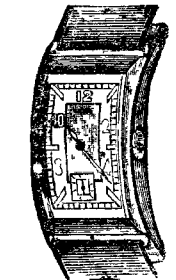
ప్రాచీన మైనటువంటిది. కేదారనాథ, బవరీనాథ శిల్పాలు ఇంచుమించు ఆరువేలసంవత్సరముల నాటివి.

ప్రతిమాశిల్పము ఊడించని సుస్థిరమైన సంపద. శిల్పకళ ఆదినుంచి ఉన్నతముగానే అభివృద్ధి చెందుతూ వచ్చింది. నేడు నేతాజీ గాంధీజీ శిల్పములు గొప్పగా తయారుచేయబడుచున్నవి. గాంధీజీ నిర్మాణానంతరము అత్యద్భుతముగ అంతులేకుండ అన్నిచోట్ల తయారుచేయబడు చున్నవి. ఈకళమీదనే ఆధారపడి ఎందరో తమజీవితము అర్ధికోన్నతితో హాయిగా గడుపు తున్నారు. దీనినిబట్టి భారతదేశమును ఈకళకు ఎంత గౌరవ మున్నదో తెలియుచున్నది. భారత దేశపు ప్రాచీనశిల్పకళ ఉత్తమస్థాన మలంకరించి నది. దక్షిణదేశముందలి ప్రాచీనదేవాలయము లందు దీని గొప్పతనము కానవస్తున్నది. ఆంధ్ర దేశములో శిల్పసంపద అత్యధికము. అమరావతి, జగయ్యపేట, హంపి, లేపాక్షి, ఘంటసాల మొదలైన ప్రదేశములందు బౌద్ధ శిల్పము బౌద్ధ మెండుగా కానవచ్చినవి. ఆంధ్రప్రదేశ్శిల్పములో భారతశిల్పచరిత్రకే ఆధరణములగు నున్నవి ఆంధ్రశిల్పములు మద్రాసు, కలకత్తా మ్యాజ్ యములలోనేగాక ప్యారిస్, ఇంగ్లాండ్ మొదలైన ప్రపంచప్రసిద్ధపట్టణమ్యాజ్ యములలో కూడ ఆలరారుచున్నవి. ఈ అంతర్జాతీయ తాధిక్యకాలమందు ఆంధ్రుల శిల్పకళాకౌశల్యము ప్రపంచప్రజలు జూడ గల్గుట సంతోషించవలసిన విషయం.

వాస్తు కళ

ఇది దృశ్యకళలలో నొకటి. ఈ కళ కాధార పరికరములు మూలమైనటువంటివి గమక లలిత కళలలో అంతిమస్థానమాక్రమించినది. దీనిసాధన సామగ్రి రాయి, రిప్స, ఇటుక, ఇనుక, ఇనుము, సిమెంటు, కంకర, కొయ్య మొదలైనవి. భవన నిర్మాణ నైపుణ్యతకే వాస్తు కళ యని పేరు. అన్నికళలకంటె ఈకళ అధిక అంతర్జాతీయత నలవర్చుకొనియున్నది. దీని అంతర్జాతీయాధిక్య తకు కారణము నేడు ప్రపంచమందంతటను భవన నిర్మాణమునకు ఉపయోగించు సింమెంటు, ఇనుము, కంకర మొదలైన పరికరములు. తాజ్ మహల్ వాస్తుకళాకౌశల్యములో ప్రపంచ ములో ప్రథమమున వచ్చినది. తాజ్ మహల్ ద్వారా భారతీయులకు వాస్తుకళలో గల నైపుణ్యము ప్రపంచప్రజలకు వెల్లడౌతున్నది. నేడు ప్రపంచమందంతటను ఇంచుమించు ఒకే విధ మైన భవననిర్మాణము జరుగుచున్నది. ఏట వాలుగనున్న ఇంటికప్పలు పోయి చదునైన కట్టడములు వచ్చుచున్నవి. భవననిర్మాణమందలి ఈవిషయము ప్రపంచమందంతటను ఒకేరీతిగా నున్నది. మరియు ఒకేవిధమైన పరికరములతో ఈకళాపోషణ జరుగుచున్నది గనుక ఇందులో అంతర్జాతీయత అధికముగ నున్నది.

రాళ్లు అమర్చిన లివరు వాచీ

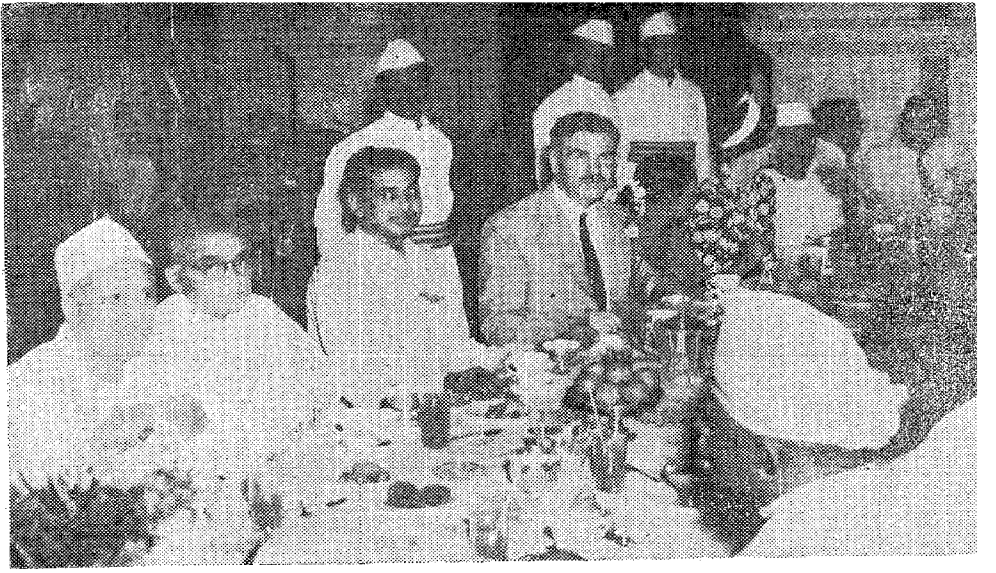

అన్ని వాచీలు స్విట్జర్లందులో తయారైనవి. సరిగా టైం చూపును. గట్టి మెషిన్ రి, మన్ని క గలవి అందమైన ఆకారము. ప్రతిదీ 7 ఏండ్లు గ్యారంటి. క్రోమియం కేసు రు 18/8- మేలరకం రు 21/- 4 రాళ్లు రెక్టాంగుల ర్ ట్రైబ్ క్రోమియం కేసు రు 38/- 7 రాళ్లు రు 38/- మేలరకం రు 41/- 15 రాళ్లు క్రోమియం కేసు రు 61/- రోల్స్ గోల్డ్ 10 ఏళ్లు గ్యారంటి 7 రాళ్లు రు 48/- మేలరకం రు 52/- అడవాల్డరు రు 66/- 15 రాళ్లు రోల్స్ గోల్డ్ రు 82/- పోస్టేజి 12 అణాలు. రెండు వాచీలకు పోస్టేజి ఉచితము. క్యాటలాగులు అయిపోయినవి.

THE MODERN WATCHCO., (A.W) - Post Box No. 12220, Calcutta 5.

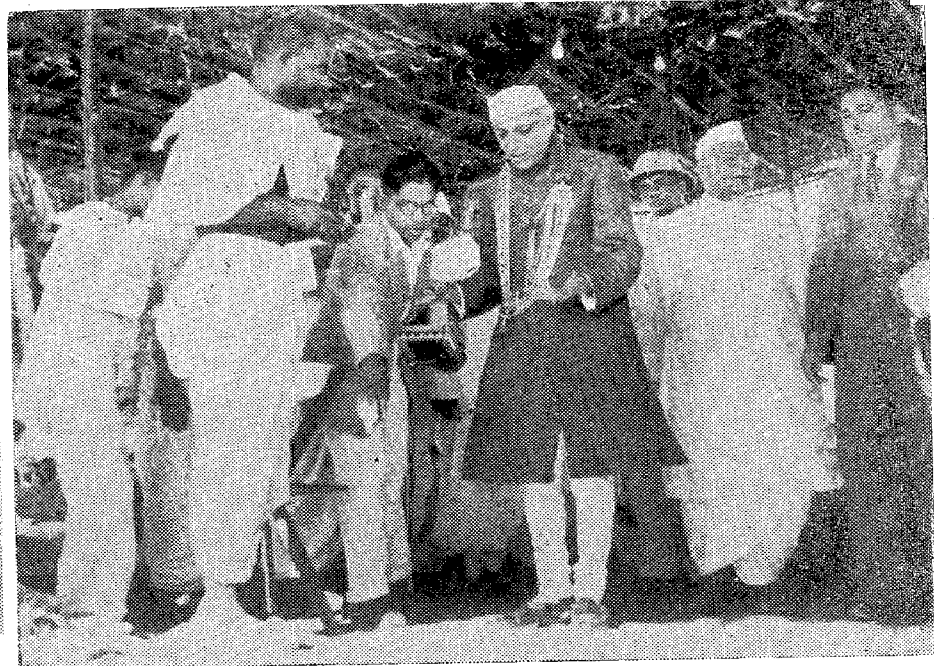
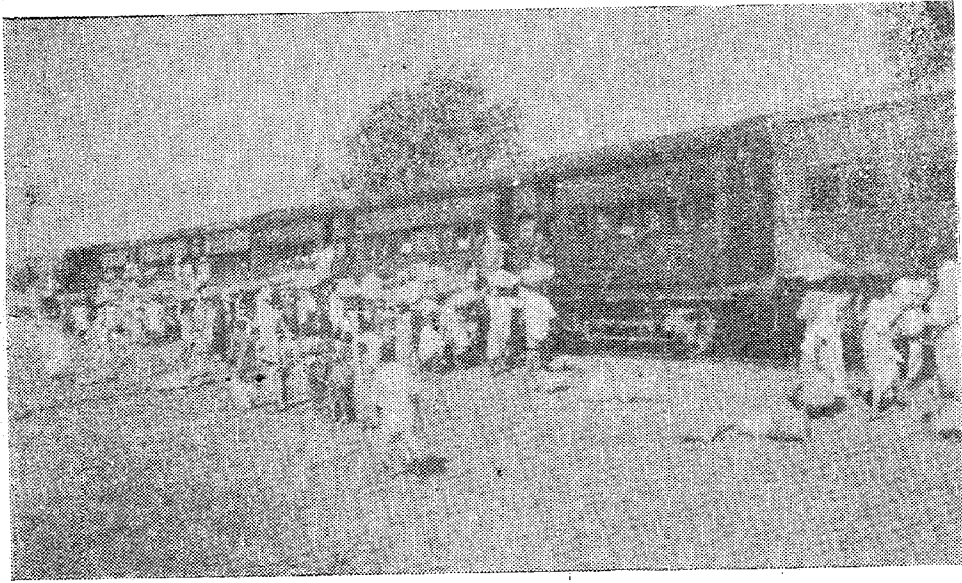
నారసింహలేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, విశ్వాక, విష్ణు ద్రువ, శుక్రనక్షత్రమును హరించి బలమును కాంచి వీర్య పృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము - 20 టుం దబ్బి రు. 3-4-0 పోస్టేజి 10 అ. పి. సి. ఏ. ఓకంపెని. పెరిచేపి-నెల్లూరు జిల్లా.

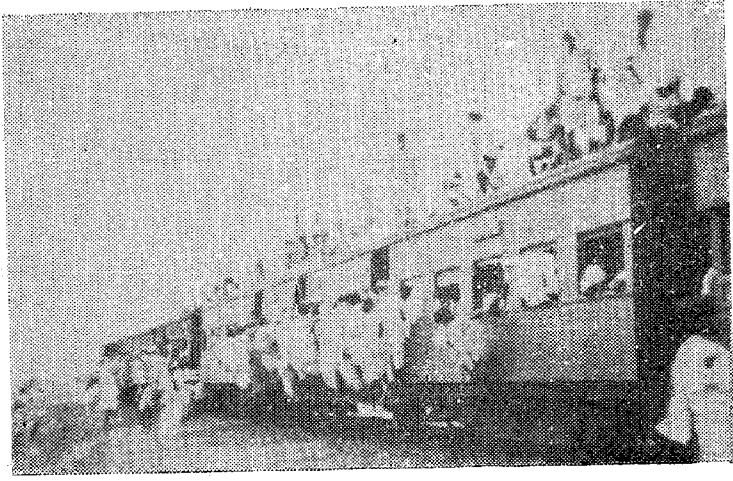
గా|| ఆదికమంత్రి శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు బడ్జెటు సెషన్సు అనంతరం గవర్నరు, శాసనసభ్యులకు వింకొసంగిన దృశ్యం.

శిల్పిలో నైక విన్యాసాత్మకాన్ని చీవకారలో నిలచి పర్యవేక్షిస్తున్న సెక్రటరీ

షిలారులో పవరు కేట స్టేషనునుండి గూడూరు ప్యాసెంజరుమీద బియ్యపు మూటలు రవాణా

ప్రధాని జవ్హర్లాల్ సెక్రటరీ విశాఖపట్టణం, పోర్టుట్రస్టు లేబరు యూనియన్కు శంఖుస్థాపన మొనరిస్తున్న దృశ్యం

బియ్యంకోసం రైలు ప్రయాణం.

★
బందరు లైను సత్యనారాయణపురం
స్టేషనులో రైలుదిగి బియ్యపుమూటలు
తీసికొనిపోవుట.

★
మైలాపూరు కపాతేశ్వరస్వామి
ఉత్సాహం. తమిళస్వాములు అరవై
ముగ్గురికి అరవైమూడు వాహనాల
అలంకరించారు ఉత్సవంలో లక్ష
మంది ప్రజ పాల్గొన్నారు.

సి ది ఆ త్రి